

*Poruncă nouă vă dau vouă:
să vă iubiți unul pe altul (In. 13, 34)*

CUPRINS

Porunca iubirii apare cu binecuvântarea **Arhiepiscopiei Sibiului**

C A L E A	Credința și dragostea dințai	C R E D I N Ț A
	Cum putem deveni mai buni? – Arhim. Teofil Părăian 5	
	Momentul morții (desprinderea sufletului de trup) – Părintele Arsenie Boca 24	
	Fericiți cei care cred în Buna-Vestire – Dr. Iosif Niculescu 35	
	Cercetarea de sine - Corneliu C. 40	
A D E V Ă R U L	Om și Golgota - Gabriela Dăscălete 42	N Ă D E J D E A
	De la Facere la Apocalipsă Rătăcirii și regăsiri	
	Tâlcuirea apologetică a canonului 7 apostolic (legat de prăznuirea Sfințelor Paști) - Pr. Dan Bădulescu 46	
V I A Ț A	Din care cauză se fac Paștile după echinocțiu? – Matei Vlastare (sec. XIV) 54	D R A G O S T E A
	Misiunea Bisericii Ținerii - Familia - Lumea	
	Eram un rebel, rebel sunt și acum, dar lupt pentru altă cauză... Lupt pentru Domnul! – Scriitorul teolog Laurențiu Dumitru 65	
	Martiri ai Bisericii la groapa comună a comunismului – Fabian Seiche 77	
	Raportul dintre religie și știință – Pr. Ursutu Marcel 85	

*Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu,
miluiește-mă pe mine, păcătosul.*

CUPRINS - continuare -

Actualitatea religioasă comentată

În România:

Părășiți cu desăvârșire de guvern dar cu bucuria întâlnirii cu Hristos Cel Înviat - P.S. Ioan Selejan	
- Episcopul Harghitei și Covasnei	89
Reforma administrativă a BOR amânată	92
Minune antiecumenică	93
Big Brother se apropie	94

În lume:

Ortodoxia obligatorie în învățământul din Rusia	94
UE impune recunoașterea căsătoriilor homosexuale	96
Războiul civilizațiilor în Europa	96

Abonamente. Difuzare. Publicitate	98
Cartea ortodoxă prin poștă	99

Pace ție, cititorule!

Inedit

**Scrisoare trimisă de Corneliu Z. Codreanu părinților săi,
cu o lună înainte de a fi asasinat**

Dragii mei,

“Incontestabil că de peste 6 luni, am suferit dureri și umiliri pe cari nu le-am întâlnit niciodată până acuma. Din prima zi când am intrat pe acest făgaș, altfel în continuarea atitudinii mele interioare, am căutat să-mi impun ca linie: acceptarea totală a jertfei care mi se cere, fără nici un fel de reacțiune am încercat un singur răspuns: **dragostea**. „Dragostea este îndelung răbdătoare, dragostea nu se mânie, nu pune în socoteală răul, dragostea suferă toate, crede toate, nădăduiește toate, rabdă toate”. În aceste zile cuvintele de mai sus pot părea stranii. E greu. Și totuși acesta este adevărul suprem!

E foarte greu ca de sub ploaia de lovituri, de sub umerii cari se apleacă tot mai mult, de sub carnea care te doare, sufletul tău să mai arunce măcar din când în când, câte o rază de dragoste celor ce te lovesc. E greu. Pare că sfarmă orice logică pământescă. Și totuși e ceva uriaș de mare. Nu simțiți că o atare atitudine, vă'nalță pe culmi pe care nici o răzbunare din lume nu v-ar putea ridica?

Nu mi-e teamă de nimeni (cel ce pentru un vârf de viață se mai teme, este un laș de ultima speță). Nu am cerut de la nimeni nimic. Orice bună voință care mi s-ar arăta astăzi mă jignește, o consider ca pe o ironie care mi se aruncă și de aceea o refuz. Dar, din adâncul inimei mele vă dau tuturor sfat: Urmați linia de mai sus, acceptați jertfa și vă veți bucura de biruința învierii. Nu tulburați cu nimic jertfa care se face, și nu cereți încetarea ei. Am auzit că vă agitați. Greșit. Ca români, vă îndemn la liniște desăvârșită așa cum totdeauna v-am spus. În politica internă și externă, eu am cu totul alte păreri, decât cei ce guvernează azi. Dar ei și-au asumat răspunderea, și incontestabil vor răspunde. Noi însă trebuie să fim cavaleri, și atâta vreme cât poartă pe umerii lor soarta țării să nu-i tulburăm cu nimic, ci să le spunem: „Dumnezeu să vă ajute”.

Încă odată: răbdare. Și dacă totuși nu putem să urmăm pe cea mai înaltă culme creștină, eu cred că sunt destul de înțelept, dacă vă dau sfatul să amânați pe mai târziu orice certuri dintre noi Români, căci timpul va lămuri multe în decursul său.

Trimit aceste rânduri după 200 de zile.

Cu îmbrățișări, Corneliu Z. Codreanu”

Vineri 28 Octombrie 1938 (Documentul a fost găsit, în ziua de 3 Octombrie 1941, la Radu Lobei, secretarul lui Armand Călinescu) - Puncte Cardinale nr.3/2007.

Credința și dragostea dinții

CUM PUTEM DEVENI MAI BUNI?

Arhim. Teofil Păraian

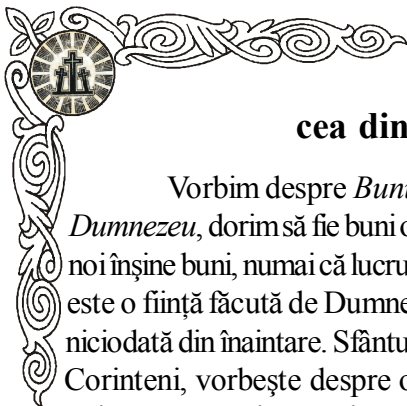
Gustați și vedeți

că bun este Domnul! (Ps.33, 8)

Bunătatea - lucrul cel mai de valoare al omului

Fiecare dintre noi, creștinii, trebuie să stăruim pentru o viață îmbunătățită, să fim mai buni. Cândva, în satul meu, s-a schimbat preotul, și preotul care a venit era un cunoscut al meu. Atunci am întrebat-o pe mama - mama venind la mine la mănăstire: ce vă predică părintele acesta, care e acum la noi? Mama săraca - Dumnezeu să o odihnească - nu prea ținea minte predicile... nici predicile mele. Știu că mi-a spus odată: „Să știi că am înțeles toate cele ce ai spus, dar acum dacă mă duc acasă să-i spun lui taică-tău nu mai știu nimic”. Și, totuși, am întrebat-o din nou: ce le predică părintele de la noi? Sărmana, a stat așa puțin, a stat așa puțin și nu a zis nimic, și dacă a văzut că stăruie, a zis: “Apăi, tot bine *ne învață, ne învață să fim buni!*” Mi-am dat seama că, până la urmă, sinteza tuturor ostinelilor noastre, sinteza tuturor strădaniilor noastre pentru noi și pentru alții, asta este: *să fim buni și să fim mai buni!*

*Bunătatea este lucrul cel mai de căpetenie, poate că e lucrul cel mai de valoare din câte poate realiza omul în lumea aceasta. Mai sunt și alte valori, fără îndoială. E o valoare să fii inteligent, e o valoare să fii realizat, să ai o înfățișare frumoasă, să ai o situație bună. E o valoare să fii conducător de oameni, dacă poți ajunge conducător de oameni. Sunt multe valori în lumea aceasta, dar *de măsura bunătății nu există nimic!**

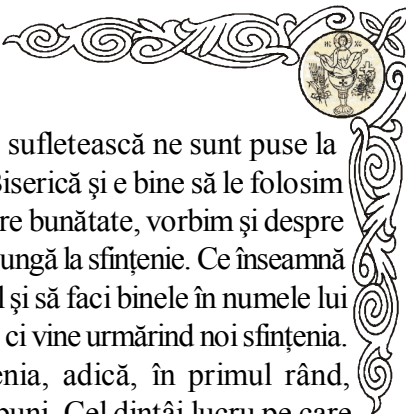
Suntem ostenitori pentru Împărăția lui Dumnezeu, cea din noi și cea din afară de noi

Vorbim despre *Bunul Dumnezeu*, ne raportăm la *Bunul Dumnezeu*, dorim să fie buni oamenii din jurul nostru, ne silim să fim noi înșine buni, numai că lucrul acesta nu vine de la sine. Adică, omul este o ființă făcută de Dumnezeu în așa fel încât să nu se oprească niciodată din înaintare. Sfântul Apostol Pavel, în Epistola întâi către Corinteni, vorbește despre o luptă hotărâtă pentru bine, pentru înaintare, se prezintă pe sine ca un alergător în stadion. Și în Epistola către Efeseni vorbește despre armele Duhului, despre mijloacele de îmbunătățire sufletească, așa că chestiunea aceasta a depășirii este o chestiune esențială în viața fiecărui om și în viața fiecărui creștin.

În limba greacă cuvântul *om* se exprimă prin cuvântul *antropos*, și *antropos* înseamnă *privitor în sus*; deci omul este o ființă care privește în sus. Are poziție verticală și, în această poziție fiind, privește *de sus*, spre celelalte viețuitoare de pe pământ și privește *în sus*, către Dumnezeu, Creatorul lui. În Sfânta Scriptură se spune că omul a fost alcătuit de Dumnezeu după *chipul lui Dumnezeu* și că are drept țință *asemănarea cu Dumnezeu*. De la chip se ajunge la asemănare, adică tot ce are omul pozitiv în el este ceva ce îi dă posibilitatea să înainteze și să devină, cu atributele pe care le știm noi în legătură cu Dumnezeu, dintre care bunătatea este chestiunea de căpetenie. Vorbim de *Bunul Dumnezeu*; trebuie să fim și noi buni. Vorbim de Dumnezeu care iubește; și noi trebuie să iubim. Vorbim de Dumnezeu care miluiește; și noi trebuie să miluim. Vorbim de Dumnezeu care are răbdare cu noi; și noi trebuie să avem răbdare cu alții. Vorbim de Dumnezeu care-I iubitor de oameni; și noi trebuie să fim iubitori de oameni. Toate lucrurile acestea se realizează după un plan, după o rânduială, pe baza unor principii pe care trebuie să le avem în vedere. Și nu vin de la sine. Adică, *noi nu suntem niște visători ai Împărăției lui Dumnezeu* - spunea Părintele Arsenie - *ci suntem niște ostenitori pentru Împărăția lui Dumnezeu*, cea din noi și cea din afară de noi.

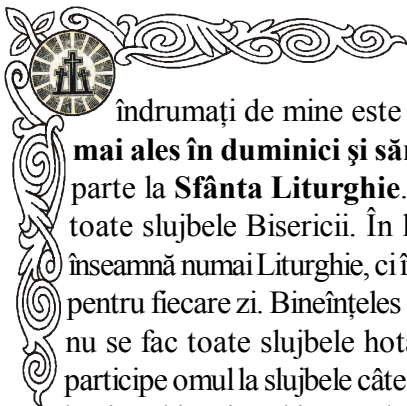
Primul pas spre sfințenie: înlăturarea răului din suflet

Mijloacele de îmbunătățire sufletească ne sunt puse la îndemână de către Sfânta noastră Biserică și e bine să le folosim pe toate. Noi nu vorbim numai despre bunătate, vorbim și despre sfințenie; fiecare om este chemat să ajungă la sfințenie. Ce înseamnă să fii sfânt? Înseamnă să înlături răul și să faci binele în numele lui Dumnezeu. Și asta nu vine de la sine, ci vine urmărind noi sfințenia. Suntem datori să urmărim sfințenia, adică, în primul rând, îmbunătățirea, din răi să ne facem buni. Cel dintâi lucru pe care trebuie să-l aibă cineva în vedere în legătură cu înaintarea lui spirituală este acesta: să nu mai fie rău, să înlătore din suflet ceea ce este rău. Am venit în lumea aceasta cu toții cu o încărcătură negativă și am venit și cu dispoziții pozitive. Lucrurile acestea sunt niște date, niște realități de la care pornim. Și când ne ocupăm de noi înșine vedem în ființa noastră și porniri spre rău și porniri spre bine. Trebuie să înlăturăm răul și să facem binele, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel: „*Ferește-te de rău și fă binele*”. Sau după programul pe care l-a dat psalmistul în psalmul 33 și reluat de Sfântul Apostol Petru în Epistola întâi sobornicească: „*De vrea omul să trăiască și să vadă zile bune, să-și oprească limba de la rău și buzele sale de la minciună, să se ferească de rău și să facă bine, să caute pacea și să o urmeze*”. Lucrul acesta trebuie avut în vedere și trebuie urmărit prin mijloacele pe care le avem la îndemână.

Program duhovnicesc (de îmbunătățire sufletească)

Cred că vă aduceți aminte, eu am mai spus lucrul acesta și-l mai spun și acum pentru cei care nu l-au auzit sau pentru cei care l-au uitat, și anume: eu, când vine cineva la mine și vrea să fie îndrumat de mine, îi dau un program de cinci puncte pe care să îl aibă în vedere și să îl urmeze în vederea angajării într-o viață religioasă autentică, deci și în vederea îmbunătățirii.

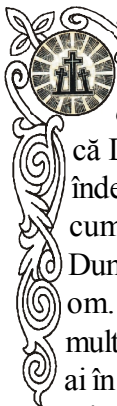
1. Cel dintâi lucru pe care îl cer eu de la oamenii care vor să fie îndrumați de mine este **să participe la slujbele Bisericii, mai ales în duminici și sărbători**, dar mai ales duminica să ia parte la **Sfânta Liturghie**. De fapt, ar trebui să luăm parte la toate slujbele Bisericii. În limba franceză, cuvântul *liturgi* nu înseamnă numai Liturghie, ci înseamnă toată slujba Bisericii rânduie pentru fiecare zi. Bineînțeles că sunt atâtea și atâtea parohii la care nu se fac toate slujbele hotărâte pentru fiecare zi, și atunci să participe omul la slujbele câte sunt: la vecernie, la utrenie, nu numai la Liturghie. Liturghia este slujba cea mai de vârf și pentru ea trebuie să te pregătești prin celelalte slujbe. Deci, trebuie să luăm parte la slujbele Bisericii, atâta cât se poate, dar în orice caz, insistând pentru participare, pentru slujire chiar. De ce? Pentru că slujba nu o face preotul și cântărețul, ci slujba o facem cu toții, toți slujim în cadrul sfintelor slujbe. Toți suntem chemați să ne rugăm, toți suntem chemați să ne iubim, toți suntem chemați să ne plecăm capetele înaintea lui Dumnezeu, toți suntem chemați să încredințăm viața noastră lui Hristos Dumnezeu. Toți câți suntem în biserică, în realitate slujim. Cineva care ocolește posibilitatea aceasta, ocolește posibilitatea de a sta în fața lui Dumnezeu, de a avea conștiința că Îl are pe Dumnezeu în față. Asta este ceea ce realizează și ceea ce se realizează în cadrul sfintelor slujbe: să stai în fața lui Dumnezeu, să ai conștiința că Îl ai pe Dumnezeu în față, **să ai conștiința că tu stai în fața lui Dumnezeu**. Cineva care nu merge la biserică, eu socotesc că nici nu are parte de participarea la viața creștină. Viața creștină nu este o viață teoretică, ci este o viață practică. Viața creștină este o viață sub binecuvântarea lui Dumnezeu și în legătură cu Domnul Hristos. A fi creștin înseamnă a fi al lui Hristos, a-L avea pe Hristos în conștiința ta, în gândurile tale, în simțirea ta. Nu există un creștinism fără Domnul Hristos. Trebuie să știi că ești sub îndrumarea Mântuitorului. Pentru cineva care nu Îl are pe Domnul Hristos ca Învățător, nu-L poate avea nici ca Mântuitor. Or, întâlnirea cu Domnul Hristos în viața noastră este, mai ales, la rugăciunea în cadrul sfintelor slujbe – **rugăciunea fiind vorbirea**

minții cu Dumnezeu, iar sfintele slujbe fiind „*vuietul Duhului*”

adus din ceruri pe pământ și realizat și prin participarea fiecăruia dintre noi. Deci, cel dintâi lucru care îl cer oamenilor care vor să se îmbunătățească sufletește este ca să ia parte la sfintele slujbe ale Bisericii.

2. Al doilea punct de program este **rugăciunea particulară**. Creștinul să se roage dimineața, seara și la masă. Cineva care crede în Dumnezeu, nu-L poate neglija pe Dumnezeu. În momentul în care Îl neglijezi pe Dumnezeu, înseamnă că nu ai Dumnezeu! Dumnezeu nu poate fi neglijat. Așa că, e bine să Îl avem în vedere pe Dumnezeu dimineața, când începem ziua, și seara, când sfârșim ziua și să ne întâlnim cu Dumnezeu în clipe anume hotărâte pentru asta. Ar putea zice cineva că el se roagă mereu și că nu mai e cazul să se roage dimineața și seara. Nu cred că e o realitate. Mai întâi de toate, rugăciunea de dimineață și rugăciunea de seară este practică în care omul își arată conștiința sa că stă în fața lui Dumnezeu, bineînțeles în rugăciunea particulară. N-am pretenția să se roage omul foarte mult pentru că fiecare om are o rânduială a lui, are niște îndatoriri ale lui. E adevărat că sunt oameni care pot să se roage mai mult (pensionarii și șomerii pot și să meargă la biserică mai mult), dar mulți nu-și pot găsi timp de rugăciune pentru că își găsesc timp pentru lucruri care nu țin de Dumnezeu. Sunt unii oameni care se uită seara la televizor ore întregi și, când să se roage, nu mai au cinci minute de rugăciune. De ce? Pentru că nu țin seamă de Dumnezeu, nu-I fac loc lui Dumnezeu în viața lor. În Alba Iulia, la Episcopie, am găsit cândva o hârtie pe care scria așa: „*Dacă Dumnezeu nu-i pe primul loc în inima ta, nu-i pe nici un loc*”. Eu aș zice că dacă Dumnezeu nu-i pe primul loc în viața ta înseamnă că nu-I pe locul pe care I se cuvine. Ar trebui ca *Dumnezeu să fie începutul, sfârșitul și mijlocul oricărui bine*, cum zice Sfântul Marcu Ascetul. Așa că, noi trebuie să Îl avem pe Dumnezeu în prim-planul vieții noastre și să ne gândim la Dumnezeu ca la Dumnezeu. V-am mai spus eu și altădată că la Sfântul Munte circulă o zicere în

felul următor: „*La Dumnezeu să te gândești ca la Dumnezeu, nu ca la om și să-L respiri pe Dumnezeu în orice clipă*”. Bineînțeles că Dumnezeu nu e ceva care poate fi respirat, însă e vorba de îndesirea rugăciunii. E vorba de rugăciunea pe care o facem așa cum respirăm aerul. Rugăciunea este o expresie a legăturii cu Dumnezeu. La Dumnezeu să te gândești ca la Dumnezeu, nu ca la om. Dacă te gândești la Dumnezeu ca la om sau te gândești mai mult la om decât la Dumnezeu și-l ai în considerație pe om și nu-L ai în considerație pe Dumnezeu, înseamnă că Dumnezeu nu-i pe primul loc și nu-i pe locul care I se cuvine. Or, ca să fie Dumnezeu pe primul loc în viața noastră sau pe locul care I se cuvine, trebuie să ne facem timp și pentru El. Dacă vrem să aibă Dumnezeu veșnicia pentru noi, și noi trebuie să avem timp pentru Dumnezeu, să găsim timpul pentru Dumnezeu, timp de rugăciune: de rugăciune de dimineața, de rugăciune de seara sau faptul de a sta în fața lui Dumnezeu în rugăciune, dimineața și seara și la vremea mâncării.

3. Al treilea punct de program este să ne împodobim mintea cu gândurile lui Dumnezeu prin **citirea din Sfânta Scriptură (din Biblie), dar în special din Noul Testament**, a învățăturilor care sunt cuprinse în Noul Testament. Recomand să se citească două capitole din Noul Testament în fiecare zi, în măsura în care se poate găsi timp și pentru asta (nu îți trebuie prea mult timp: 5-10 minute). E vorba mai mult de o rânduială, do o regulă pe care ți-o faci și care este de mare importanță pentru îmbunătățirea sufletului pentru că în felul acesta ai la îndemână gândurile din Noul Testament, care din carte trec în mintea și în sufletul celui care citește Noul Testament.

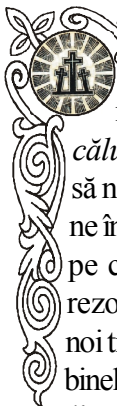
4. Al patrulea punct de program este rugăciunea de toată vremea, rugăciunea cu care se mântuiesc călugării, **rugăciunea lui Iisus**, rugăciunea inimii, rugăciunea minții, **rugăciunea isihastă**: „*Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul*”. Această rugăciune scurtă poate fi spusă

oriunde și oricând, și când te-ai culcat în pat, și noaptea când te trezești, poți să zici: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”. Nu trebuie neapărat să cauți o anumită poziție, deși, dacă vrei să îți faci un program, o pravilă cum zicem noi, atunci e bine să stai în genunchi sau în picioare pentru vremea câtă o afectezi rugăciunii acesteia, care ar trebui să fie de toată vremea, dar nu e de toată vremea; nu poate fi chiar de toată vremea, dar trebuie să fie o rugăciune care să izvorască din sufletul credinciosului.

5. Apoi **postul**, postul fiind o disciplină a Bisericii pentru credincioși. Biserica ne spune în ce zile e post și în ce zile nu e post. Biserica, prin aceasta, ne disciplinează, adică ne dă posibilitatea să ne integrăm într-o anumită rânduială a Bisericii și noi suntem chemați să folosim mijlocul acesta de disciplinare. Cine nu-și disciplinează mintea și nu-și disciplinează viața, nu poate să se încadreze într-o rânduială dată de Dumnezeu și dată de Biserică. Deci postul cu mâncare de post. Unii zic că n-are importanță ce mănânci. Nu e adevărat... Biserica ne spune ce putem mânca miercurea și vinerea, ce putem mânca în zilele de post, în general. Sunt credincioși care țin și postul de luni, deși acesta nu este obligatoriu, ci e facultativ. Părintele Arsenie spune, în *Cărarea Împărăției*, că și luna e zi de post. Dar, dacă e facultativ (adică dacă poți să nu ții ziua de luni), atunci poți să-i dai cuiva rânduiala (n.red.: canonul) ca să țină și ziua de luni, și atunci îi scazi un an de oprire pentru Sfânta Împărtășanie. Așa că, totuși, postul de luni este facultativ, adică nu e obligatoriu.

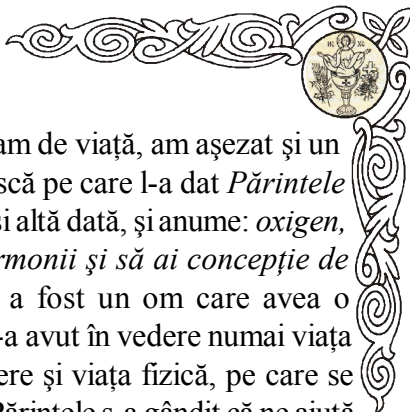
Acestea sunt cele cinci puncte de program, cele cinci puncte de îndreptar pe care le dau eu: *participarea la sfintele slujbe ale Bisericii, mai ales duminica la Sfânta Liturghie; rugăciuni de dimineață, de seara și de la masă; citirea a două capitole pe zi din Noul Testament; postul; paza minții prin rugăciunea de toată vremea, prin rugăciunea îndesită: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”, rugăciune*

care-i bine să fie mereu repetată în minte. Părintele Arsenie numea rugăciunea aceasta *rugăciunea cu care se mântuiesc călugării* - rugăciunea aceasta având darul de a ne pune în situația să ne observăm pe noi înșine; înainte de a ne întâlni cu Dumnezeu, ne întâlnim cu noi înșine, cu mizeria din noi, cu încărcătura negativă pe care o aducem din străfunduri de existență și care trebuie rezolvată. Să știți că, în ceea ce privește îmbunătățirea sufletului, noi trebuie să insistăm foarte mult pentru rădăcinile din care pornește binele, deci să fim cu luare aminte la gânduri și la simțăminte. Fiecare dintre noi am acumulat de-a lungul vieții noastre și bune și rele. Trebuie să fim selectivi, să înlăturăm cele rele și să întărim cele bune, iar aceasta nu se poate realiza fără observare de sine, iar observarea de sine nu se poate realiza fără rugăciunea aceasta de toată vremea, care ne dă posibilitatea să ne cunoaștem pe noi înșine, mizeria din sufletul nostru, încărcătura pe care am adus-o din străfunduri de existență, acumulările pe care le-am făcut de-a lungul vieții noastre, de-a lungul neștiinței, neputinței noastre. Toate acestea trebuie băgate în seamă pentru că numai atunci ai așezare bună, când binele pornește din tine în mod spontan sau în mod real. Adică, atâta vreme cât cumpănești: asta să o fac, asta să nu o fac, înseamnă că încă nu s-a statornicit binele în tine. Bunătatea se statornicește atunci când nu mai poți fi rău, când nu mai poți face ceva ce e rău. De exemplu, înainte de a fi bun trebuie să nu mai fii rău. Primul lucru este grija aceasta de a nu mai fi rău, de a nu te mai manifesta cu răutate. În Pateric se spune despre un Sfânt Părinte, că *din multa bunătate nu mai știa ce-i răutatea*. Adică nu mai putea nici măcar să presupună răutatea, ci toate le vedea în bine, toate le vedea bune, toate le vedea spre bine. Aceasta e lucrarea pe care o avea el în vedere și s-a îmbunătățit în așa fel încât nu mai putea nici măcar să presupună răul. La asta trebuie să ne gândim și asta trebuie să urmărim: ca în orice împrejurare să izvorască din sufletul nostru binele.

Îndreptar de viață de la Părintele Arsenie Boca

În legătură cu acest program de viață, am așezat și un îndreptar de îmbunătățire sufletească pe care l-a dat *Părintele Arsenie*, pe care vi l-am prezentat și altă dată, și anume: *oxigen, glicogen, somn, să-ți păstrezi hormonii și să ai concepție de viață creștină*. Părintele Arsenie a fost un om care avea o perspectivă largă, în înțelesul că n-a avut în vedere numai viața spirituală în sine, ci a avut în vedere și viața fizică, pe care se întemeiază viața spirituală. Adică, Părintele s-a gândit că ne ajută foarte mult și ceea ce avem noi în ființa noastră și o disciplinare a ființei noastre. Un tânăr care a trecut pe la Părintele și, după aceea, a ajuns la mine, mi-a spus că părintele i-a zis: **oxigen, glicogen, somn, să-ți păstrezi hormonii și să ai concepție de viață creștină**.

Se pare că nu ar avea o legătură *oxigenul* cu viața spirituală. Totuși, are. De ce? Pentru că noi, ca să trăim avem nevoie de aer, avem nevoie de oxigen, dar dacă suntem într-un aer mai bun și trăim într-un mediu aerisit, atunci și mintea ne merge mai bine.

Glicogenul este substanța realizată în organism în ficat, cu zahărul din ficat. Bineînțeles că Părintele nu s-a gândit atâta la această substanță, ci s-a gândit la un echilibru organic, care se întemeiază pe hrană rațională, nici prea mult, nici prea puțin. Extremele sunt de la draci, spuneau Părinții cei duhovnicești. Sunt boli de trai bun și boli de trai rău, dar boli de trai de mijloc nu există. Și atunci Părintele a avut în vedere lucrul acesta prin glicogen.

Somn - În general se recomandă privegherea. Domnul Iisus Hristos a spus: „*Privegheați si vă rugați ca să nu intrați în ispită*”, prin priveghere înțelegându-se faptul de a fi treaz. Or, ca să fi treaz cu adevărat trebuie să folosești și somnul odihnitor. Cine nu doarme destul, doarme și când nu trebuie, are o împiedicare în înaintarea în gândire. Noi mulțumim lui Dumnezeu dimineața pentru somnul pe care ni l-a dat noaptea și ne rugăm lui Dumnezeu seara să ne dea somn ușor, somn liniștit. De ce? Pentru că somnul este important. Părintele

Arsenie a avut în vedere somnul și ca mijloc de vindecare; există o terapie prin somn. De aceea a pus în vedere și somnul. Spunea că cel puțin 6 ore de somn continuu în 24 de ore. Cel puțin 6 ore, deci se poate și mai mult de 6 ore.

Să-ți păstrezi hormonii, adică să nu faci risipă de energie sexuală, lucru pe care Părintele l-a avut în vedere, dat fiind faptul că a văzut oameni dărâmați prin abuzuri sexuale.

Și, în sfârșit, **să ai concepție de viață creștină**, adică să nu te iei după învățături care nu țin de creștinism, care nu țin de concepția creștină a Bisericii. Lucrul acesta este de mare importanță pentru că mulți oameni, și mai ales acum și mai ales tinerii, își pierd vremea cu concepții străine de creștinism. Dar mântuirea e în Hristos nu-i în alte persoane și prin metode care nu țin de creștinism. Sfântul Apostol Pavel spune că în Hristos avem totul, iar Sfântul Marcu Ascetul în Filocalia (vol. I) are cuvântul: „*Hristos se face toate celui ce crede*”. Deci, cine are pe Hristos are totul și cine nu are pe Hristos degeaba umblă după alte surse de înaintare sufletească, pentru că mântuirea este în Hristos.

„Scara” părintelui Teofil

Pe lângă aceasta eu mai prezint și o scară, care în cartea „Lumini de gând” e prezentată „Scara” părintelui Teofil. Așa s-a gândit cineva că e bine să o numească și i-a făcut și o schiță acolo. Și anume, este vorba de:

5. omul fericit (Macarie).
4. omul iubitor de Dumnezeu (Teofil)
3. omul cunoscător de Dumnezeu (Teognost),
2. omul slujitor lui Dumnezeu (Teodul),
1. omul credincios (Teopist);

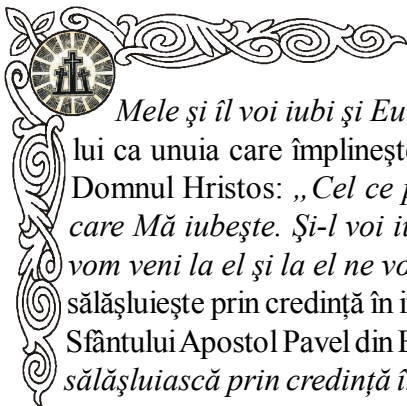
Ca să ajungi la fericire trebuie să ai **credință** pentru că fericirea se antrenează pe credința în Dumnezeu. Întâi e credința și

după aceea vin și celelalte. De aceea, Domnul Hristos, ca propovăduitor, a spus și aceasta (ca cel dintâi cuvânt de îndrumare): *Credeți în Evanghelie, aveți credință în Dumnezeu, aveți credință în Mine. Cuvintele cele dintâi de propovăduire, așa cum sunt prezentate de Sfântul Evanghelist Marcu, sunt: „S-a împlinit vremea și s-a apropiat Împărăția lui Dumnezeu. Pocăiți-vă și credeți în Evanghelie”*. Iar la sfârșitul Sfintei Evanghelii de la Marcu citim: *„Cel ce va crede și se va boteza se mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi”*. Sfântul Apostol Petru a avut de la Domnul Hristos cuvintele: *„Simone, Simone, iată, satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu și Eu m-am rugat pentru tine să nu scadă credința ta și tu, întorcându-te, întărește pe frații tăi”*. Sfinții Apostoli au cerut de la Domnul Hristos: *„Dă-ne mai multă credință!”*. Domnul Hristos i-a muștră pe ucenici când nu au avut destulă credință, de exemplu, când au fost neliniștiți în furtuna de pe mare. Așa că, **credința este începutul a tot binele** și omul care vrea să înainteze spre fericire trebuie să fie credincios lui Dumnezeu. În limba greacă cuvântul: „credincios lui Dumnezeu” se numește Teopist; există un nume în sensul acesta: Teopist.

Cineva care-i credincios lui Dumnezeu sigur că împlinește poruncile lui Dumnezeu, ține seamă de Dumnezeu, își împlinește datoriile de **slujitor al lui Dumnezeu**, câte le știe și câte le poate, și în felul acesta, ca împlinitor al poruncilor lui Dumnezeu, ajunge să fie **cunoscător de Dumnezeu**, pentru că Dumnezeu se descoperă omului care împlinește poruncile lui Dumnezeu, Dumnezeu, fiind ascuns în poruncile Sale. Cunoscător de Dumnezeu în limba greacă se numește Teognost. Cel care îl cunoaște pe Dumnezeu, fără îndoială că **îl iubește pe Dumnezeu**; nu se poate să-L cunoști pe Dumnezeu și să nu-L iubești pe Dumnezeu, să nu-L ai în vedere pe Dumnezeu. Și aceasta în limba greacă se numește Teofil – iubitor de Dumnezeu. Cine este Teofil, adică iubitor de Dumnezeu, acela este și fericit, pentru că iubirea-i fericire. Nu-i mai fericit omul decât atunci când iubește. Iubirea e fericire. În limba greacă cuvântul fericit se exprimă prin cuvântul Macarie.

Domnul Hristos a spus: „*Cel ce Mă iubește păzește poruncile Mele și îl voi iubi și Eu și Mă voi arăta lui*”. Mă voi arăta lui ca unuia care împlinește poruncile. Și mai departe, spune Domnul Hristos: „*Cel ce păzește cuvintele Mele, acela este care Mă iubește. Și-l voi iubi și Eu și Tatăl Meu îl va iubi și vom veni la el și la el ne vom face locaș*”. Domnul Hristos se sălășluiește prin credință în inimile credincioșilor, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel din Epistola către Efeseni: „*Hristos să se sălășluiască prin credință în inimile voastre*”.

Ferește-te de rău și fă binele

Deci, împlinitorul poruncilor lui Dumnezeu are în vedere două aspecte, în special, și anume: înlăturarea răului și împlinirea binelui. Înlăturarea răului, pentru că n-are parte lumina cu întunericul, n-are parte Hristos cu Veliar. Zice Sfântul Apostol Pavel în Epistola a doua către Corinteni: „*Ce părtășie are lumina cu întunericul? Ce părtășie are Hristos cu idoli? Ce părtășie are Hristos cu Veliar?* (cu vrăjmașul mântuirii)”. Așa că cel dintâi lucru pe care trebuie să-l aibă în vedere cineva care-i împlinitor al poruncilor, este să iasă din sfera răutății, să nu mai fie rău. Și bineînțeles că acesta este începutul binelui, dar nu este binele însuși, ci binele însuși e atunci când se adaugă bunătatea ca fapt pozitiv (ca angajare în a face bine), nu numai ca lipsă a răutății.

S-ar părea că lucrurile sunt destul de complicate pentru că nu toți știu lucrul acesta și nu toți se pot angaja prin aceasta. Dar, dacă avem în vedere principiul: „*Ferește-te de rău și fă binele*”, deja ne cam este destul în privința înaintării în bunătate, în privința progresului prin îmbunătățire. Important este să ai în vedere, să —ai ca ideal bunătatea, să nu fii rău, să te jenezi atunci când faci vreun rău și să te bucuri atunci când faci vreun bine. De ce? Pentru că „*ce faci te și face!*”. „*Ce roade aveați atunci când erați în neștiință?*” - întreabă Sfântul Apostol Pavel în Epistola sa către Romani – „*Roade de care acum vă este rușine, pentru că cei ce fac unele ca acestea*

sunt în moarte”. În Epistola către Coloseni, în capitolul trei, se are în vedere cugetarea la cele bune, căutarea celor bune, și zice Sfântul Apostol: „...*căutați cele de sus, unde se află Hristos, șezând de-a dreapta lui Dumnezeu. Cugetați cele de sus, nu cele de pe pământ. Căci voi ați murit și viața voastră este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu*” (Coloseni 3, 1-3). Drept consecință la faptul acesta, că viața creștinilor este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu, Sfântul Apostol Pavel dă îndemnul: „*Omorâți mădulele voastre cele de pe pământ: curvia, necurăția, patima, pofta rea și zgârcenia (sau lăcomia), care este închinare la idoli. Pentru unele ca acestea vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării. Drept aceea – zice mai departe Sfântul Apostol Pavel – înlăturați și voi toate acestea: mânia, iușimea, răutatea, defăimarea, cuvântul de rușine din gura voastră*”. Deci, un creștin trebuie neapărat să biruiască patimile trupești și să înlătore și patimile mai subțiri, patimile sufletești: mânia, iușimea, răutatea cea în multe chipuri, defăimarea, să nu fie defăimător, ci să fie binevoitor. Și „*cuvântul de rușine din gura voastră să fie înlăturat*”, zice Sfântul Apostol Pavel. Apoi, „*nu vă mințiți unii pe alții pentru că v-ați lepădat de omul cel vechi împreună cu patimile și cu poftele lui*”. Sunt 11 păcate pe care le numește Sfântul Apostol Pavel și care în nici un caz nu trebuie să fie în componența omului care se străduiește pentru cele bune.

Mai departe, Sfântul Apostol Pavel, tot în Epistola către Coloseni, are în vedere și partea pozitivă, pentru că creștinismul este pozitiv, adică este cu angajare spirituală, nu-i numai cu înlăturarea răului, a negativului, în general, ci trebuie înlocuit răul cu binele: „*Nu te lăsa biruit de rău, ci biruiește răul cu binele*”. Sfântul Apostol Pavel îndeamnă mai departe: „*Îmbrăcați-vă, dar, ca aleși ai lui Dumnezeu, sfinți preaiubiți, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu îndelungă răbdare, cu smerenie, cu blândețe... Dacă are cineva ceva împotriva cuiva :, precum Hristos v-a iertat vouă, asemenea iertați și voi. Și peste toate, îmbrăcați-vă cu iubire, care este legătura desăvârșirii. Și pacea lui Hristos, care covârșește toată*

„...mintea, să se sălăsluiască în inimile voastre și dovediți-vă mulțumitori” (Coloseni 3, 12-15). Sunt cuvinte pe care le puteți citi și singuri în capitolul al treilea din Epistola către Coloseni.

Dragostea este legătura desăvârșirii, dragostea este plină de bunătate

Am pomenit despre iubire, despre dragoste, că este legătura desăvârșirii (syndesmos – în lb. greacă) și înainte de a trece mai departe aș vrea să vă pun în atenție faptul că Domnul Hristos i-a învățat pe oameni să-și clădească o „casă întemeiată pe stâncă”. Și zice: „*Cel ce ascultă aceste cuvinte ale Mele – cuvinte din Predica de pe Munte, capitolele 5, 6 și 7 din Evanghelia de la Matei – și le împlinește este asemenea omului care și-a zidit casa pe stâncă și au venit ploile și au venit vânturile mari și au izbit în casa aceea și a rămas neclintită pentru că este întemeiată pe stâncă*”. Este vorba despre o casă în care să Îl primim pe Domnul Hristos – e vorba de casa sufletului. Și mai zice: „*Când vrea cineva să-și facă o casă, caută pământ potrivit pe care să pună temelia și pe care, apoi, să așeze cărămizile, să le lipească între ele și, apoi, deasupra să pună acoperișul*”. Și se spune în Filocalie: „*Pământul este răbdarea, temelia este credința în Hristos și Hristos Însuși, Care vine în suflet prin credință; apoi urmează cărămizile faptelor bune lipite cu lut luat din pământul smereniei și acoperite cu acoperișul dragostei*”, dragostea fiind legătura desăvârșirii, dragostea fiind cea mai de căpetenie.

De altfel, porunca cea mai mare este **porunca iubirii**, și să nu uităm că-i vorba de o poruncă a iubirii, nu-i vorba numai de o posibilitate, de un îndemn, ci e vorba de o poruncă. Porunca iubirii este cea mai mare poruncă și ne obligă și față de Dumnezeu și față de oameni. Despre Dumnezeu se spune, în Epistola întâi sobornicească a Sfântului Apostol Ioan, că este iubire: „*Dumnezeu este iubire*”, iar noi știm de la slujbele noastre că Dumnezeu e bun și iubitor de oameni, că-i milostiv și iubitor de oameni.

pentru că se spune: „*Că bun și*

iubitor de oameni, Dumnezeu ești și Ție mărire înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor” și: „Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție mărire înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh”. La fel se spune: „Că Tu ești Dumnezeul milei și al îndurărilor și al iubirii de oameni”, și „Că al Tău este a ne milui și a ne mântui pe noi”. Toate lucrurile acestea țin de iubirea lui Dumnezeu, iar iubirea lui Dumnezeu se revarsă peste noi și din partea noastră trebuie să răspundem tot cu iubire, față de Dumnezeu. Deci, legătura noastră cu Dumnezeu este iubirea, iar legătura lui Dumnezeu cu noi este tot iubirea.

Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Galateni scrie: „În Hristos Iisus nici tăierea împrejur nu folosește la nimic, nici netăierea împrejur – deci niște lucruri exterioare fiind – ci credința lucrătoare în iubire”, deci credința și iubirea. Iar în Epistola întâi către Corinteni citim cuvintele: „De-aș avea credință atât de multă încât să mut și munții, dacă nu am dragoste nimic nu sunt”.

Iubirea față de aproapele, dragostea, înseamnă, de fapt, îndrăgirea căci atunci iubești când îndrăgești, când îți place, când te simți bine în raportul cu Dumnezeu și cu oamenii. În cazul acesta Sfântul Apostol Pavel are în vedere, în Epistola întâi către Corinteni, dragostea între oameni. Și spune despre dragostea aceasta că „dragostea rabdă îndelung, dragostea este plină de bunătate, dragostea nu știe de pizmă (adică de invidie, asta înseamnă pizmaș, când ești nemulțumit de binele altuia), nu se laudă, nu se trufește (nu se distanțează prin trufie crezându-se omul mai bun decât altul)”. V-am mai spus eu și de altă dată că, în prietenie, e ca-n vasele comunicante: torni într-unul și se ridică în toate și nu se mai știe cât s-a turnat, ci totul se nivelează. De ce se nivelează? Pentru că iubirea oferă și se simte bine atunci când oferă. Iubirea și primește și se simte bine și când primește. Deci oferind noi altora, ceilalți primesc, și ei oferindu-ne nouă, primim noi, și prin asta se nivelează raportul între oameni. Este și o emulație (întrecere) în iubire. Domnul Hristos, după ce a înviat din morți, aflându-se la Marea Tiberiadei, l-a întrebat pe Sfântul

Apostol Petru: „Simone, fiul

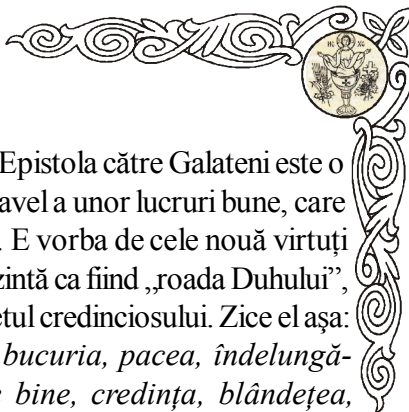

lui Iona, *Mă iubești tu pe Mine mai mult decât aceștia?*” („aceștia” fiind cei care erau de față, erau șase ucenici de față și cu Sfântul Apostol Petru, șapte). Există deci posibilitatea aceasta să te iei la întrecere în ceea ce privește iubirea.

Spune mai departe Sfântul Apostol Pavel: „*Dragostea nu se poartă cu necuviință*”, deci nu este necuviincioasă, ci este politicoasă. „*Dragostea nu se aprinde de mânie*”; acolo unde i iubire nu există mânie, pentru că mânia ține de răutate, nu de bunătate. Și, mai departe: „*Dragostea nu pune la socoteală răul*”, nu-i pomenitoare de rău, nu-i amintitoare de răul pe care l-a făcut cineva, ci trece toate cu vederea. Sfântul Ioan Scărarul, în capitolul despre pomenirea răului, spune că pomenirea răului, adică amintirea răului din partea cuiva este „*rugina sufletului, viermele minții, cui înfipt în suflet, păcat neîncetat, fărădelege neadormită*”. Deci, cineva care e asuprit de gândul că cineva i-a făcut rău este sub povara acestei răutăți care trebuie înlăturată din suflet ca să nu mai fie rugină pe suflet, ca să nu mai fie cui înfipt în minte, să nu mai fie fărădelege neadormită și păcat neîncetat. Deci, Sfântul Apostol Pavel spune clar că în dragoste nu are ce căuta pomenirea răului. „*Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă, dragostea niciodată nu cade*”, scrie mai departe Sfântul Apostol Pavel. Și la urmă spune: „*Rămân acestea trei: credința, nădejdea și dragostea și cea mai mare dintre ele este dragostea*”. Mi-aduc aminte când eram copil, aveam atunci, cred, 12-13 ani, în timpul războiului, un preot, care mai trăiește și acum, cred, părintele Ioan Opriș, care a fost preot în satul nostru, a vorbit la un parastas despre cele trei virtuți teologice: credința, nădejdea și dragostea. Și a spus că credința va înceta în înțelesul că atunci când vom trece din lumea aceasta vom vedea cele în care în lumea aceasta credem; nădejdea va înceta pentru că vom avea cele în care nădăjduim; dar dragostea va rămâne veșnic. Contează foarte mult o idee, iată, pe care am prins-o dintr-o predică, și gândiți-vă că din 1941-1942 au trecut 60 de ani și tot n-am uitat. E mare lucru să poți prinde o idee și să mergi cu ea, să străbați cu ea prin viață.

Locul bunătății în urcușul duhovnicesc

În legătură cu bunătatea, în Epistola către Galateni este o înșirare făcută de Sfântul Apostol Pavel a unor lucruri bune, care alcătuiesc sau pregătesc bunătatea. E vorba de cele nouă virtuți pe care Sfântul Apostol Pavel le prezintă ca fiind „roada Duhului”, adică ce rodește Duhul Sfânt în sufletul credinciosului. Zice el așa: „*Roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea poftelor*”. Sunt nouă. Interesant de observat că din cele nouă, una-i la mijloc: patru de-o parte, patru de alta. Și cea de la mijloc e bunătatea.

Scara roadelor Duhului (urcușul duhovnicesc):

9. Dragostea
8. Bucuria
7. Pacea
6. Îndelunga-răbdare
- 5. Bunătatea**
4. Facerea de bine
3. Credința
2. Blândețea
1. Înfrânarea poftelor

Sfântul Apostol Pavel prezintă aceste lucruri în raport cu bunătatea, în raport cu Duhul Sfânt care le lucrează, și le prezintă după importanță. Începe cu cea mai mare, cu dragostea, și sfârșește cu cea dintâi care se realizează când e vorba de urcușul duhovnicesc, și aceasta este înfrânarea poftelor. Deci, dacă luăm lucrurile pe invers am putea zice că urcușul duhovnicesc începe cu *înfrânarea poftelor*; urmează *blândețea*, care ne aseamănă cu Domnul Hristos, Care a zis:

„Învățați-vă de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți avea odihnă sufletelor voastre”. Sfântul Ioan Scărarul (referindu-se la aceste cuvinte ale Domnului Hristos) subliniază că Domnul Hristos a zis: „**Învățați-vă** nu din carte, nu de la înger, nu de la om, ci **de la Mine** că sunt blând și smerit cu inima și cu felul de a fi”, adică se realizează o îmbunătățire interioară, o îmbunătățire de fond. „Învățați-vă de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și cu felul de a fi, și veți afla odihnă sufletelor voastre de patimile care vă hărțuiesc pe voi”.

Deci, înfrânarea poftelor, blândețea, și după aceea credința. Credința-i de două feluri: credința din auz și credința din vedere. Să ne gândim la convorbirea între samarineancă și Domnul Hristos, când, se spune în Sfânta Evanghelie, oamenii care s-au dus să-L vadă pe Domnul Hristos la fântâna lui Iacob, îndrumați fiind de femeia samarineancă, au zis către femeie: „*Acum credem nu numai pentru cuvântul tău, ci pentru că noi înșine am văzut și am cunoscut că Acesta este Hristos, Mântuitorul lumii*”. Aceasta este credință din auz și credință din vedere; deci, credem nu numai pentru cuvântul tău, pentru credința pe care am primit-o prin auz, ci credem și pentru că noi înșine ne-am convins, am văzut deci, că Acesta este Mântuitorul lumii.

După aceea urmează *facerea de bine*. Cel care e credincios se angajează la bine, face bine, și din aceasta rezultă bunătatea. Deci, cum se ajunge la bunătate? Se ajunge prin înfrânarea poftelor, prin blândețe, prin credință, prin facere de bine. De aici rezultă bunătatea. Și bunătatea e temelie, în continuare, pentru alte lucruri bune: pentru *îndelungă-răbdare*, pentru *pace*, pentru *bucurie* și pentru *iubire*. Nu știu dacă Sfântul Apostol Pavel a analizat lucrurile acestea și le-a scris. Cred că le-a scris spontan, așa i-a venit, iar noi le analizăm și învățăm ceva din această înșirare „pe invers” pe care o găsim în Epistola către Galateni.

Acum, pentru că-i vorba de bunătate și de iubire, aș vrea să vă atrag atenția asupra unei scrieri din *Filocalie* (vo. I 2), intitulată: „*Cele 400 de capete despre dragoste*”, scrierea fiind a *Sfântului Maxim Mărturisitorul*. În această scriere se afirmă, între

altele, că *dragostea este născută de nepătimire*. Întâi trebuie să ajungi la nepătimire, trebuie să ajungi să-ți fie înlăturate răutățile din tine, pentru că răutățile fărâmițează și nu lasă iubirea să se manifeste așa cum trebuie. Deci, *iubirea este născută de nepătimire*. Întâi trebuie să urmărești nepătimirea, să cauți să fii nepătitor, nepătimaș, să nu fii supus răutăților de nici un fel și atunci poți să te manifesti cu iubirea, care este de trei feluri:

- *iubire după poruncă* (mai presus de fire),
- *iubire firească* (cum iubesc părinții pe copii și copiii pe părinți, și frații între ei etc.) și,
- *iubire împotriva firii*, în care e amestecată pătimirea, sunt amestecate patimile.

Deci, fiind vorba de îmbunătățirea sufletească, noi toate acestea trebuie să le avem în vedere. Ce anume? Trebuie să ne ferim de rău și să facem binele, pentru că „ce faci te și face” - dacă stăruim în rău devii mai rău, dacă stăruim în bine devii mai bun. „*Omul crește în ce pornește*”, spune *Sfântul Maxim Mărturisorul*, iar „*orice lucru începe de la ceva mic și pe măsură ce e hrănit, crește*”, spune *Sfântul Marcu Ascetul*. Trebuie să ne ferim de rău și să facem binele! Nu ne putem feri de rău, decât făcând binele și binele trebuie să înlocuiască răul și să ne alcătuiască în așa fel încât să nu mai putem face răul. Dacă ajungem la starea aceasta am ajuns la o stare de îmbunătățire sufletească, iar bunătatea noastră este o valoare pentru noi, și nu numai pentru noi, ci și pentru cei din jurul nostru. Mai ales că ne aseamănă: cu Dumnezeu, cu Bunul Dumnezeu. Și noi putem fi buni (au fost oameni buni pe care-i pomeneste Scriptura), bineînțeles la măsurile noastre. Noi trebuie să-i iubim chiar și pe vrăjmașii noștri, și aceasta nu-i lucru ușor, dar dacă ne îmbunătățim sufletește vedem că se poate și din aceasta se preamărește Dumnezeu.

V-am lăsat aici niște gânduri pe care eu le port în minte de multă vreme, niște simțiri pe care le am în conștiință. Vi le-am pus în atenție în dorința ca să fim buni și tot mai buni. Așa putem să fim mai buni!

MOMENTUL MORȚII

(ieșirea sufletului din trup)

Părintele Arsenie Boca

Pentru înțelegerea celor ce se petrec la ieșirea sufletului din trup, mult ne ajută teologia chipului și asemănării. Repetăm pe scurt câteva date:

Omul a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Chipul îl are în însușirile sale sufletești prin natură, iar asemănarea a primit-o ca posibilitate a desăvârșirii prin har, după nevoință. Deci chipul ne este dat, iar la asemănare trebuie să ajungem în cursul vieții. Porunca lui Dumnezeu de la început a fost „creșteți” și însemna tocmai această ajungere la asemănare prin ascultare și conlucrare cu voia divină.

Dar omul, neascultând prin cuvânt, la sfat străin se grăbi cu partea a doua a poruncii, cu „înmulțirea” înainte de a crește. Aceasta i-a adus „îmbrăcarea” în aceste „haine de piele” a căror sfârșit este „moartea”. Una din rugăciunile înmormântării explică aceasta astfel: *„Ca această negrăită legătură dintre trup și su-flet, să se taie și să se desfacă în cele din care a fost alcătuit, adică sufletul să se întoarcă la Dumnezeu de la Care și-a luat ființă, iar trupul să se întoarcă în pă-mânt, din care a fost luat, pentru ca răutatea să nu devină nemuritoare”*. Prin neascultarea care i-a adus omului moartea hainelor de piele, a fost întreruptă și posibilitatea creșterii la „asemănare”.

Această stare de lucruri a dăinuit în tot neamul omenesc până la întruparea lui Hristos, noul Adam, Care a fost ascultător până la moarte și „încă moarte pe cruce”. Prin ascultarea Sa, de asemenea încercată de ispititor, am recâștigat iarăși posibilitatea asemănării. Înainte de Hristos n-a fost mântuire și în afară de Hristos nu este mântuire, ci numai în Hristos ne putem mântui.

Între chip, ascultare, asemănare și mântuire se stabilește o strânsă legătură. Căci nu ne putem mântui numai cu chipul, fără asemănare, și nu putem spori de la chip la asemănare, fără ascultare și nu putem asculta prin natură, fără Hristos.

Deci, ascultarea Lui cea până la jertfă ajută și ascultării noastre, întorcând-o în ascultarea

originară pe care o pierdusem toți în Adam. Ceea ce am pierdut toți în Adam recăștigăm individual în Hristos. De aceea e numit creștinismul o a doua creație a lumii. Moartea totuși dănuiește și după Hristos. Dar acum nu mai are sensul osândei, ca plată a neascultării, căci ascultarea lui Hristos - jertfa - a transformat moartea în eliberarea de patimi. Jertfa Mielului nevinovat [Mântuitorului] a biruit moartea, care până aici se întindea și asupra sufletului nemuritor, ținându-l închis într-o stare de iad. Învierea lui Hristos a biruit moartea pentru noi, lăsându-i morții puterea numai asupra trupului, „care nu se supune lui Dumnezeu și nici nu poate”, iar pentru suflet făcând-o și înviere. Învierea lui Hristos mai este totodată și certitudine religioasă a *învierii celei de obște*, a cărei începătură S-a făcut Domnul Hristos. Deci Hristos, prin jertfa Sa, a câștigat biruință asupra morții în toată extinderea sa, iar biruința ne-a dat-o nouă. Cu puterea ascultării Sale, a restabilit chipul ce se desfigurase, am văzut slava asemănării, „slava Sa”, „ca a unui Dumnezeu”. A restabilit asemănarea originară a omului cu toate urmările acestei restabiliri.

Cu aceste câteva date dogmatice putem înțelege ceva mai bine și cele de la ieșirea sufletului și cele de pe urmă ale omului. Pentru o

mai clară înțelegere a lucrurilor, împărțim descrierea faptelor ce se petrec în două situații extreme, lăsând subînțelese treptele intermediare. a căror variație este aproape infinită.

- *O extremă* o formează starea sufletelor care, în cursul vieții pământești, ***n-au avut nici o grijă de mântuirea lor***, au fost numai trup, numai natură, numai chip.

- *Cealaltă extremă* o formează starea sufletelor care, în starea vieții pământești, ***au alergat la „Ținta Hristos”***, au biruit trupul prin duh, prin nevoință și har și-au depășit natura și în dar au primit cununa alergării: asemănarea, desăvârșirea, slava îndumnezeirii.

Totuși pentru evitarea încadrărilor arbitrare și a fanteziilor deznădejdiei, descriem și câteva stări intermediare, luate la întâmplare.

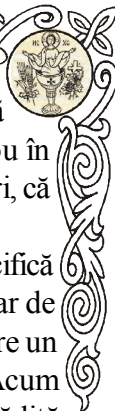
1. Să luăm lucrurile cum se petrec ele **în prima extremă**: trupul slăbește, legătura materiei se subțiază, relația cu veacul acesta se stinge, fie pe calea bolii, fie pe calea ascezei. Dacă omul a trăit mai mult după firea pământească, la sfârșit prezintă o înfățișare de înfrânt, de amărât dar și de „arătare”. Dă impresia unei absențe a sufletului într-un rest de om. În realitate, sufletul e încă în trup, dar nefiind dezvoltat după natura sa. Pipemicit [degenerat, redus] ca rosturi ale sale în trup, avem această impresie de ab-sență, de „dus”. Omul natural, omul trupesc nu-și vede sufletul, abia își constată chipul, însă fără să-i confirme obârșia. Nu-și poate face o idee clară despre suflet, deși el există în trup, care-i este sufletului ca o temniță ce-l ține în întuneric. Când trupul slăbește ca putere de temniță asupra sufletului și vremea ieșirii sale din lumea aceasta se apropie, sufletul ia cunoștință de sine într-un mod violent, trezindu-se ca făptură spirituală - deci imponderabilă - ce stă pe prag de conștiință de sine între două lumi. Abia acum sufletul se vede pe sine, spre deosebire de vremea ce o petrecea în trup. În trup, el împrumută acestuia energia specifică a simțurilor. În baza energiei sufletului, trupul e viu, sănătos și capabil de o viață de relație cu lumea dinafară. Când omul, prin modul pământesc de viață, pe care l-a considerat singurul real, a neglijat sau a tăgăduit sufletul și

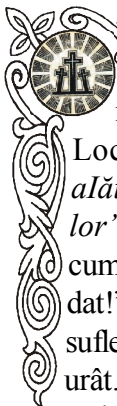

celălalt tărâm al existenței, acum, la întâlnirea violentă cu această lume de dincolo, crezută de el *fictivă*, strigă, așa-zicând, de spaimă sau de uimire. Acest țipăt se răsfrânge și în trup ca un ecou în pădure, iar cei ce stau prin preajmă zic, au-zind aceste frânturi, că aiurează (delirează). Ce se petrece de fapt?

Sufletul în preajma ieșirii din trup capătă vedere specifică naturii sale spirituale, prin care se vede pe sine mult mai clar de cum ne putem vedea noi în oglindă. Această nouă vedere are un plus, față de a noastră, o *dimensiune morală*, așa-zicând. Acum se descătușează funcția morală a conștiinței, „unde” era sădită energia latentă a asemănării și a cărei existență o simțim și prin vâlul trupului. Trupul rămâne în sine inutil și neputincios, dar acum el e „legat” de o făptură spirituală descătușată, extrem de impresionată, uluitoare, care-l poate face și pe el capabil de acțiuni și rezistențe neobișnuite în mod normal. Această făptură imponderabilă, eliberată de legea gravitației, în baza căreia corpurile au greutate, nu e nicidecum statică. Acum începe dinamica unui dialog interior aprins între lumina conștiinței și întunericul neființei, cel înscris în făptura sa de către patimile fixate în trup și de către alte amăgiri, după cum omul și-a condus viața sa pământească sub aspect moral. Păcatele, aceste înfrângeri morale, aceste dovezi de necredință, puteau fi șterse de pe „haina” sufletului în cursul vieții, dând ajutor luminii conștiinței cu puterea dumnezeiască din Sfintele Taine, în care în mod acoperit este Hristos - dar acum aceasta nu se mai poate. Toate acestea stârnesc o contradicție cumplită, insuportabilă, fără ieșiri și fără termen. Faptul acesta îi face pe unii să strige cu un huiet sinistru, prelung, ca de nebun.

Trezirea neașteptată a sufletului pe celălalt tărâm, al celei mai intense conștiințe a existenței, - declanșarea acelui dialog cumplit, ucigaș, între „chipul” structurat cu negrijă în viața pământească și „asemănarea” sădită în conștiință, dar aflată acum fără nici un conținut, o conștiință „goală” fără haina luminii divine a făpturilor cerești, întâlnirea brutală în cale a făpturilor cerești corespunzătoare chipului și asemănării cărora s-a făcut, toate acestea sunt fondul huietului sinistru, pe care

trupul nu l-ar fi putut suporta ca durată și intensitate în cursul vieții normale. Acum el este jucăria unor puteri care-l depășesc. Locul din psalmi: „*Omul în cinste fiind și nepricepând, alăturatu-s-a dobitoacelor celor fără de minte și s-a asemănat lor*” (Psalmul 48, 21), capătă acum o fioroasă realitate. Cei cumpliti la chip se reped să-l ia în primire, zicând că „Nouă te-ai dat!” și „Nouă ne ești dat!” de urâtul cărora spaimă mare cuprinde sufletul, care însuși pe sine se vede la fel de cumplit, de fioros și de urât. Acum întinde mâinile după ajutor și-i strigă pe toți și nu-i cine să-i ajute, căci „nevoie mare a cuprins sufletul” (din rugăciunea înmormântării).

Suferința sufletului începe brusc de la această constatare a chipului său demonic în care s-a structurat prin necredință, prin împotrivirea față de jertfa lui Hristos, pe care trebuia să o primească „în fiecare zi” prin umilă și statornică lepădare de sine și cea deșartă. Acum se vede brutal: plin de sine ca un demon, muncit de sila de a petrece cu ei, alți plini de sine. Se vede țesut de patimile lor care i se păreau lui „viață”, dar erau „moartea”. Vede iluzia și amăgirea patimilor, care i se păreau „adevăr” dar care acum se lămuresc că au fost omorârea vieții celei adevărate. Deznădejdea și trufia îl macină cumplit într-o contrazicere de iad. Cele deșarte, după care alergase orbește o viață, i-au adus acum mintea prinsă pentru eternitate în preocuparea cu nimicul sau neființa. Acum, patimile, nemaiaivând posibilitatea satisfacerii prin trup, se „satisfac” în gol crescând la intensități fantastice și chinuind fantastic sufletul într-o muncire fără ieșire: acesta este iadul.

Această stare *extremă* a sufletului poate deveni *intermediară* dacă mai este cu el mila dumnezeiască. Acum, în ceasul al doisprezecelea, vede sufletul că a greșit calea, stând de dragul patimilor și a iubirii de sine împotriva căii Adevărului, Vieții veșnice, dar acum singur nu-și mai poate ajuta cu nimic: s-a făcut noapte, când nimeni nu mai poate lucra mântuirea sa, adică această izbăvire de consecințele patimilor. Astfel, dacă însă intervine activ mila dumnezeiască, starea aceasta de iad a sufletului, de spaimă și de dezastru, mai

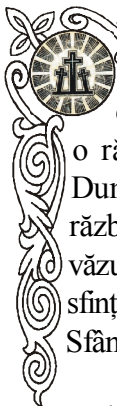

dăinuiește o vreme pământească oarecare și e „ținut legat de trup” să-și îndrepte viața și prin iubirea de oameni să facă pocăință și pentru cel mutat, care probabil a mers la rău. Căci iubirea de oameni depășește și ea hotarele morții și, prin rugăciunile Bisericii, însoțește pe cei mutați de la noi până la judecata de pe urmă și poate îmbunătăți starea sufletului la cele de pe urmă ale omului, la învierea cea de obște, înainte de judecata definitivă asupra omului întreg.

Această desprindere cruntă de aici a trupului și a sufletului, ca ispășire pasivă în ceasul al doisprezecelea al vieții a câte unui om, vedem întâmplându-se și ca o măsură extremă luată de la distanță de Sfântul Pavel împreună cu cei din Corint și cu puterea Domnului Iisus Hristos, ca, pe unul care păcătuisese cu femeia tatălui său, să fie dat satanei spre pieirea trupului său, ca sufletul să se mântuiască în ziua Domnului Iisus. Firește că satanizarea unui om ca cel din Corint sau îndrăcirea celor din Gadara sau ținerea în gârbovie 18 ani de satana a femeii ce venise într-o sâmbătă la Sinagogă și altele nenumărate numai în Noul Testament, nu sunt fapte în afara știrii lui Dumnezeu. De asemenea, sunt grăitoare cuvintele Scripturii despre îngăduința dată de Dumnezeu satanei ca să se atingă de avuția și trupul dreptului Iov „dar de sufletul lui să nu se atingă”, spre dovedirea credincioșiei sale către Dumnezeu, pusă la îndoială de satana, ca pildă de răbdare în neazuri și umilință și ca statornicie neclintită a sufletului către Dumnezeu, oricâte propuneri îi făceau prietenii și nevasta ca să tăgăduiască pe Dumnezeu și să moară ca să scape de chinuri.

2. Cea de-a doua extremă a stării sufletelor la ieșirea din trup. Începem cu o precizare în plus a noțiunii de conștiință și a noțiunii aceluia „dincolo” al existenței, cu care și conștiința are o tangență. Con-știința, cuvânt cu cuvânt, înseamnă „a ști împreună”, „cu știință comună” între cei doi termeni ai religiei: Dumnezeu și omul. Este ochiul lăuntric ce vede în două părți (înspre Dumnezeu și înspre om), cu sediul în suflet. Acesta, prin natura sa, califică totul cu o dimensiune morală. Este ochiul comun, al nostru și al

ființei noastre, o ultimă stea din rai, rămasă pe cerul nostru metafizic - dincolo de cele văzute - fața noastră duhovnicească, pe care o răsfrângea asemenea, adâncul ființei pururi întors către Dumnezeu, de la care primește energia slavei Sale, care poate să răzbească prin toate învelișurile de piele ale trupului încât - se făcu văzută „strălucirea slavei lui Dumnezeu pe fața lui Moise” și a altor sfinți aleși ai lui Dumnezeu, până aproape de zilele noastre, pe fața Sfântului Serafim de Sarov.

Partea dinspre noi a acestui ochi se poate și îmbolnăvi, în înțelesul că-i slăbește vederea morală, până la a nu mai vedea deloc. Aceasta se întâmplă în urma faptului că omul respectiv n-a mai vrut să ia în seamă „muștrarea conștiinței” pentru înfrângerile sale morale. Ca urmare, vederea morală i se atrofiază. Dar se poate întâmpla și mai rău: după o perioadă de orbire a conștiinței, energia să răbufnească cu violență și să strice și chipul, adică echilibrul și buna funcționare a facultăților sufletești, exprimat prin sistemul de relație al trupului cu sine și cu lumea.

Ca atare, se înțelege că ochiul conștiinței este ochiul sufletului și că această vedere a lui, după ieșirea din trup, nu se mai împiedică de materie, vede prin ea, nu se mai oprește de timp, vede trecutul unei vieți comprimat într-o clipă, distanțele nu-i mai sunt o stavilă deși nu are o mobilitate și o atotprezență.

Așa este acest „dincolo”: eliberare de îngrădirile trupului, spațiului, masei, greutateii - fără ca totuși să fie topire sau destrămare a ființei. Pentru comparație, e dată într-o carte întâmplarea unuia care făcuse niște rele pentru care e prins și închis. Stătu o vreme la închisoare, apoi de aici la judecată, unde este judecat și trimis cu toată rânduiala la spânzurătoare. A ajuns la locul de osândă, la urmă i se trece frânghia peste cap. Când simți frânghia pe gât, deschise ochii, trezit din vis de o bucată din tencuiala care căzuse din tavan tocmai pe gâtul lui. Toată istoria visată de el, care cuprinde a vreme îndelungată, se petrecuse în fracțiuni de secundă.

Așa este și cu ieșirea din *durata pământească* în

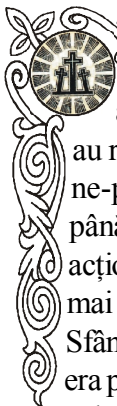

coordonatele celuilalt tărâm al existenței. Dincolo, înaintea lui Dumnezeu, „o zi e ca o mie de ani și o mie de ani ca o zi” (II Petru 3, 8). Dacă este zi petrecută în chin, e ca o mie de ani, iar dacă este în bucurie, o mie de ani e ca o zi - căci „dincolo” nu mai e timp matematic sau astronomic, ci trăirea în *durata morală* a existenței pe care revelația o transcrie cu această paradoxală expresie.

Acum se deschid înțelesuri și perspective largi ale Împărăției lui Dumnezeu, care este înlăuntrul nostru. Faptul că conștiința noastră are o față pururi întoarsă către Dumnezeu, a Cărui oglindă se face, ne explică posibilitatea asemănării, a desăvârșirii și a îndumnezeirii. Pe de altă parte, suntem botezați și îmbrăcați în Hristos și temple ale Duhului Sfânt, fiind nevoitorii pe calea ascezei, a dreptei credințe și a bu-nei povătuiri. Am biruit trupul cu puterea Duhului, făcându-l până la urmă, din râvnitor al patimilor, ascultător supus Duhului.

De aici începe toată deosebirea cu privire la cele ale diferitelor mutări, din lumea aceasta.

Sfinții toți s-au nevoit întins și susținut de a stin-ge patimile din trup - de a curăți mintea și inima de slava cea deșartă, sau pentru lepădarea de voia lor, ca să facă „loc” lucrării Duhului Sfânt în sufletul, min-tea și inima lor. Așa, cele nevăzute de „dincolo” prin-deau viața sufletului și chipul devenea asemănare, răzbind vălurile trupului, subțindu-l, împrumutân-du-i însușiri duhovnicești, pentru mari faceri de bine și fapte ale iubirii de oameni cum ar fi, de pildă, faptele de ajutor la distanță ale Sfântului Nicolae sau ale unor părinți din pustia sketică. E clar că, atotpre-zent numai Dumnezeu în Treime închinat este, și, ca atare, numai El știe necazurile și nedreptățile răbdade pretutindeni de robii Săi, care I se roagă de izbăvire. Dar, oricât de nevăzut s-ar părea, Dumnezeu mult iubește și dorește să petreacă cu oamenii în inima lor și să-i pună unii pe alții să-și ajute pe căi naturale sau pe căi supranaturale, El făcând totul prin mâinile sau prezența „văzută” a lor. De aceea, trupul, cu cât este mai ascultător de Duh, cu atât e mai subțire și devine din ce în ce o unealtă mai bună a lui Dumnezeu, „în mâna” iubirii

Sale de oameni, și rămâne ca atare și după mutarea lor din lumea aceasta. Deci, cele de pe urmă ale trăitorilor după Duh, care au realizat cel mai bine nevoința asemănării, trupul, deși a ajuns ne-putincios, începe să iradieze viața cea lăuntrică a su-fletului până la măsuri de slavă dumnezeiască. Un suflet luminat lăuntric acționează asupra trupului, făcându-l și pe acesta luminos, chiar mai multă vre-me, cum avem chipul strălucitor „ca fulgerul” al Sfântului Sisoe, când se muta acesta la Domnul. Domnul Hristos era prezent, iar nevoitorul se lumina de lumina dumnezeiască de pe Tabor a Slavei Schimbării la față a Domnului. Nevoitorul se ruga să fie îngăduit să se mai pocăiască puțin. „Tu mai ai nevoie de pocăință, Părinte?” ziseră cei din jurul său, iar el răspunse „Cu adevărat, încă n-am pus început bun” și s-a săvârșit în dumnezeiasca lumină. Poate că acesta a fost nevoito-rul care l-a determinat pe Sfântul Ioan Scărarul să spună că „desăvârșirea e o prăpastie de smerenie”.

Dacă la sufletele celor trupești vin cu silnicie vameșii de tuci ai unuia cer de catran, sufletele dreptilor se trezesc înconjurate de făpturile luminii, de sfinți și cântarea cerească. Uimiți de dumnezeiasca frumusețe de care sunt atrași și înșiși străbătuți, ca dintr-un extaz se strămută din cele de aici la veșnicele lăcașuri.

După dumnezeiasca economie, trupurile lor pot primi în continuare harul tămăduirilor de boli, a izvorării de mir, a ocrotirii de cetăți și alte haruri, ca confirmare a iubirii de oameni a sfinților, activă și după mutarea lor din trup. Atingerea în viață a nepătimirii, a izbăvirii de patimi prin focul smereniei și conlucrarea Duhului Sfânt, au ca urmare buna mi-reasmă și harul atingerii de un suflet îndumnezeit. Sfântul Serafim, în serafica sa iubire de oameni, pe care-i numea „bucuria mea” îi îndemna să vie cu necazurile și la mormântul lui și să i le spună, ca și cum el ar fi de față, căci va mijloci la Dumnezeu pentru alinarea lor.

Cu aceste date, înțelese, începe să se facă lumină în problema fundamentală pentru tot omul: **mântuirea**. Adevărat că în Hristos „*în dar suntem mântuiți*”, însă darul mântuirii, câștigat de jertfa

lui Hristos, ni-l însușim cu mare nevoie, vreme de-o viață.

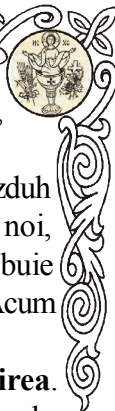
Niciodată nu putem zice pe pământ „de-acum suntem mântuiți”, pentru că încă zicând acestea, ne împiedicăm și cădem.

Îngerii duceau la cer sufletul Sfântului Macarie și în văzduh îl întâmpinau și vielenii [diavoli] și ziceau: „Ai scăpat de noi, Macarie” și el răspunde: „Încă nu am scăpat, ci îmi mai trebuie ceva”, și intrând pe ușile raiului s-a întors către ei zicându-le: „Acum am scăpat de voi!”.

Această întoarcere a sufletului în Rai, este **mântuirea**. Pentru dobândirea ei, „știind cui credem”, punem toată osteneala, și fizic și cu mintea, cerem ajutorul lui Dumnezeu și punem toată viața înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, Care ne-a chemat și ne-a ales din lume. Faptul că se nasc contemporani (în aceeași vreme) o serie de oameni, că aceștia se întâlnesc și se angajează împreună la un anumit mod de viață, că cei mai încercați îi ajută pe ceilalți, nu e nicidecum un fapt întâmplător, ci un fapt cu tâlc și orânduire dumnezeiască. Dacă modul de mutare al unuia dintre noi ne-a pus pe toți pe gânduri și de aici am înțeles taine ale vieții și ale morții, e limpede că aceasta e cu dumnezeiască rânduire, spre folosul tuturor. Nevăzut, Dumnezeu este cu noi, ne are de grijă și ne învață. Ca atare, noi reînnoim făgăduințele noastre de conștiință, limpezindu-ne alergarea [spre „Ținta Hristos”].

Toți termenii „grei” folosiți până aici ne sunt dați în diferite porunci, pentru a ne ocupa în mod practic de ei. Totul începe de la ceva posibil și neînsemnat, dar duce, cu anii, cu stăruință și cu dragoste, până la culmi de lumină dumnezeiască. De pildă, **asemănarea** este nevoia îndumnezeirii care se adună în suflet, cu mîgală, câștigând prilej după prilej, comportare după Duhul Sfânt, sau după cum ar face Domnul Iisus, nu după omul sau după patima din noi. Patimile slăbesc cu postul și cu rugă-ciunea neîncetată, se ard cu smerenia cea din ascul-tare și cu a ține în conștiință pe celălalt [ca fiind] mai bun.

Lepădarea de sine - crucea firii pământești cea din fiecare zi și condiția fundamentală a urmăririi lui Hristos - e cheia câștigării prilejurilor de îmbogățire în Dumnezeu. Căci ne lepădăm de voia noastră pe

toate cărările, ca să facem „loc” lucrării Duhului Sfânt în noi, care se roagă „negrăit” pentru noi și lu-crează mântuirea noastră în anii vieții.

Împlinind cu convingere și cu dragoste această condiție fundamentală cerută de Domnul Iisus - a lepădării de sine, în scurtă vreme pricepem că pe El Îl câștigăm câștigând prilejurile, și câștigăm totodată și desprinderea noastră de trupul patimilor și de „lume”, după cuvântul unei preasfințite fețe care zice că oricât de paradoxal ni s-ar părea, pentru aceasta ne-am născut în lumea aceasta „ca să învățăm a ne desprinde de ea”. Desprinderea deci, nu prinderea sau cuprinderea.

Putem și ști în ce măsură suntem pe cale, în adevăr și în viață - semnul e măsura smereniei – când Atotprezența lui Dumnezeu în Treime închinat de-vine un fapt de conștiință și de trăire a noastră ,chiar și între mărunțișurile de toate zilele. Sentimentul și conștiința trăirii dogmatice a lui Dumnezeu ca Atotprezent („Aici eram, dar dacă nu M-ai chemat!”), ne curățește inima până la măsuri de trăire mistică și vedere dumnezeiască.

În altă ordine de idei, trăirea în prezența vie a lui Dumnezeu Iisus ne aduce și alte daruri, ne unește duhovnicește cu toți nevoitorii care mai înainte de noi au dobândit mântuirea și le câștigăm și rugăciunile și rudenția lor spirituală. Gândindu-L și trăindu-L pe Dumnezeu viu și de față, devenim din ce în ce mai odihnitori de Dumnezeu în inimile noastre. Ochiul conștiinței se deschide la noi lumini, mintea se luminează de har și primim, din vreme în vreme, încă de aici, evidența vieții celui alt tărâm al existenței.

Fericiți cei care cred în Buna-Vestire

Dr. Iosif Niculescu

*Moto: „Taina cea din veac ascunsă
și de îngeri neștiută”*

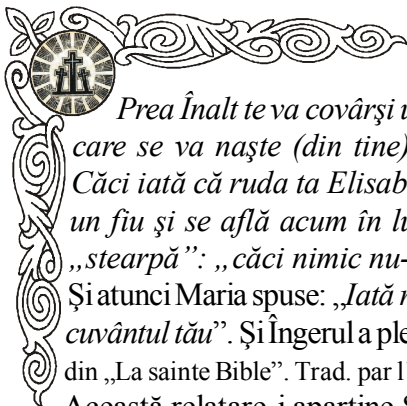
25 martie

... dată nu numai istorică, ci și cosmică. Din mister inaccesibil nici îngerilor, apare în istorie, adică, poate fi înscrisă în hrisoavele omenesci. Se petrece pe pământ o faptă despre care putând afla muritorii, nu pot însă a-i înțelege tâcul.

În lucrările Sale, Dumnezeu nu țineste la obținerea dominației universale, El o are fiindcă-I este Creator. De aceea, trimisul Său, Sf. Arh. Gabriel, ține să-și asigure interlocutorul (Sf. Zaharia, Fecioara Maria): „să nu se teamă”. El nu a venit ca un agresor, căutând să-i impună ceva, ci numai să anunțe producerea unui fapt, demult plănuit și ajuns acum la ceasul împlinirii.

Să cităm: „La a șasea lună¹ îngerul Gabriel a fost trimis de Dumnezeu, într-un oraș din Galileia, numit Nazareth, la o Fecioară, logodită cu un bărbat din casa lui David, numit Iosif, iar numele Fecioarei era Maria. Intrând în locul unde se afla, îngerul îi spuse: „*Te salut, ceea ce ești plină de har²; Domnul este cu tine, ești binecuvântată între femei*”.

Maria, dacă-l văzu a fost tulburată de cuvintele lui și se întreba întru sine, ce ar putea să însemneze acea salutare. Îngerul i-a spus: „*Nu te teme Marie, căci ai aflat har înaintea lui Dumnezeu. Căci iată vei zămisli în sânul tău și vei naște un Fiul, căruia Îi vei da numele de Iisus. El va fi mare și i se va spune Fiul Celui Prea Înalt și Domnul Dumnezeu Îi va da tronul lui David, tatăl său; și va domni veșnic peste casa lui Iacob, iar stăpânirea Sa va fi fără sfârșit*”. Maria, i-a spus Îngerului: cum să se facă așa ceva căci eu nu cunosc bărbat?

Îngerul îi răspunse: „*Duhul Sfânt va veni asupra ta și puterea Celui*

Prea Înalt te va covârși umbrindu-te. De aceea, ființa Sfântă care se va naște (din tine) se va chema Fiul lui Dumnezeu. Căci iată că ruda ta Elisabeta a conceput și ea, bătrână fiind, un fiu și se află acum în luna a șasea, ea căreia i se spunea „stearpă”: „căci nimic nu-i este lui Dumnezeu cu neputință”. Și atunci Maria spuse: „*Iată roaba Domnului; să-mi fie mie, după cuvântul tău*”. Și Îngerul a plecat. (Ev. de la Luca - cap. 1, v. 26-38 trad. din „La sainte Bible”. Trad. par l’Abbei H. Crampon - Paris 1928).

Această relatare-i aparține Sf. Luca. De unde a putut să o afle decât numai din însăși spusele celei care s-a învrednicit a trăi acel memorabil eveniment. Această presupunere ne este întărită de Sfânta Tradiție, potrivit căreia Sf. Luca, deși doctor avea și darul picturii și că zugrăvise 12 icoane cu chipul Maicii Domnului, vestite în vechime.

Acest moment, unic în istoria omenirii, a avut și un rol în stabilirea cronologiei Nașterii (anunțate cu 276 zile înainte, cu prilejul acelei viziuni), petrecută cum se știe concomitent desfășurării în întinsul imperiului roman a „recensământului” poruncit de Cezarul August și care este consemnat în istoria lui August.

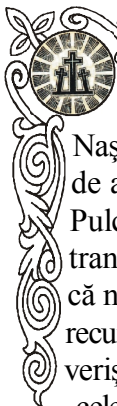
Și aici este „nodul gordian”, adică tăierea lui, în acea memorabilă zi de 25 Decembrie, care arăta că Dumnezeu a renunțat să mai stea ascuns de oameni, ci hotărâse a „se arăta”! De ce oare? Dacă stăm și ne gândim la cele ce se petreceau din punct de vedere religios în acele vremuri, vom afla că lumea era plină de dumnezei. Herodot vorbind despre daci, spunea că aceia susțineau că nu mai există alt zeu în afara celui al lor. Iudeii susțineau același lucru despre Iahweh. Mitraiștii despre Mithra. Greco-romanii despre Jupiter-Tonans. În ultima vreme chiar și împărații Romei, chit că erau oameni, făptuind cele mai abdominale crime (matricid, etc.), erau homosexuali, mincinoși, trădători, etc., totuși se impuneau ca zei, împănând lumea cu zeități care aproape evident că porniseră din Hades. De aceea, spre a evita rățacirea definitivă dar și împlinirea „promisiunii”, hotărâse a le arăta oamenilor pe Adevăratul Dumnezeu. Și o făcea oarecum în continuarea celor până atunci înfăptuite prin acei aleși ai Săi, proorocii, cărora le dăduse harul

de a „informa” lumea asupra locului, datei și chiar a persoanei (umane) din care va lua trup. Proorocul Isaia se învrednicise acestei descoperiri. El „scrisesse”: „Iată Fecioara va lua în pânțece”.

Cu mai bine de trei secole mai înainte de a se petrece această „luare în pânțece”, Învățatul Simeon din Alexandria făcând parte din grupa de ebraiști, care încercau să împlinească porunca lui Ptolemen (urmaș la tronul Egiptului al lui Alexandru cel Mare) de a se traduce din ebraică în grecește Vechiul Testament, având de tradus pe Isaia, a fost contrariat aflând în textul ebraic cu privire la această luare în pânțece cuvântul de Fecioară în loc de femeie. Socotind că este o greșeală de transcripție, cu de la sine putere a scris: „femeie”. Spre mirarea și nedumerirea lui, la un control al traducerii, a găsit la acel loc scris ca de mâna lui „Fecioară”. Admițând vrând nevrând că el însuși greșise, a modificat și a scris din nou „femeie”. Avertizat, după o vreme, a recontrolat textul și din nou mirare, căci află fecioară în loc de femeie. De astă dată și-a dat seama că este la mijloc o mare taină și, oarecum contrariat, ar fi spus: „*Tare aș vrea să trăiesc s-o văd și pe asta*”. Sfânta Tradiție susține că acel Simeon, slujitor bătrân la Templu, alături de bătrâna Ana, ar fi fost prezenți în acea zi de 2 Febr. anul I al erei creștine, când Maica Domnului a venit la Templu, spre a împlini rânduiala ieșirii din lăuzie. Și că atunci acel bătrân „a văzut” că acel Prunc este Cel născut din Fecioară și că luându-l pe brațele sale bătrâne ar fi rostit cuvintele: „*Acum liberează pe robul Tău Stăpâne, după Cuvântul Tău*”. Această rugăciune ar reprezenta implorarea bătrânului de la Alexandria, care cerea iertare de păcatul necredinței sale, căci răbdase și așteptase mai bine de trei secole spre a vedea cu ochii lui minunea „nașterii din Fecioară”. Azi cei mai mulți socotesc aceasta un mit sau o basnă, trecând cu vederea rostul acelei (aproape disperate cereri) rugăciuni de dezlegare, de părăsire a pământului: „căci văzură ochii mei...” , deci se împlinise o dorință exprimată cu oarecare necredință de acel traducător din Alexandria Egiptului.

Arhanghelul Gabriel îi explică celei *pline de har*, că unde vrea Dumnezeu se poate împlini orice, chiar și ca o Fecioară să nască. Și ca să ne încredințăm cât de puțin dispusă este mintea omului de

a crede în Atotputernicia divină (deci în capacitatea Sa de a face minuni) a dovedit-o mai apoi chiar și aceia care-L mărturiseau pe Fiul Nașterii vestite la acea „Buna-Vestire”. Aceștia, numai după 431 de ani, la Sinodul de la Efes, straniu, la inițiativa împărătesei Pulcheria, au recunoscut Pururea Fecioria Maicii Domnului, transformând în dogmă un fapt dezbătut peste patru secole. Așa că nu este de mirare că nici astăzi nu puțini sunt aceia care nu recunosc Buna-Vestire. Și o înțelegem din cuvintele Sfintei Elisabeta, verișoara vizitată curând după petrecerea minunii și care i-a spus „cele pline de har”: „Fericită este aceea care a crezut în cele ce i-au fost spuse din partea Domnului” (adică mesajul Sf. Arh. Gabriel). Este spus chiar din capul locului că este vorba de un act de credință.

De aici, lumea se va împărți în două: în „fericiți - cei au crezut și nefericiți - cei ce nu au crezut”. Din o rânduială a Providenței, aceste două categorii umane vor trăi pe pământ, o lungă perioadă de timp, amestecate, dar nu la nesfârșit, fiindcă după actul de început al Bunei-Vestiri, când Dumnezeu Cel Adevărat a luat (din Fecioară) trup omenesc, s-a constituit șirul neîntrerupt de evenimente, până la moartea pe Cruce, care spre deosebire de alte morți nu a fost urmată de disoluțiunea acelui Trup, ci de Înviere. Dar nici cu această supremă minune actul Bunei-Vestiri nu s-a încheiat. Va trebui să se facă Cea de a doua venire și cu Învierea cea de obște, toate umbrite neîncetat de Buna-Vestire, al cărui efect nu va înceta decât în momentul mării și ultimei judecăți. Indivizii grupați în neamuri vor fi judecați începând tocmai de la momentul prim, -minunea Bunei-Vestiri, pentru cei ce au „crezut în ea” și cei care au respins-o.

Căci dacă din titlul de „Bună-Vestire” ar fi să înțelegem doar un mesaj verbal al Divinității, el a fost de fapt un mesaj al faptei: Dumnezeu a anunțat venirea Sa nu prin vorbe, ci prin însăși fapta întrupării. Nu prevestea o minune, ci o și înfăptuia. Acesta-i înțelesul adevărat al Bunei-Vestiri: Întruparea lui Dumnezeu în om. De la acel 25 martie lumea se va împărți până la Marea Judecată în două tabere. Am spus-o mai sus: în fericiți și nefericiți. Este un avertisment!

Poporul român creștin a intuit și mai apoi a crezut în această minune, formulând această credință în expresia: „Dacă nu este Bună-Vestire

nu este nici Înviere”! Numeroasele Biserici zidite sub acest „hram” au fost și ele o mărturie a credinței nestrămutate a acestui neam în ceea ce este în sinea ei această Minune de căpătâi a creștinismului.

Dar mai este un astfel de act de credință și în hotărârea lui Comeliu Codreanu de a denumi și a-i pune sub ocrotirea Bunei-Vestiri pe cei mai aleși dintre colaboratorii săi. Și-a creat, cum se știe, distincția de: „Comandant al Bunei-Vestiri”. Este greu de imaginat că folosind acest epitet s-ar fi gândit la altceva decât la minunea începerii creștinismului, a Întrupării Fiului lui Dumnezeu din Sfânta Fecioară. Ce a putut el avea în minte când și-a formulat acest viitor ordin legionar? La ce adâncimi de implicare a neamului românesc în minunea aceea? Acest recurs nu a putut avea loc dintr-o sărăcie națională în oameni sau fapte, care prin însemnătatea sau memorabilitatea lor ar fi putut impune o alegere. În nici un caz! El a văzut că de fapt Buna-Vestire este faptul suprem al întregii omeniri. Nimic altceva nu o poate egala. Și cum el aștepta ceva supra-uman de la colaboratorii săi cei mai devotați, i-a pus sub destinul ei. În istoria românească este un fapt unic. El nu-și găsește echivalent pe plan suprem uman decât în actul propriu-zis al Întrupării. Comandanților Bunei-Vestiri le revenea postura și misiunea unor supraoameni prin care să se ducă la împlinire misiunea în lumea Legiunii Sf. Arh. Mihail, care la porunca Maicii Domnului, Împărăteasa Cerului și a pământului, va asista Legiunea în împlinirea misiunii sale.

Și ca să întărească credința în această idee, din închisoare își povățuia adepții să postească și să citească Paraclisul al doilea al Maicii Domnului (și nu acatistul Sf. Arh. Mihail). Prin aceasta el direcționa credința legionară către aceea „Plină de har”, de la care întreaga creștinătate a așteptat și a dobândit asistență. Poporul român, așteptând în mod deosebit acest ajutor, iar Mișcarea Legionară cu atât mai mult în măsura în care frunțașii ei îi purtau însemnul mării ei: Buna-Vestire! Adică începutul istoriei omenirii prin minuni.

NOTE

¹ Acest termen este legat de cealaltă apariție a Sf. Gabriel către arhiereul Zaharia, viitorul tată al Sf. Ioan Înaintemeregătorul.

² Prin acest „plină de har” se recunoșteau viața și faptele acelei tinere Fecioare de până la acea viziune.

Lucrul care trebuie:

Cercetarea de sine

Corneliu C.

„Să se cerceteze omul pe sine și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar”. (I Cor. 11, 28)

„Cercetați-vă pe voi înșivă dacă sunteți în credință; încercați-vă pe voi înșivă”. (II Cor. 13, 5)

„Iar fapta lui însuși să și-o cerceteze fiecare...”. (Gal. 6, 4)

Ești un creștin adevărat sau ești un creștin doar cu numele? Epistola întâi sobornicească a lui Ioan îți pune la dispoziție două teste prin care te poți evalua dacă ești creștin adevărat.

Testul doctrinar:

1. Îl mărturisești tu pe Hristos?

Convingerile pe care le ai cu privire la Hristos vor arăta dacă ești creștin sau nu. A mărturisi înseamnă a spune același lucru. Spui tu același lucru despre Hristos pe care pe care îl spune Dumnezeu despre El în Biblie? Dacă tu spui: „Sunt creștin, dar nu cred că Hristos este Dumnezeu”, atunci tu nu spui același lucru pe care îl spune Dumnezeu. Tu nu-L mărturisești pe Hristos.

„Cine este mincinosul, dacă nu cel ce tăgăduiește că Iisus este Hristosul? Acela este antihristul, cel care tăgăduiește pe Tatăl și pe Fiul. Oricine tăgăduiește pe Fiul nu are nici pe Tatăl; cine mărturisește pe Fiul are și pe Tatăl” (I Ioan 2, 22-23).

„Oricine crede că Iisus este Hristos, este născut din Dumnezeu...” (I Ioan 5, 1).

A fi creștin este o chestiune de mărturisire sau asentiment că Iisus este Hristosul.

2. Îți mărturisești păcatul?

Un creștin spune același lucru despre păcat ca și Dumnezeu. Dacă spui că ești creștin, dar nu-ți recunoști păcatul, nu poți fi crezut că ești creștin.

„Dacă zicem că avem împărtășire cu El, și umblăm în întineric, mințim și nu săvârșim adevărul. Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este în noi” (I Ioan 1, 6-8).

„Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios și drept ca să ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea. Dacă zicem că n-am păcătuit, Îl facem mincinos, și cuvântul Lui nu este în noi” (I Ioan 1, 9-10).

Testul moral:

1. Asculți de Cuvântul lui Dumnezeu?

„Și întru aceasta știm că L-am cunoscut, dacă păzim poruncile Lui” (I Ioan 2, 3).

Ascultarea de Domnul nu este legată de lege sau de teamă, ci e legată de iubire.

2. Îi iubești pe ceilalți?

„Cine iubește pe fratele său rămâne în lumină” (I Ioan 2, 10).

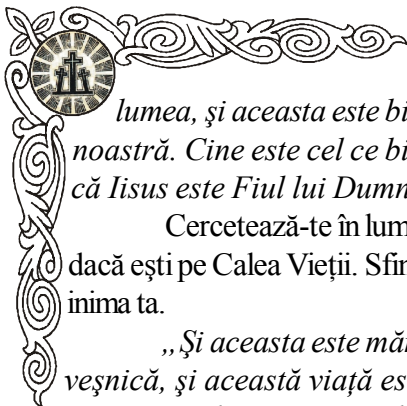
3. Iubești lumea?

Prin lume înțelegem sistemul nelegiuit al lumii, lumea păcatelor, nu persoanele individuale.

„Nu iubiți lumea, nici cele ce sunt în lume. Dacă cineva iubește lumea, iubirea Tatălui nu este întru el. Pentru că tot ce este în lume, adică pofta trupului și pofta ochilor și trufia vieții, nu sunt de la Tatăl, ci sunt din lume.” (I Ioan 2, 15-16).

„N-ați făcut voi, oare, în gândul vostru deosebire între unul și altul și nu v-ați făcut judecători cu socoteli viclene?” (Ioan 4, 4)

Un creștin adevărat a învins lumea și nu mai este îndrăgostit de ea.

„Pentru că oricine este născut din Dumnezeu biruiește lumea, și aceasta este biruința care a biruit lumea: credința noastră. Cine este cel ce biruiește lumea dacă nu cel ce crede că Iisus este Fiul lui Dumnezeu?” (I Ioan 2, 4-5)

Cercetează-te în lumina Cuvântului lui Dumnezeu și vezi dacă ești pe Calea Vieții. Sfințește-L pe Iisus Hristos Ca Domn în inima ta.

„Și aceasta este mărturia: că Dumnezeu ne-a dat viață veșnică, și această viață este Fiul Său” (I Ioan 5, 11)o:.

„Cel ce are pe Fiul are viața; cel ce nu are pe Fiul lui Dumnezeu nu are viață” (I Ioan 5, 12).

Omul și Golgota

Gabriela Dăscălete

Te naști, crești și apoi începi să-ți pui fel și fel de întrebări despre viață, mai ales că toate au un început și un sfârșit...

Te întrebi de la o vârstă încolo: există oare Dumnezeu, există Împărăția cerurilor? Biserica este locul cel mai bun și cel mai sigur pentru a putea afla răspunsul la aceste întrebări. De asemenea, Biserica este singura care ne oferă maximă securitate din toate punctele de vedere. În Casa Domnului, în timp și cu răbdare, descoperim tot Adevărul și scopul vieții noastre pe pământ.

Ne întrebăm, uneori: *de ce atâta suferință? de ce mi se întâmplă tocmai mie?!* Dacă participăm cât de des la Sfânta Liturghie, cel mai bine zilnic, Dumnezeu ne dovedește foarte clar că suferința în această viață este necesară și aducătoare de roade bune pentru suflet și pentru trup. Fără suferință nu este cu putință să ne mântuim, de aceea, indiferent cât ni s-ar părea de greu, trebuie să mergem mai departe, luptând curat în numele Domnului nostru Iisus Hristos.

În această lume nimic nu este întâmplător, toate au un țel precis. Totul depinde de noi, ca oameni, și este cel mai bine să alegem calea Adevărului. Domnul nostru Iisus Hristos există cu adevărat, este

viu și bate permanent la ușa sufletelor noastre sperând să Îi dăm voie să intre și să poată locui în „lăcașul nostru”.

De ce oare ne este mai ușor să alegem calea răului, de ce este mai ușor să slujim poftelor și meschinăriilor lumești atât de trecătoare și lipsite de sens? Domnul nostru Iisus Hristos S-a răstignit pentru noi, oamenii, și a făcut aceasta pentru a ne scoate din întuneric la lumină, de la moarte la viață. Mai este, oare, cazul să ne întrebăm ce a făcut El sau ce face pentru noi, oamenii?

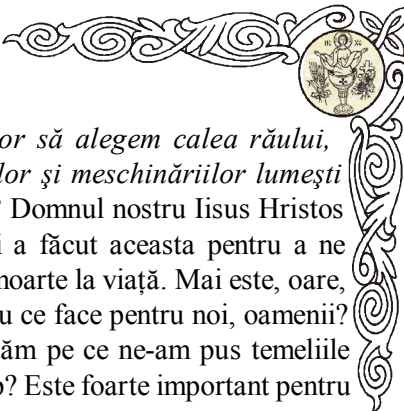
Cred că este cazul să cercetăm pe ce ne-am pus temeliiile caselor noastre: pe piatră sau pe nisip? Este foarte important pentru noi a cunoaște lucrul acesta!

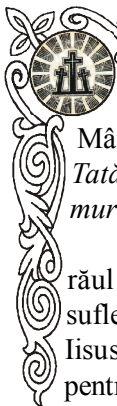
Cine suntem noi? Ce rost are viața?

Desigur, toți vrem răspunsul concret la aceste întrebări. Pare destul de complicat și, totuși, Biserica are răspunsurile clare la aceste întrebări. Este un principiu destul de simplu pe baza căruia se poate lucra și este și foarte ușor de aplicat. Trebuie doar să-ți pui în gând că dacă există acest Dumnezeu, te va ajuta să afli, desigur, cât mai multe despre tine ca ființă și despre scopul existenței tale în această lume. Pentru aceasta este nevoie de foarte multă hrană spirituală, timp și răbdare. Este nevoie din plin de Biserică, rugăciune, meditație, sensibilitate sufletească, revelație și de Sfânta Scriptură. Vor exista la început multe nedumeriri, poate apăsarea uneori plictiseala, dar continuând vei avea surpriza să observi, cu trecerea timpului, că nu din curiozitate, ci din pură necesitate va trebui să continui, aceasta fiind prima transformare, până când vei observa că această forță divină va deveni irezistibilă față de tine și te va ajuta să descoperi adevărul. Vei începe să înțelegi că Dumnezeu ți-a dat un mare dar care este viața, iar datoria ta este de a o păstra. Este bine să putem face ca trupul nostru să fie templul lui Dumnezeu pentru a putea rămâne nevătămat în lupta cu viața.

Dumnezeu este Adevărul, Duhul înțelepciunii, Duhul dreptății, Duhul blândității, al dragostei, al răbdării. Dumnezeu este Iubire și numai Iubire, Lumină și numai Lumină.

Poate nu de puține ori viața ni se pare o misiune grea, dar ne-am născut și trebuie să purtăm Crucea până la capăt. Doar Golgota ne poate curăța de tot ceea ce este rău în lume. Dacă Domnul nostru Iisus Hristos a trebuit să se răstignească pentru mântuirea

noastră, atunci și noi trebuie să ne jertfim prin dăruirea de sine, pentru ca într-o bună zi să ne putem simți liberi și fericiți. Însuși Mântuitorul Iisus Hristos a spus: „*Nimeni nu poate să vină la Tatăl decât prin Mine. Cel ce crede în Mine viu va fi de va și muri*”.

Cum oare nu ne putem da seama că este mai greu să faci răul lipsit de sens față decât a face binele aducător de bucurie în suflet?! Și să ne amintim din nou ce a spus, de asemenea, Domnul Iisus Hristos: „Cum dorești să-ți faci ție alții, fă și tu asemenea”, pentru ca apoi să te poți bucura de tot binele acesta.

Poate, într-adevăr, nu de puține ori, tot binele pe care-l faci, ți se va răsplăti cu rău, dar din nou să revenim la Sfânta Scriptură și să ne reamintim ce a spus Iisus când se afla răstignit pe Cruce, atunci când I s-a spus, fiind hulit și batjocorit, scuipat și adăpat cu fiere și oțet: „*De ești cu adevărat Fiul lui Dumnezeu coboară-Te de pe Cruce*”, iar El se rugă plângând: „*Tată, iartă-le lor că nu știu ce fac!*”

Poate, de asemenea, multora dintre noi ni se pare greu să iertăm nepriceperea și răutatea aproapelui nostru, dar multe roade bune ar aduce iertarea acesta, care se numește iertare sublimă și care înseamnă adevărata dragoste.

Oare este cineva între pământenii care să nu greșească?

Cine spune aceasta despre sine, acela nu poate fi demn de credința sa, căci nimeni nu este bun afară de Tatăl Ceresc, doar El este nemărginit de bun și drept. Să nu uităm, însă, că răul nu vine niciodată de la Dumnezeu. Orice împotrivire față de Dumnezeu înseamnă câte o porțiță deschisă prin care pătrunde foarte ușor răul. Dacă am judeca mereu lucrurile la justa lor valoare ne-am împiedica mai des de părțile negative care ne pot îndemna la greșală, la păcat.

„Răul există, după cum există și binele. Binele trebuie răsadit, îngrijit și crescut ca o floare, pe când răul se cuvine a fi înfierat, împiedicat să se dezvolte și, de câte ori este cu putință, înlăturat sau distrus”. Se spune că atunci când te căiești merită să fii absolvit deoarece înseamnă că, de fapt, ai hotărât să nu mai repeți greșala și, oricum, nu cred să existe „pedeapsă” mai mare decât căința...

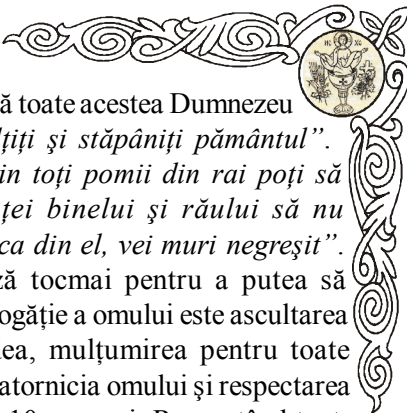
Care este bogăția omului? Pornind de la facerea lumii, după ce a făcut Dumnezeu pământul și toate câte sunt într-însul, l-a

făcut pe om, mai întâi pe Adam din lut, și apoi pe Eva – viața, oferindu-le grădina Edenului – Paradisul. Pe lângă toate acestea Dumnezeu le-a poruncit: „*Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul*”. Apoi a dat Dumnezeu poruncă: „*Din toți pomii din rai poți să mănânci, iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua când vei mânca din el, vei muri negreșit*”.

Am făcut această paranteză tocmai pentru a putea să înțelegem cu toții că cea mai de preț bogăție a omului este ascultarea de Dumnezeu, cumpătarea, nădejdea, mulțumirea pentru toate bunătățile primite de la Dumnezeu, statornicia omului și respectarea Sfintei Scripturi, Decalogul sau cele 10 porunci. Respectând toate acestea ne respectăm propria noastră viață și pe aproapele nostru. Astfel Dumnezeu ne va împlini orice cerem de la El, bineînțeles dacă această cerere este spre folos sufletesc sau trupesc și nu spre vătămare...

Să ne întoarcem, iarăși, la Sfânta Scriptură și să-l luăm ca exemplu pe marele împărat Solomon. După moartea regelui David este uns rege fiul său, Solomon, care Îl iubea mult pe Dumnezeu. Domnul s-a arătat noaptea în vis lui Solomon la Ghibeon și a zis: „*Cere ce vrei să-ți dau!*” Și a zis Solomon: „*Dăruiește-i robului Tău minte pricepută ca să asculte și să judece pe poporul Tău și să deosebească ce este bine și ce este rău*”. Mult s-a minunat Domnul de această cerere, făcându-l pe Solomon înțeleptul înțelepților.

Într-adevăr prin înțelepciune se clădește tot ceea ce este bun pentru om în această viață trecătoare. Și trebuie să nu uităm niciodată că ceea ce sădim aceea vom și culege și, când va veni vremea, vom da socoteală în fața lui Dumnezeu pentru fiecare faptă săvârșită în viață.

De la Facere la Apocalipsă.

Tâlcuirea apologetică a canonului 7 apostolic (legat de prăznuirea Sfintelor Paști)

Pr. Dan Bădulescu

Pentru început redăm acest canon legat de prăznuirea Sfintelor Paști și tâlcuirea lui (inclusiv notele) așa cum sânt prezentate în *Pidalionul de la Neamț 1844*, o traducere a *Pidalionului* Sfântului Nicodim Aghioritul:

*

„CANON 7 Apostolic:

Dacă vreun Episcop, ori Presbiter, ori Diacon, sfânta zi a Paștilor mai-nainte de primăvăreasca Isimerie [echinocțiu] cu Iudeii o va săvârși, să se caterisească. [Apos: 70, 71; Sobor 6: 11; Anti: 1; Laod: 37, 38; Cart: 60, 81, 117]

Tâlcuire¹

Două echinocții face soarele în an, adică una, în timpul primăverii, iar alta în timpul toamnei. Și să zic echinocții (isimerii), fiindcă atunci întocmai este ziua cu noaptea, și dimpotrivă, noaptea cu ziua. Și echinocțiul de toamnă (tomnateca isimerie), se face în luna septembrie, *când soarele intră în prima miră a zodiei ce se cheamă Cumpănă. Nu acei în stele și simțite, ci acei fără de stele și gândite. Iar echinocțiul de primăvară (cea primăvăreasca isimerie), se face în luna martie, când soarele intră în prima miră a zodiei ce se cheamă Berbec, nu aceluia simțit și în stele, a celui ce este schimbăcios, ci a celui gândit și fără stele ce este neschimbăcios după astronomi. Deci echinocțiul de primăvară, pentru nepotrivirea a însăși mișcării soarelui de la apusuri către răsărituri, nu se face totdeauna întru una și aceeași zi, ci în vremea Sfinților Apostoli, era în 22 a lui martie, după rânduiala*

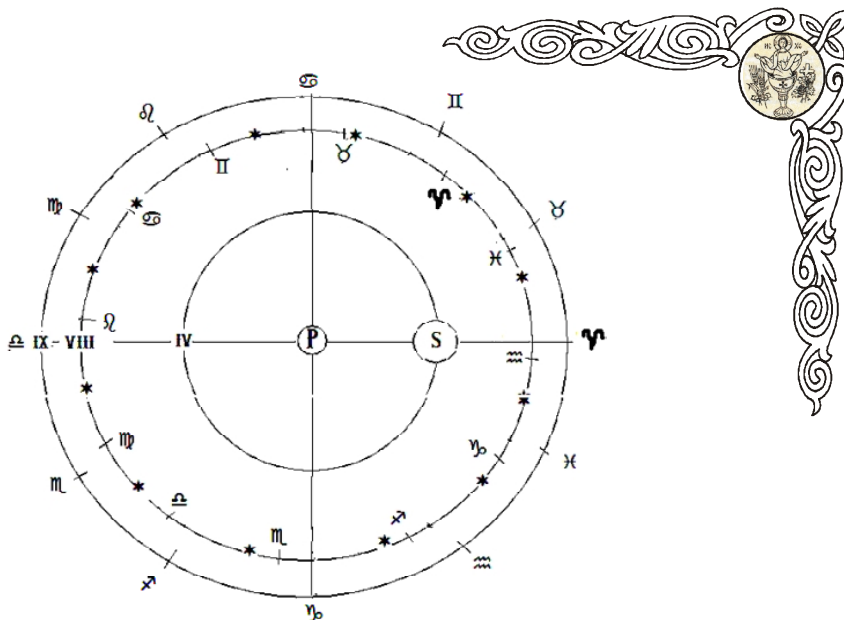
acelorași Apostoli (Cartea 5, cap 17) ori după alții în 23. Iar în timpul primului Sobor a toată lumea, era în 21 martie, după Sevastos și alții... Acestea așa mai înainte fiind cunoscute, Canonul acesta apostolesc rânduiește, căci care episcop, ori presbiter, ori diacon, ar prăznui Sfintele Paști mai înainte de echinoctiu de primăvară, împreună cu paștile legii iudeilor, să se caterisească. (Fiindcă din iudei, cei mai înțelepți, păzeau să prăznuiască după echinoctiu paștile, după Vlastar, precum a rânduit Moise aceasta. Iar cei mai țărănoși, o prăznuiau înainte de echinoctiu, după cum arată Canonul acesta, și după urmare de două ori întru același an prăznuiau Paștile; precum aceasta înseamnă Epistolia Împăratului Constantin, ca pentru Paști², ce se află în cartea 1 a Istoriei lui Teodorit, capitolul al 10-lea și al 9-lea cum zic alții. Dar când să se săvârșească aceasta? După echinoctiu și după Paștile legii. După echinoctiu, căci echinoctiul fiind măsură despărțitoare a unui an deplin, dacă înaintea echinoctiului vom prăznui, facem de două ori Paștile întru același an, și după urmare de două ori însemnăm moartea Fiului lui Dumnezeu. Iar de o vom prăznui după echinoctiu, numai un Paști facem în an, și prin urmare o moarte a lui Hristos vestim. Pentru aceea și însuși Apostolii în așezământurile lor (cartea 5, cap 17) acestea zic: « Se cade, voi fraților, zilele Paștilor cu scumpătate a le face, cu toată sânguința, după schimbarea echinoctiului, ca nu de două ori în an, a unei pătimiri să faceți pomenire, ci odată în an, aceluia ce odată a murit. Și iarăși după paștile iudeilor, întâi, ca înainte să fie închipuirea, adică junghierea Mielului, și apoi să urmeze ceea ce se închipuia, adică Moartea Domnului și Învierea ». Încă și alta, ca să nu o prăznuim în altă zi a săptămânii, precum prăznuiesc iudeii, în oricare zi se întâmplă 14 a lunii, ci totdeauna duminică, precum și aceasta, în același loc Apostolii o zic: « Că pentru aceasta și câteodată când se întâmplă a fi legiuitele paști [ale iudeilor] în zi de duminică, noi nu prăznuim întru aceeași Paști, ci în viitoarea duminică, ca să nu prăznuim împreună cu iudeii. Fiindcă și după însuși adevărul lucrurilor, atunci întâi iudeii paștile lor au prăznuit, și apoi Învierea Domnului s-a făcut, al cărui chip și aducerea aminte aduc Paștile care pe tot anul acum noi le prăznuim»”.

În decursul vremii s-a așternut uitarea peste aspectele astrologiei bisericești, iar pentru marea majoritate dintre noi, teologii, și chiar monahii, pasajul respectiv din tâlcuire rămâne o enigmă de nedelegat. Redăm mai jos niște lămuriri elementare de astro/logie/nomie patristică pentru a ajuta la clarificarea înțelegerii acestui pasaj:

Există două zodii, cel tropical și sideral. Soarele se află pe cerul al 4-lea (de la pământ), zodiacul sideral (cel cu zodiile-constelații, „cel simțit”), este cerul al 8-lea, iar cel tropical, fără stele („gândit”), este cerul al 9-lea. După cum se vede în diagrama de mai jos, în decursul celor 7514 ani de la facerea lumii (2007), cele două zodii s-au decalat astfel încât în zilele noastre echinocțiul de primăvară se petrece în zodia „simțită” (siderală) Pești, spre sfârșitul ei.

Zodiacul sidereal („simțit”) și cel tropical („gândit”)

Anul 7517 (2007): Echinocțiul de primăvară „simțit”(la sfârșitul zodiei Pești);

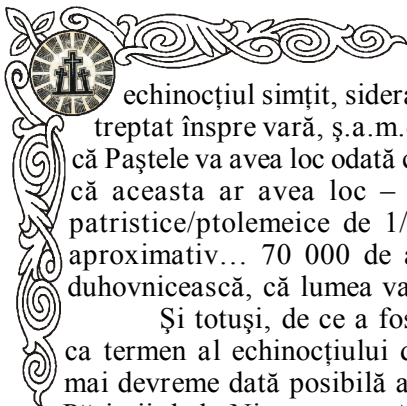
Echinocțiul de primăvară „gândit” (Berbec, gradul 1)

Cifrele IV, VIII și IX reprezintă cerurile respective.

Odată lămurită situația zodiacului „gândit”, vedem că se mai ivește și problema datării echinocțiului respectiv, și anume: poate fi această dată la rândul ei *gândită și neschimbătoare*? Se poate ea fixa la un moment dat, să zicem 21 martie? Ar trebui făcut acest lucru sau nu?

Exact la acest moment face aluzie tâlcuirea *Pidalionului*. Întrucât acesta s-a redactat la sfârșitul sec. al XVIII-lea, părinții atoniți dau aici o tâlcuire apologetică și polemică, ca răspuns la provocările și presiunile papistașe.

Ca răspuns decisiv și final al acestor pretenții, Părinții aghioriți introduc noțiunea de „echinocțiu gândit”, deosebit clar de cel simțit, ceea ce conduce la consecința că, pentru calendarul liturgic Bisericesc criteriul de fixare a datei de 21 martie nu este legat de fenomenele astronomice/astrologice văzute, ci cele gândite. Și atunci, desigur că Biserica Ortodoxă a acceptat o decalare ce va crește în decursul timpului (precesia echinocțiilor), fără ca să implice o încălcare a hotărârilor pascale.

În primul rând: Paștele va avea totdeauna loc *și după* echinocțiul simțit, sideral, astronomic, de care se depărtează treptat înspre vară, ș. a. m. d. Pentru cei ce au invocat anomalia că Paștele va avea loc odată cu Crăciunul, în toiu iernii, precizăm că aceasta ar avea loc – teoretic, ipotetic – în cazul ratei patristice/ptolemeice de $1/300$ z (1 zi la 300 de ani), peste aproximativ... 70 000 de ani! Chiar crede cineva cu trezvie duhovnicească, că lumea va mai dura atâta?

Și totuși, de ce a fost legată fixarea datei de *21 martie* ca termen al echinocțiului de primăvară, ceea ce a dus la cea mai devreme dată posibilă a Paștelor 22 martie? De ce au fixat Părinții de la Niceea această dată la Sinodul din 325? E posibil ca gregorienii să aibă totuși dreptate în cramponarea lor pentru fixarea echinocțiului la 21 martie?

Pentru a afla răspunsurile la aceste întrebări, trebuie să apelăm la pascaliograful și canonistul normativ Matei Vlastare (sec. XIV). Legat de această problemă el ne spune următoarele :

Potrivit revelației tradiționale cosmologice, în prima săptămână a facerii lucrurile au stat în felul următor: în zilele I-VI echinocțiul prelungit de primăvară. Acum, dacă s-ar fi inventat și aplicat calendarul iulian din prima zi, lucrurile ar fi stat în felul următor (vezi fig.):

Ziua I duminică 18 martie;

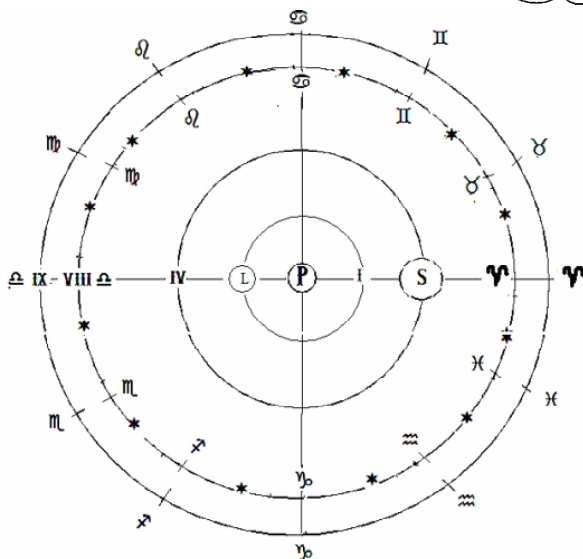
Ziua II luni 19 martie;

Ziua III marți 20 martie;

Ziua IV miercuri 21 martie, apariția luminătorilor, echinocțiul de primăvară - Soarele se află în zodia Berbec siderală (simțită), care corespunde identic acum cu cea tropicală (gândită), gradul 1 - Luna plină în gradul 1 Balanță.

Vedem acum limpede că Părinții niceeni au avut în minte, insuflați fiind de Duhul Sfânt, această configurație din prima săptămână a facerii lumii. Întrucât evenimentele iconomiei mântuirii noastre au fost lucrate de către Domnul în strânsă concordanță cu cele de la facerea lumii (răstignirea de vineri, la ceasul 6, după echinocțiul de primăvară, la lună plină), era logic ca și calcularea pascaliei să țină cont de toți acești factori cerești. Dar, acest lucru nu le dă nicidecum dreptate „astronomilor atei ai papii”, cum au fost numiți în epocă de către ortodocși reformatorii gregorienii, și aceasta din motivul arătat mai sus: configurația cerească potrivit căreia cele două zodii, „simțit” și „gândit” au coincis nu se mai regăsește de atunci (ziua a 4-a, miercuri 21 martie, anul 1), ci s-a produs decalajul arătat.

Chiar dacă Părinții au stabilit („fixat”, cum se mai spune pe alocuri...) ca data echinocțiului de primăvară să fie 21 martie, să fie clar pentru toată lumea: atunci soarele nu se mai afla deja în gradul 1 al Berbecului ci astfel:

Anul 325 d.Hr. = 5 833 d.f.l. (5508 + 325). Împărțind această sumă la rata de 1 zi la 300 de ani obținem: $5833 : 300 \approx 19$ zile, adică » 19 (dăm cifre rotunjite și aproximative, deoarece aici nu interesează precizia, ci sensul și esența calculării). Deci, admitând că o zodie are » 30, atunci în vremea Sinodului I Ecumenic soarele se găsea în timpul echinocțiului de primăvară în gradul 11... Pești al zodiacului „simțit”! Acest lucru este cunoscut sub numele de „precesia echinocțială” și este un fenomen ceresc natural schimbător ce nu poate fi modificat decât de către Dumnezeu. În schimb, se poate fixa o dată oarecum abstractă, dar mai bine spus „gândită” a zodiacului cu un Berbec fixat la data dorită de noi, în acest caz 21 martie. Sau, altfel spus, Berbecul „gândit” poate începe totdeauna odată cu echinocțiul de primăvară. La această constantă s-au referit tâlcuitorii Canonului când au spus că „soarele intră în prima miră a zodiei ce se cheamă Berbec, *nu celui simțit și în stele, a celui ce este schimbăcios, ci a celui gândit și fără stele ce este neschimbăcios după astronomi.*” Exact aici s-a strecurat confuzia gregorienilor ce au confundat cu voie sau fără voie, cu știință sau din neștiință (nu

care au fost situațiile din sufletele diferiților astronomi) aceste două zodii diferite. Această contopire a lor are caracterul ereziei monofizitismului: absorbirea și dizolvarea unui element în altul distinct. Erezia dă naștere la eroarea de a considera fix ceea ce este prin natură schimbător, aici zodiacul „simțit”, și prin aceasta, a impune o pascalie antipatristică ce își propune realizarea acestui deziderat: „Corectăm ducând nu numai echinocțiul vernal pe locul lui de început conform Conciliului niceean, care azi cu zece zile dat-a înapoi,... *dar instituiim și un sistem metodic și rațional pentru posteritate, care să împiedice echinocțiul și luna plină a se depărta de propriile sedii.*” (Bula *Inter gravissimas* 1582)

Vedem deci, că și la momentul *Pidalionului* (1800), este anihilat pur și simplu atât punctul de vedere „științific” al observațiilor astronomice variabile cât și metoda gregoriană de fixare perpetuă a echinocțiului „simțit” la data de 21 martie...

Pascaliala Ortodoxă este stabilită pentru totdeauna după criteriile patristice lămurite cum am văzut de către Matei Vlastare și Sf. Nicodim Aghioritul, *și nu necesită nici o modificare*, fie în sensul gregorienilor, fie în sensul vreunei reforme ortodoxe.

(NOTE)

¹ Pentru aflarea Pashăi (Paștilor), îndreptare prea alese, și care nu puteau a se face mai bune, zice Mathei Vlastar, au așezat și au dat Sfântul și de toată lumea Soborul 1, după Canonul 1, al Soborului din Antiohia... Patru oarecare de nevoie se caută pentru Paștile noastre:

- (1) Că Paștile trebuie a se face totdeauna după echinocțiu de primăvară,
- (2) Că nu se cade a se face într-o aceeași zi, cu legiuitele paști ale iudeilor (care amândouă acestea să hotărâsc de acest al 7-lea Apostolesc Canon)
- (3) Ca să nu se facă chiar și nehotărât după echinocțiu, ci după cea întâi lună plină a lui martie, care se va întâmpla după echinocțiu.
- (4) Ca să se facă în întâia duminică ce se va întâmpla după luna plină (iar aceste două din predanie le avem, și nu din Canon).

Drept aceea ca să se păzească câte patru rânduirile acestea deopotrivă în toată lumea, și să prăznuiască creștinii într-o aceeași vreme, și într-o aceeași zi Sfintele Paști, și să nu aibă trebuință în fiecare an de astronomi, și de Soboare, au tocmnit de Dumnezeu înțelepțiții Părinți dreptarul cel pentru Paști. Dar înseamnă că pentru nerânduiala [grecește anomalia] mișcării Lunii, nu se păzește a patra rânduire totdeauna, ci câteodată se calcă. Fiindcă după același Vlastar, după 300 de ani, cu două zile după întâia plină lunie (lună plină) urmează a se face legiuitele Paști, în zi de duminică. Iar aceste două zile, care

prisosesc din nerânduiala aceasta, adăugându-se, trec uneori peste duminica 1 care se întâmplă după plinalunie (luna plină) a lui martie, în care duminică noi prăznuim Stălpărilor, și în cea viitoare facem Paștile. Iar din această puțină călcare, nici o abatere din Blagocestieg, nici ceva necuviincios, ori primejdie sufletească nu urmează. Pentru aceasta și dumnezeiescul Hrisostom (în Cuvântul cel către cei ce postesc la Paștile cele dintâi) zice: Scumpătatea timpului, și pândire a zilelor Biserica lui Hristos nu știe. Fiindcă de câte ori mănâncă Pâinea aceasta de viață făcătoare, și bea Paharul acesta, vestește moartea Domnului. Și Paști săvârșești: ci fiindcă la Soborul întâi s-au adunat Părinții și au rânduit când să se facă Paștile, cinstind Biserica pretutindenea pe învoire și pe unire, au primit rânduiala care ei au făcut...

Că trebuie să știe ei că și Soboarele cele de toată lumea, care s-au făcut după cel întâi, și ceilalți Părinți, vedeau cu adevărat și ei, ca niște înțelepți ce erau, că mult s-au pogorât echinocțiul. Dar încă n-au voit a o strămuta din 21 martie, unde o au găsit Soborul 1. Cinstind mai mult pe învoirea și unirea Bisericii, decât pe amărănțimea echinocțiului, care nu pricinuieste, nici la aflarea Paștilor noastre o tulburare, nici vătămare blagocestieg. Iar mai ales că amărănțimea aceasta și pricinuieste latinilor, două necuviințe mari, adică, a prăznui ei paștile, ori cu iudeii, care este împotriva acestui Apostolesc Canon, ori mai înainte de iudei. Și cum că **mai mult place lui Dumnezeu rânduiala Pascaliei, și în scurt a zice, a Calendarului nostru, de cât rânduiala Pascaliei și a calendarului latinilor**, este văzut din minunile ce au arătat și arată până acum pentru aceasta. Căci în părțile Heliopolis cei din Egipt, unde sunt piramidele cele două mari, în fieștecare an lucrează Dumnezeu minune ca aceasta: Adică, în seara Joii cei mari a noastre (nu a latinilor) pământul varsă moaște și oase vechi de oameni. De care să umple un câmp lat, care stau până în Joia înălțării, și atuncea se ascund și nicidecum se văd, până iarăși în Joia cea mare. Aceasta nu este vreo basnă [basm], ci adevărat lucru, și mărturisit de istoricii vechi și noi, iar mai ales de Gheorghe Coresie Hiotul, și de pururea pomenitul Nectarie Patriarhul Ierusalimului, care în hronograful arabicesc îl povestește fila 266 și cu ochii săi l-a văzut, precum din cele ce zice mai jos se vede. (Iar oasele acestea omenești mai înainte vestesc, învierea morților ce va să fie, precum le-a văzut și Proorocul Iezechie.) Dar scrie și pomenita Coresie, că Paștile scria către Papa Leon (precum se arată în Epistola 63 a lui Leon) cum că prăznuind oarecând Paștile, răsăritenii în 22 a lui aprilie, iar apusenii în 25 a lui martie, un izvor de apă fiind uscat mai înainte, s-a umplut de apă în 22 a lui aprilie, la Paștile noastre, și nu la al latinilor. Vezi pe Dositheis cartea 12 pentru Patriarhii cei ai Ierusalimului care povestește de o minune ce s-a făcut la Beligrad, adevărtoare calendarului nostru, și

surpătoare calendarului latin, pe care o a văzut un Paisie Patriarh al Ierusalimului, un aluat ce s-a plămădit de o latincă în ziua Proorocului Ilie, s-a pre făcut în piatră ușoară, numită Chisira.

² Că marele Constantin cel întocmai cu Apostolii, pe lângă alte bunătăți ce a făcut, a adaos și aceasta, să roage pe întâiul Sobor a toată lumea să rânduiască ca să se prăznuiască Sfintele Paști în toată lumea într-o una și aceeași zi. Că nu au suferit fericitul să vadă pentru praznicul acesta despărțită Biserica lui Hristos, și că se fac multe soboare în osebite părți, și că apusenilor li se stă împotrivă pentru aceasta despre asieni, apusenii urmând obiceiul bătrânilor celor mai înainte de ei, iar asienii, urmând lui Ioan Evanghelistul, și celorlalți Apostoli, precum scrie Policarp al Smirnei către Victor al Romei. După Eusebie cartea 5 cap 13. Vezi și cuvintele lui Hrisostom cele pentru Paști. În care minunat aligorișește pe cele ale Paștilor vechi în Hristos.

Din care cauză se fac Paștile după echinocțiu?

Matei Vlastare (sec. XIV)

Dar, desigur, e bine a privi și cauza pentru care ni s-a poruncit a prăznui Paștile după echinocțiul de primăvară; deci, când Dumnezeu a adus lumea din neființă întru ființă, **dela ziua întâia și până la a șaptea, a fost echinocțiul deplin**, încât nici ziua, nici noaptea nu întrecea nici cât de puțin una pe alta, căci dacă și ziua a patra se bucura de vederea facerii luminătorilor, totuși acestora nu le era îngăduit, ca acuma, de a plana și pe partea cea opusă a universului, căci soarele, intrând îndată în secțiunea primă echinocțială a zodiacului, se așeză în gradul prim al berbecului, iar luna se puse îndată în distanță de acesta pe locul ce este lui opus diametral, trecând și ea prin secțiunea echinocțială de toamnă, prin cumpănă¹, fără să se precipite câtuși de puțin înaintea soarelui, precum se întâmplă să alerge cel puțin în timpul de acum, pentru că în alt mod nu era cu putință să i se susțină cu strictețe lu-mina cea plină, arătându-ne Dumnezeu că n-a făcut la început nimic nedeplin, deoarece și toată partea lunii cea întoarsă către soare, fiind luminată de-a întregul, ne arată, prin deosebirea mișcării, formele cele variate ale luminătorilor. Drept aceea ambii luminători se și mișcau împreună deopotrivă sau mai degrabă nevariata, deodată cu uni-versul, ca și cum ar fi așteptat sfârșitul creării universului. Iar în ziua a șasea se formează omul prin

măinile lui Dumnezeu, înflorind încă frumos echinocțiul și fiind luna aproape asemenea cu soarele în plinirea strălucirii, căci nu se cuvenea nici ca *omul* cel dintâi, care pentru multa sa înrudire cu lumina s-a numit și de către cei înstrăinați de lumina religiei cu drept cuvânt *lumină*, să se facă înainte de echinocțiu, când toate erau acoperite cu întuneric, nici ca luminătorii lumii (să se facă înainte de acel timp), ai aceleia ce trebuia să fie supusă (omului), înconjurând ei acuma pentru prima oară ca niște sateliți pe acela ce avea să împărătească asupra creației, de altminterea având încă a se crea și timpul² trebuia neapărat ca ziua și noaptea ce erau acum prezente să înceapă dela egalitate, pentru că aceasta și este firesc de mai nainte, decât neegalitatea, precum și averile de mai nainte, decât pierderile, învățându-ne de aicea Dumnezeu a pune *legea egalității, în care stă ființa virtuților*, înaintea a toată pestemăsura și ne-potrivirea; apoi, după ziua a șaptea începând, luminătorii să alerge ca din bariere deschise și nefiind făcuți a se mișca asemenea de iute s-a introdus *anomalia* [nerânduiala, neegalitatea]. Deci, deoarece Domnul a binevoit *să îndrepte căderea omului cea din păcat*, era cuviincios, ca la începutul echinocțial al timpului în care omul a primit *întâia formare*, să se facă și *iconomia reformării lui*, și deoarece (de atunci înainte) lumina evlaviei avea să crească și întunericul necredinței să scadă, se prăznuiesc Paștele cele mântuitoare nu fără de temei după echinocțiu, când lumina zilei crește, iar întunericul nopții se micșorează.³

De ce Paștele Domnesc nu se întâmplă în fiecare an?

Dar nu totdeauna se întâmplă Paștele Domnesc, pentru că la aceasta trebuie să convergă mai multe, căci nu numai luna plină ce se caută în tot anul, pe care o dă a patrusprezecea a zilelor trebuie să corespundă cu echinocțiul, ci și a șasea a zilelor și a douăzeci și treia a lui martie, care erau împreunate laolaltă și când s-a format Adam cel întâi și când acesta însuși s-a reformat prin al doilea Adam, iar acestea se întâmplă să coincidă rar, dar și lunile numite intercalare ce se introduc fac anomalia cea privitoare la timpul Paștilor, căci pentru patima cea mântuitoare cerem, mai nainte de toate, ca a 14-a a lunii să fie, precum s-a arătat, după echinocțiu, căci dacă ar precede acestuia cât de puțin atunci avem lege dumnezeiască a nu ține cont nicidecum de lună lunară, ci de lua în considerație pe cea de-a 14-a a celei următoare, după aceea a face Paștile duminică și a nu leprăznuî împreună cu iudeii, de unde și dacă paștile iudaice se

amânăm pe ale noastre în cea următoare, care negreșit va fi curată și slobodă de serbarea iudeilor. Deci din aceste cauze făcându-se anomalii cu privire la prăznuirea Paștilor, ne depărtăm în cele mai multe rânduri de la ziua proprie a lunii. Căci Domnul a suferit patima cea mântuitoare, începându-se anul 5539, plinind soarele ciclul al 23-lea iar luna al 10-lea, și iudeii erau în perioada Paștilor cele iudaice în ziua cea de pe urmă a săptămânii, precum zic evangheliștii, numind mare pe acea zi a sâmbetei, iar a lui martie în a 24-a, sosind însă duminica, care s-a dedicat cu deosebire soarelui și era prin urmare în 25 martie, Soarele duhovnicesc al dreptății, Hristos, S-a sculat din mormânt. Deoarece așadar paștile legii se prăznuiesc, precum s-a zis, în a 14-a a lunii după echinocțiu, căzând conform datinei în răstimpul dela 21 martie până la 18 aprilie, iar ale noastre în duminica următoare, măsurând adică producătorul zilelor și al săptămânilor, soarele, ciclurile ambilor luminători, urmărim foarte lesne problema ce ne este pusă înainte. Deci lunii i s-au determinat 19 cicluri, iar soarelui 28, și acelea se încep prin legea firii dela ianuarie, precum și temelia lunii: iar ciclurile soarelui au începutul lor cu începutul lui octombrie, cred că nici una din amândouă nu se face fără de temeii, deși este greu a expune cauzele acestora.⁴

Precum că hotărârile Paștilor sunt patru.

Hotărârile însă care cu privire la Paștile acestea ale noastre trebuie cercetate numaidecât sunt patru: două, pe care le stabilește Canonul Apostolic, precum am zis pe scurt înainte în capitolul Paștilor, și două, pe care le întrebuițăm pe temeiul tradiției celei nescrise:

1. precum că Paștile trebuie a le prăznui după echinocțiul primăverii,
2. precum că nu în aceeași zi cu sărbătoarea iudaică,
3. precum că nu simplu după echinocțiu, ci după întâia lună plină ce urmează echinocțiului, și
4. precum că și după luna plină îndată în întâia a săptămânii.

Deci pentru ca acestea patru hotărâri să se și păzească în asemenea mod de către toți, și de către cei simpli, și pentru ca creștinii de prin toată lumea să le prăznuiască în același timp și să n-aibă trebuință de astronomi în tot cazul singular, Părinții noștri au alcătuit tabelul de față și l-au dat Bisericii, socotind că *prin el nu se atinge nici una din hotărârile amintite ce s-au mai adăugat.*

Tabelul Părinților (continuare)

12	IX.	Apr. 4.	Apr. 7.	Apr. 6.	Apr. 5.	Apr. 4.	Apr. 3.	Apr. 2.	Apr. 8.
23	X.	Mrt. 24.	Mrt. 31.	Mrt. 30.	Mrt. 29.	Mrt. 28.	Mrt. 27.	Mrt. 26.	Mrt. 25.
4	XI.	Apr. 12.	Apr. 14.	Apr. 13.	Apr. 19.	Apr. 18.	Apr. 17.	Apr. 16.	Apr. 15.
15	XII.	Apr. 1.	Apr. 7.	Apr. 6.	Apr. 5.	Apr. 4.	Apr. 3.	Apr. 2.	Apr. 8.
6	XIII.	Mrt. 21.	Apr. (Mrt.) 24.	Apr(Mrt) 23.	Apr(Mrt) 22.	Mrt. 28.	Mrt. 27.	Mrt. 26.	Mrt. 25.
7	XIV.	Apr. 9.	Apr. 14.	Apr. 13.	Apr. 12.	Apr. 11.	Apr. 10.	Apr. 16.	Apr. 15.
18	XV.	Mrt. 29.	Mrt. 31.	Mrt. 30.	Apr. 5.	Apr. 4.	Apr. 3.	Apr. 2.	Apr. 1.
29	XVI.	Apr. 17.	Apr. 21.	Apr. 20.	Apr. 19.	Apr. 18.	Apr. 24.	Apr. 23.	Apr. 22.
11	XVII.	Apr. 5.	Apr. 7.	Apr. 6.	Apr. 12.	Apr. 11.	Apr. 10.	Apr. 9.	Apr. 8.
22	XVIII.	Mrt. 25.	Mrt. 31.	Mrt. 30.	Mrt. 29.	Mrt. 28.	Mrt. 27.	Mrt. 26.	Apr. 1.
3	XIX.	Apr. 13.	Apr. 14.	Apr. 20.	Apr. 19.	Apr. 18.	Apr. 17.	Apr. 17(16).	Apr. 15.
			VII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.

*Ciclurile soarelui cele de 4×7 .

** Literele (- numere) (aici cifrele romane -), cele de dedesubt, arată ziua săptămânii în care sunt paștile legii.

NB. Acolo unde sub sau lângă o dată se află în paranteză alta, cea din paranteză este data cea corectă.

Tabelul însă s-a lucrat de dâșii astfel: ei au luat pe rând acei 19 ani ce sunt dela anul 6233 dela facerea lumii până la 6251 și au calculat cea dintâi lună plină postechinocțială din fiecare dintr-înșii (iar atunci când s-au privit acestea de Părinți intra soarele în semnul echinocțiului în 21 martie, precum arată lămurit tabelele cele compuse de noi îndeosebi) și au însemnat și în care zi a lui martie sau a lui aprilie se întâmplă a cădea fiecare lună plină, deci această nouăsprezecime de ani și de luni pline cuprinzându-o într-un tabel alcătuit din două coloane și considerând că până la 300 de ani vor cădea în urma circulării împreună a nouăsprezecimilor de ani lunile pline postechinocțiale ale lunii celei dintâi în aceleași zile ale lunilor, ei ne-au predat tabelul acesta spre întrebuințare în toți anii posteriori, *cugetând că nu este absurd nici vătămător de evlavie dacă pentru mișcarea anormală a lunii după scurgerea celor 300 de ani amintiți nu va arăta tabelul aceasta Paștile legii la luna plină a lunii celei dintâi, ci după o zi sau două, și se va întâmpla din cauza aceasta ca hotărârea a patra a Paștilor uneori nu se va respecta*, pentru că adaosul celor două zile va face a trece câte odată peste duminica întâia după lună plină și a o dedica pe aceea praznicului stălpărilor, iar în duminica următoare a prăznui Paștile mântuitoare, chiar aceasta s-a întâmplat nu de mult la noi și i-a turburat pe mulți ca și cum s-ar fi desființat o dogmă oarecare necesară și demnă a nu fi trecută cu vederea. Dar aceasta, precum nu era fără de folos în vechime nimerind ținta, se va arăta astfel și acuma fără de pericol ratând ținta, *căci lucrul acesta n-a fost necunoscut tuturor Părinților acelora foarte buni, nici s-a întâmplat pentru că în arta observării stelelor ar fi fost ei lipsiți de știință, ci precum s-a zis pentru mișcarea luminătorilor*, iar cum (se face) aceasta, se va expune îndată: mișcarea anuală se restabilește în 365 de zile și aproape $1/4$ de zi, iar revoluțiunile cele medii ale lunii după lungime nu se restabilesc în 10 ani compleți numărați cu adaosul pătrarului, ci fără de trei sexagesime prime și 37 secunde ale unei zile și se face de aceea restabilirea numită în 301 ani, care iarăși nu-s întregi, ci micșorați cu zile nici una, particule prime 57 și secunde 52, adică aproape cu o zi, căci dacă luăm acuma nouăsprezecimea cea după 304 ani dela Părinți încoace, care este a 17-a dela aceea ce au luat-o ei atunci și care începe firește dela anul 6537, și dacă calculăm lunile pline ce sunt într-însa

după echinocțiul primăverii, aflăm că fiecare lună plină se face o zi înainte de zilele din nouăsprezecimea 1, precum s-a pus în vedere în tabelul cel alcătuit de noi pentru acestea, iar dacă calculăm tot astfel și conjuncțiunile asemenea ale nouăsprezecimii aceleia ce se începe dela aceasta în interval egal, adică dela anul 6841, aflăm pe acestea iarăși o zi înainte de acelea, dar și în acei ani viitori ce vor fi despărțiți totdeauna prin ase-menea interval se va afla de asemenea diferența conjuncțiunilor de aproape o zi, așadar din această cauză se află acuma adăugate două zile după lună plină la aflarea Paștilor legii, neputând luna plină să atingă data lunii cea determinată de Părinți, făcându-se ea, precum s-a zis, *în 304 ani retrogradă cu un interval de aproape o zi, atâta sminteală a făcut timpul cu privire la tabelul aceasta.*

(Textul reprezintă un fragment din cartea „Sintagma” - litera P, a lui Matei Vlastare, cu note de C. Popovici, diortosit de pr. Dan Bădulescu)

Note

¹ Zodia balanței

² A nu se înțelege cumva greșit că timpul s-a creat de-abia în ziua a patra (vezi și Sf. Ioan Damaschin - *Dogmatica*), ci este vorba aici doar de apariția luminătorilor ce vor ritma de acum înainte ca un ceasornic sau cronometru toate ritmurile temporale: ceasuri, zile, săptămâni, luni, anotimpuri, ani, etc. Vezi și mai departe la secțiunea „despre echinocțiu” despre primele 3 zile, care se supuneau aceluiași ritm temporal. Deci lumea și timpul au fost făcute simultan în momentul „De început...”, adică ziua 1.

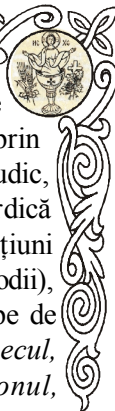
³ Autorul nostru vrea acum să ne arate din care cauză s-a poruncit a se prăznui Paștele după echinocțiul cel de primăvară. În acest scop el aduce în legătură zilele mântuirii omului prin Hristos cu zilele facerii. În tot timpul creării lumii, dela ziua 1 și până la ziua a 7-a, era echinocțiu, adică ziua și noaptea erau cu totul egale. În ziua 1 a făcut Dumnezeu lumina și a despărțit-o de întuneric, numind lumina ziua și întunerecul noapte (Facere I, 4-5). Iar în ziua a patra a făcut Dumnezeu luminătorii (Facere I, 14), între care doi luminători mari, pe cel mai mare soarele spre stăpânirea zilei și pe cel mai mic luna spre stăpânirea nopții (Facere I, 16). Cu arătarea soarelui și a lunii pe firmament n-a urmat îndată o alterare a echinocțiului, ci acesta, precum s-a zis, a rămas până la

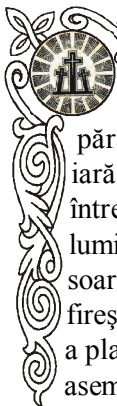

încheierea zilei a 7-a. Soarele și luna ca și celelalte planete s-au așezat în zodiac, acel brâu al cerului care era menit să cuprindă în sine căile circulare ale tuturor planetelor. Zodiacul este împărțit prin ecuatorul ceresc în două semicercuri, semicercul nordic și cel sudic, precum și globul întreg ceresc în două emisfere, emisfera nordică și cea sudică. Afară de aceea, zodiacul se mai împarte în 12 secțiuni egale, numite „δωδεκατημόρια” (douăsprezecimi) și „ζώδια” (zodii), iar de astronomii cei noi „semne” (signa) după cele 12 grupe de stele sau constelații care se află într-însele și care sunt: *berbecul, taurul, gemenii, racul, leul, fecioara, cumpăna, scorpionul, săgetătorul, capricornul, vârsătorul, peștii*.

Calea circulară a soarelui, ecliptica, se taie cu ecuatorul ceresc în două puncte, numite echinoctiale, dintre care unul se află la începutul semnelui berbecului și se cheamă punctul echinoctial de primăvară, iar celălalt la începutul semnelui cumpenei și se cheamă punctul echinoctial de toamnă.

Soarele și luna, după crearea lor, s-au pus, acela în semnul berbecului, secțiunea primă a zodiacului, cea echinoctială de primăvară, sau mai bine zis la începutul acestei secțiuni în punctul echinoctial de primăvară, iar aceasta, adică luna, în semnul cumpenei, secțiunea a șaptea a zodiacului, cea echinoctială de toamnă, sau mai bine zis la începutul acestei secțiuni în punctul echinoctial de toamnă. Luminătorii amândoi erau încă lipsiți de mișcare individuală și luau parte ca și stelele cele fixe numai la mișcarea comună a universului. De aceea viteza mișcării lunare nu era mai mare decât cea a soarelui și luna nu se precipita înaintea soarelui, pe când acum luna se mișcă mai repede decât soarele și dacă acesta în cursul său a apucat înaintea, ea îl ajunge și întrecându-l îl lasă în urmă. Postându-se luna îndată după crearea sa în opoziție cu soarele era lună plină. Ea s-a creat plină de Dumnezeu și plină s-a ivit pe firmament, pentru că Dumnezeu a vrut să ne arate că nimic din cele create de dânsul în zilele facerii nu este nedeplin. Mișcându-se soarele și luna împreună cu universul cu aceeași viteză, distanța dintre soare și lună a rămas neschimbată. Numai astfel s-a putut păstra lunii poziția sa cea față în față cu soarele și a putut rămâne neîmpuținată lumina cea plină. Iar acum având soarele și luna mișcarea lor individuală și mișcându-se luna mai repede decât soarele, ea cu partea sa cea întoarsă

cătră soare, care este toată luminată, nu poate mai mult să-și păstreze prea mult timp poziția sa cea față în față cu soarele, ci trebuie să o părăsească îndată, să se aproprie de soare, să-l ajungă și apoi iarăși să se depărteze dela el și astfel în urma deosebirii ce există între mișcarea ei și a soarelui să ne arate formele cele variate ale luminătorilor ei, adică diferitele faze lunare. În timpul de acum soarele când se află în punctul echinocțial de primăvară este sosit firește din emisfera sudică și gata a trece în emisfera nordică spre a plana pe aceasta parte a universului timp de o jumătate de an. De asemenea luna când se află în punctul echinocțial de toamnă și-a împlinit deja cursul său în emisfera nordică și se îndreaptă spre emisfera sudică.

În zilele facerii însă nefiind încă dată acestor luminători mișcare proprie, lor nu le era îngăduit să a planeze pe partea opusă a universului, adică soarelui pe emisfera nordică și lunii pe emisfera sudică, ci amândoi erau nevoiți să rămână în cercul echinocțial și să facă împreună cu universul numai cursul lor cel zilnic. Deoarece soarele dela ziua a 4-a și până la ziua a 7-a a săptămânii facerii n-a părăsit cercul echinocțial, a rezultat urmarea că echinocțiul care există încă dela ziua 1 să rămână neschimbat în toată săptămâna aceasta. Astfel mișcându-se ambii luminători de o potrivă și deodată cu universul, ei așteptau așazicând împlinirea facerii. În ziua a 6-a Dumnezeu îl face pe om. Echinocțiul era deplin și luna plină și aproape de aceeași strălucire cu soarele. Omul s-a creat după crearea echinocțiului, pentru că nu se cuvenea ca acela pe care Dumnezeu l-a înzestrat cu lumina minții și acum păgânii l-au asemănat pentru acest dar prețios cu lumina, să se creeze înainte de echinocțiu, când erau toate încă acoperite cu întunec. Tot astfel după crearea echinocțiului s-au creat și luminătorii lumii, dar ca și toate celelalte făpturi înainte de om: căci acestea aveau a se pune sub stăpânirea omului, iar aceia să petreacă pe stăpânul pământului ca niște sateliți.

De altă parte creându-se timpul (vezi nota 21!) a trebuit să se facă începutul cu egalitatea zilei și a nopții, pentru că este lucru firesc că egalitatea este mai veche, decât inegalitatea, precum și averea mai veche, decât lipsa. Prin aceasta Dumnezeu ne-a învățat a pune legea egalității, pe care se reazemă virtutea, mai presus de toată pestemăsura și

nepotrivirea. Cu încheierea zilei a șaptea a facerii soarele și luna se văd deodată în posesia unei mișcări individuale și încep a-și face cursul lor prin zodiac ca din bariere deschise. Dar pentru că nu erau făcuți de a se mișca cu viteză egală, s-a introdus prin aceasta anomalia, adică acea neconcordanță că luna își împlinește cursul său într-o lunațiune, iar soarele într-un an, apoi că ea își încheie și cele 235 de lunațiuni mai degrabă decât soarele cei 19 ani ai ciclului lunar. Omul cel creat de Dumnezeu a păcătuit și avea după sfatul lui Dumnezeu să se mântuiască de către Hristos. Deci se cuvenea ca *precum întâia formare a omului a avut loc la începutul echinocțial al timpului, adică la acel echinocțiu de primăvară cu care s-a început timpul, astfel să urmeze tot la echinocțiul primăverii și restaurarea omului prin Mântuitorul Hristos*. Și deoarece prin opera restauratoare a lui Hristos avea să crească lumina religiei adevărate și să scadă întunericul religiilor false, apoi s-a hotărât cu temei foarte bun ca luminatul praznic care aduce aminte de această faptă prea măreață a iubirii și îndurării dumnezeiești, Sfintele Paște să se prăznuiască în acel anotimp care prin creșterea luminei zilei și prin scăderea întunericului nopții este menit să simbolizeze creșterea luminei creștinismului și scăderea întunericului păgânismului și iudaismului. (după C. Popovici)

⁴ Prin „κύριον πάσχα” (**Paștile Domnesc**) Vlastare înțelege Paștile ce cad sub aceleași caracteristici ale timpului sub care s-a întâmplat formarea lui Adam celui dintâi și apoi și restaurarea acestuia prin Adam cel al doilea. Iar aceste caracteristici sunt după dânsul, ca atât luna plină cea de 14 zile să coincidă cu echinocțiul, cât și ziua săptămânală a vinerii cu data lunară de 23 martie. Dar o atare coincidență, adică ca aceea ce a avut loc și în timpul creării omului celui dintâi și în timpul patimilor mântuitoare ale lui Hristos se întâmplă numai rar. Cauza pentru aceasta rară întâmplare este deosebirea între mișcarea lunii și cea a soarelui și ca o urmare mai departe deosebirea între anul lunar și cel solar, cât și lunile intercalare ce s-au introdus spre a aduce în consonanță anii lunari cu cei solari împreună cu regulile ce le avem pentru determinarea duminicii pascale fac adeseori că Paștile Crucii se depărtează dela data lunară de 23 martie și Paștile Învierii dela data lunară de 25 martie. Cât privește pe Hristos, El a murit pe Cruce în anul

5539 d.f.l, când ciclul soarelui era 23 și ciclul lunii 10. Iudeii se aflau atunci în timpul Paștilor lor, prăznuindu-le pe ele în acel an după mărturia evangheliștilor în o sâmbătă care a căzut pe 24 martie. A doua zi duminică 25 martie a înviat Hristos. Echinocțiul era atunci în 23 martie. Prin urmare nu înainte de echinocțiu au prăznuit atunci iudeii Paștele lor și nu înainte de echinocțiu s-au întâmplat patimile și învierea lui Hristos. Conform cu această întâmplare cerem pentru patimile mântuitoare ca luna plină cea pascală să cadă după echinocțiu. Dar când luna plină cea de 14 zile precede cât de puțin zilei echinocțiale, apoi atunci luna aceasta nu este cea pascală și de aceea adăugăm atunci la data ei o lună lunară de 30 de zile și trecem astfel la luna de 14 zile cea următoare, pe care apoi o ținem de cea pascală. Dacă va cădea acum luna aceasta nu într-o duminică, ci într-o altă zi a săptămânii, atunci prăznuim Paștile în duminica nemijlocit următoare, și astfel nu le facem împreună cu iudeii. Iar dacă s-ar întâmpla să cadă ea drept pe o duminică, atunci dacă am serba Paștile noastre în acea duminică, le-am prăznui cu iudeii, și ca să nu fie aceasta le amânăm pe duminica a doua, care - se înțelege – este cu totul liberă de praznicul iudeilor. Drept aceea pentru că Paștile legii se săvârșesc la luna de 14 zile cea după echinocțiu, sau mai corect zis, la luna de 14 zile ce cade ori în ziua echinocțială, ori după aceasta, și se pot întâmpla într-una din zilele dela 21 martie până la 18 aprilie inclusiv, iar Paștile noastre în duminica ce urmează paștelor legii apoi lesne urmărim chestiunea ce ne este pusă, adică înțelegem ușor de ce Paștile Domnesc se întâmplă numai rar. La sfârșitul capitolului acestuia Vlastare face trecerea la capitolele următoare, zicând că ciclurile lunii sunt 19, iar cele ale soarelui 28, că cele dintâi dimpreună cu temeliile lunii se încep dela 1 ianuarie, iar cele din urmă dela 1 octombrie, arătând că nici una din acestea nu se face fără de temeii, însă nu este ușor a expune cauzele lucrului acestuia. (după C. Popovici)

Misiunea Bisericii * Tinerii-Familia-Lumea

Eram un rebel, rebel sunt și acum, dar lupt pentru altă cauză... Lupt pentru Domnul!

interviu cu scriitorul teolog **Laurențiu Dumitru**

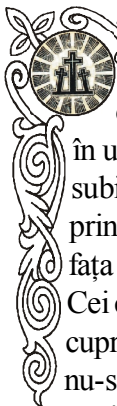

Cristian Șerban: *De ce ai impulsul de a scrie pentru tineri în special? Bătrânii crezi că sunt deja formați duhovnicește?*

Laurențiu Dumitru:

Activitatea mea profesională s-a desfășurat mereu în jurul tinerilor, iar impulsul de a scrie mi l-au dat chiar elevii mei din vremea aceea, prin provocările pe care mi le puneau înainte oră de oră. Era firesc să scriu pentru tineri, cu ei petreceam multe ore din zi, le știam necazurile, supărările, frământările și reținerile

vizavi de viața religioasă. Dacă împărțim simplist oamenii în tineri, maturi, vârstnici aș putea să spun că cei mai formați duhovnicește sunt bătrânii, mai ales cei care au avut șansa să învețe Religia în școală înainte de scoaterea ei de către comuniști. În plus, în vremurile acelea, părinții se preocupau mult mai mult de creșterea și educația copiilor, iar acest lucru se simte. Deseori, când stau de vorbă cu oameni în vârstă, simt în ei o mare curăție, un bun simț și o noblețe care lipsesc generațiilor mai

tinere. Tinerii, deși sunt ispitiți din toate părțile, încep să afle mai multe despre Hristos, atât în școală, cât și în afara ei. Observăm că, în ultima vreme, societatea civilă discută din ce în ce mai mult subiecte religioase, deși uneori au iz de scandal. Totuși Biserica, prin mădularele ei vii, găsește ocazia de a da mărturia cea bună în fața unei lumi profane și profanate de nebuniile veacului acestuia. Cei care sunt mai puțin formați duhovnicește rămân cei cu vârsta cuprinsă între 30 și 60 de ani, cei crescuți în comunism. Dar nici ei nu-s pierduți; deseori am auzit astfel de persoane care spuneau că au ajuns la Hristos datorită copiilor lor, care le vorbeau acasă despre cele ce aveau la ora de Religie.

Întrebarea ta, însă, mă duce cu gândul la o întâmplare. Am avut bucuria, în urmă cu mai bine de doi ani, să fiu invitat să iau prânzul împreună cu părintele Teofil Părăian, care era în trecere prin Pitești. La masă, ucenicul său m-a prezentat ca fiind „cel care scrie pentru tineri”. Bătrânul s-a bucurat mult și mi-a spus că și dânsul consideră că vorbește și scrie pentru tineri, ceea ce este foarte adevărat, părintele având chiar o carte cu titlul „Cuvinte către tineri”, în plus la conferințele sale sala e plină de tineri. După o pauză de câteva clipe, cuviosul se întreabă: „Dar pentru bătrâni oare cine mai scrie?”. Nimeni dintre cei prezenți la masă nu a avut un răspuns pentru că, într-adevăr, pentru cei vârstnici nu scrie nimeni. Nu-i lepadăm, dar scrierile tinerești sunt și pentru ei. Să mă explic. Cu excepția cărților cu conținut teologic academic și a acelor care tratează punctual „păcate tinerești”, toate cărțile ortodoxe din librării se adresează deopotrivă celor tineri și celor în vârstă. Evanghelia întinerește omul indiferent de vârsta biologică la care se află. Cărțile cu conținut ortodox caută, de asemenea, să-l ridice pe om din ceea ce cu adevărat îmbătrânește, din păcat.

Din lucrul cu oamenii care experiență îți este cea mai aproape de suflet?

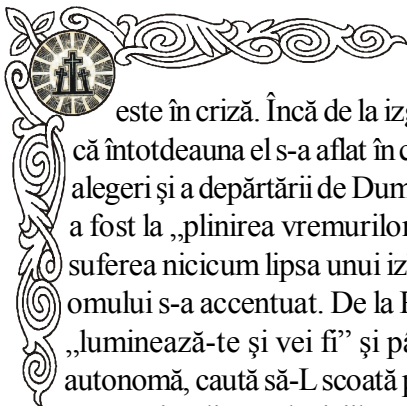
Nici scrisul, nici predarea la clasă a orelor, în stil clasic ori nonconformist, nici polemice, nici editarea unor reviste, nici

întâlnirile de cene nu pot atinge experiența relației vii, personale, a relației față către față cu aproapele care vine cu nădejde și caută un răspuns la frământările lui. Cel mai aproape de suflet îmi este acest tip de experiențe! Îmi amintesc că, la început, după unele ore de Religie, elevii veneau în pauze să mă întrebe cum văd totuși că stau lucrurile în cutare chestiune, dincolo de discursul clasic ecleziastic. Credeau că la catedră îmi fac „meseria”, spun ce trebuie spus, însă în particular văd altfel lucrurile. În timp, cred că majoritatea au înțeles că nu mă disculp de nici o afirmație „ex cathedra”, că ceea ce le spun în clasă, la oră, le voi spune și în particular, bineînțeles nuanțând și particularizând de la caz la caz. Cred că asta i-a ajutat pe mulți să-și deschidă inima în fața mea, iar aceste experiențe, departe de a eluda rolul preotului, au avut și au rostul lor, iar mie îmi sunt cele mai aproape de suflet.

Crezi că religiozitatea, în prezent, trece printr-un moment de criză? Care ar fi soluția pentru depășirea crizei, dacă ea există?

Religiozitatea, sentimentul religios, e înăscută, nu e o achiziție în timp a umanității, ne încredința Mircea Eliade. Criza religiozității este, de fapt, criza omului care, prin firea sa, este religios. Îți mărturisesc că, simplul fapt că ne putem defini ca „homo religiosus” pe mine nu mă încălzește prea tare. Dacă prin fire sunt religios, atunci religios am fost și până la convertire, religioși suntem și când facem cele mai năstrușnice păcate. Problema mea, ca teolog ortodox, are însă o altă nuanță: Cum reușesc, cu ajutorul lui Dumnezeu, să potențez în cel de lângă mine această religiozitate, dar, mai ales, cum să fac să-l canalizez către dreapta credință, către asumarea demnității de creștin? Răspunsul îl găsesc la Părinți - mărturisirea cu dragoste, căldură și eleganță a Adevărului în fața oricui se arată dornic să-l afle, fără încrâncenări, mâinii și amenințări cu iadul cel veșnic, rugăciunea cu nădejde, dar, mai ales, propovăduirea prin exemplul personal.

Cred că religiozitatea trece printr-o criză, pentru că însuși omul este în criză. Încă de la izgonirea din rai el se află în criză. Cred că întotdeauna el s-a aflat în criză, mereu a simțit povara propriilor alegeri și a depărtării de Dumnezeu. Mă gândesc că apogeul crizei a fost la „plinirea vremurilor” (Galateni 4, 4), când omul nu mai suferea nicicum lipsa unui izbăvitor. În vremurile din urmă, criza omului s-a accentuat. De la Revoluția franceză (1789), de la acel „luminează-te și vei fi” și până azi, omul caută să ducă o viață autonomă, caută să-L scoată pe Dumnezeu din spațiul public, caută să nu-L implice în deciziile personale.

Personal nu mă tem atât de criză, cât de neconștientizarea ei. Omul, dacă nu se consideră bolnav, nici nu caută să se vindece. Criză, spunea părintele Rafail Noica, înseamnă judecată, a lui Dumnezeu pe de o parte și a noastră înșine, pe de alta. Dacă am trăi criza ca și criză, am găsi calea spre Cer. Deocamdată ne risipim în grijile mărunte de zi cu zi și nu apucăm să înțelegem prea bine ce se întâmplă cu noi, cu omenirea întreagă. Dacă am pune un stop cadru pe viața lumii și am face o radiografie corectă, ne-am îngrozi, am vedea că suntem deja în agonie, dar nu avem timp pentru asta, totul se mișcă cu mare repeziciune, totul se schimbă de la o zi la alta, apar mode, trend-uri, up-date-uri etc.

Tinerii din ziua de azi sunt catalogați ca fiind tevémaniaci, internaui sau gameri! Aprecierea aceasta crezi că se face pe bună dreptate?

Prima reacție când am citit întrebarea ta a fost să spun „cine-s eu ca fac aprecieri la adresa tinerimii de azi?”. Însă, având în vedere că am avut și am o relație foarte bună cu tinerii, îndrăznesc să răspund și la întrebarea asta. Dă-mi voie, însă, să detaliez puțin această problemă. Pe când predam la liceu, mă întâlneam săptămânal cu vreo 600 de tineri, iar cu vreo 40-50 dintre ei discutam mult în particular, având chiar o strânsă relație de prietenie. Acum mă ocup de o editură, însă păstrez constant legătura cu cei tineri. De exemplu, am o lungă

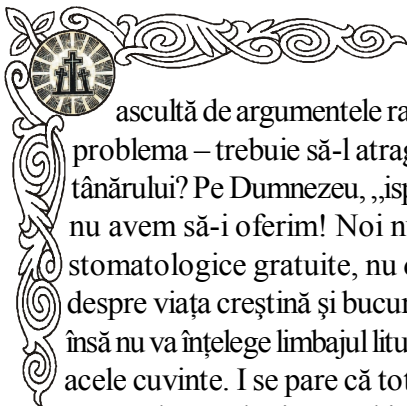
listă de prieteni pe Y!Messenger – rude, cunoștințe, vecini, cititori ai cărților mele, diverși amici de pe forumurile pe care le frecventam odinioară. Majoritatea sunt tineri și nu toți sunt duși la biserică. Primesc zilnic „mass”-uri (mesaje), care circulă între ei și care ajung și la mine pentru că sunt trimise „to all in group”, mesaje care spun multe despre ei: „Care mergeți în club?!”, „Care aveți crack-ul pentru cutare joc?”. Văd la statusuri mesaje de genul: „Sunt chiaun, toată noaptea m-am jucat în rețea!”, „Ceva porno nou prin rețea?”. Cel cu porno-ul, de exemplu, îmi e vecin, e clasa a IX-a, și, când i-am cerut odată un film bun, în treacăt s-a lăudat și cu colecția lui de 80 Gb de pornografie, ceea ce înseamnă mii de ore de film!!! Un altul îmi spunea la ora 4 p.m. că e încă în pijama, juca un joc de pe la 8 dimineața și n-a avut timp să se schimbe. O elevă mi-a spus odată că vizionează 5-6 telenovele pe zi. Observându-mi suspiciunea, mi-a demonstrat în pauză că nu minte, arătându-mi pe un program tv exact ce și când vede. Când două se suprapuneau, vedea una dintre ele în reluare, noaptea!

Nu sunt în măsură să estimez în procente câți sunt tevemaniaci, internauți sau gameri pătimiși, dar dacă majoritatea înseamnă 50% + 1, atunci pot spune că aprecierea aceasta se face pe bună dreptate.

Ce se poate face pentru rezolvarea acestei probleme, care poate avea în viitor efecte dezastruoase? Cum putem pune umărul la despățimirea tânărului de azi?

Mărturisesc că întrebarea asta mi-am pus-o de mii de ori. Încă mă frământ și caut răspunsuri pentru că am încredințarea că Domnul m-a dorit în această lucrare, dacă nu aș fi avut-o, aș fi fugit de lucrarea de mărturisire a lui Hristos în fața lumii ca să nu măhnesc slava lui Dumnezeu.

es□ E ușor să-l arătăm pe tânărul pătimăș cu degetul (și, vai, câți nu fac asta, sporind astfel și mai mult revolta lui!), mai greu e să-i dăm șansa de a alege altceva. Putem să interzicem cuiva ceva? Nu putem!

Eu unul nu pot, nu pot lupta cu pofta din el, pentru că ea nu ascultă de argumentele raționale. Trebuie, deci, să punem altfel problema – trebuie să-l atragem cu ceva. . . Ce avem noi a-i oferi tânărului? Pe Dumnezeu, „îspita” unei viețuiri cu El. Nimic altceva nu avem să-i oferim! Noi nu dăm ajutoare, nu dăm consultații stomatologice gratuite, nu dăm locuri în Parlament – îi vorbim despre viața creștină și bucuriile ei. Să zicem că îl invit la biserică, însă nu va înțelege limbajul liturgic pentru că el niciodată nu folosește acele cuvinte. I se pare că totul miroase „a bunica”, a muzeu, i se pare că lumea-l privește chiorâș pentru că are vreun piercing sau vreo frizură „la Sean Paul”. Tânărul se simte apostrofat de oameni cu chipuri usturătoare care-l atenționează că pe acolo se trece, că pe dincolo nu se trece etc. În sfârșit, se întreabă ce caută el acolo, simte că deranjează, că e ca un hipopotam printre bibelouri.

Tânărul nostru, dacă ajunge cumva până la ușa altarului, poate întâlni un preot rutinat, care n-are răbdare cu el și care-l expediază în doi timpi și trei mișcări.

În general, tânărul, dacă își spune păsul, este imediat corectat cu asprime cu citate din Scriptură. Să-mi fie cu iertare, nu vreau să măhnesc și să judec pe nimeni, însă puțini preoți știu să-l ia pe tânăr cu binișorul, puțini au darul de a asculta odisei tinerești fără să se scandalizeze. Cu tânărul, care, prin definiție, e rebel și plin de sine, trebuie lucrat cu bisturiul, nu cu dalta! Am spus aceste lucruri și la o conferință preotească, la care au fost invitați și profesorii de Religie, și vlădica, prezent în sală, a întărit că e nevoie de o atenție sporită în pastorația tinerilor. Nu-i deloc de glumă. Am simțit uneori cum eforturile unor profesori de religie au fost zădărnicate de neatenția unor slujitori ai altarului, deși e un rost și o taină și aici. Uite așa, ajungem iarăși la cărțile scrise pentru tineri. Tânărul nostru, care ajunge să calce pragul bisericii, e bine să nu fi venit din curiozitate ori la îndemnul meu sau al tău, trebuie să aibă un minimum de lectură, trebuie să aibă în el aprins un foc – dorul de Dumnezeu. După ce a citit, spre exemplu, 3 cărți ale părintelui Savatie are deja o altă vedere asupra lucrurilor, dacă

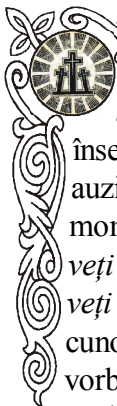

Domnul, prin cuvântul scris, s-a atins de inima tânărului, deja altfel luptă cu unele neorânduiri despre care pomeneam mai sus. Eu cred în întâlnirea cu „Hristosul din lectură”, cum se exprima Părintele Constantin Necula de la Sibiu. La începuturile mele pe calea credinței, mi-a scos Bunul Dumnezeu în cale o carte, „Vârstele vieții spirituale” a lui Paul Evdokimov, și am văzut acolo bogăția, complexitatea, înălțimea învățaturii lui Hristos. Am înțeles că învățătura Bisericii nu e deloc simplistă, ci e un sistem unitar bine pus la punct de-a lungul secolelor de Sfinții Părinți, marii dascăli ai lumii, inspirați de Dumnezeu.

Personal, am o mare încredere în generația tânără; este foarte adevărat că se lasă ușor prinsă în mreaja păcatului, dar are o calitate de aur – nu îmbrățișează cauze pierdute! Așa a fost întotdeauna. Îmi amintesc că Iulian Apostatul, când a vrut să reînvieze păgânismul a crezut că se va baza pe tineri. Însă ei n-au crezut în el. Nu era o cauză care merita efort. Am nădejde că Domnul privește spre cei ce-L caută, chiar dacă-L caută pe unde nu este.

Ai spus mai devreme că tânărul nu are șanse să aleagă altceva! Poți detalia puțin acest aspect?

În general noi înfierăm păcatul cu om cu tot și greșim foarte tare asociind persoana cu căderile ei. Păcatul și moartea au fost zdrobite de Hristos pe Cruce, iar noi, cei de azi, avem binecuvântata șansă de a ne împăca cu Domnul prin spovedanie. Într-o clipită omul poate scăpa de mulțimea de păcate. Problema, deci, nu e păcatul, care se iartă, ci ceea ce reușim să facem noi după mărturisire. În multe articole de-ale mele am vorbit despre diverse forme de alunecare „tinerești” hai să zicem, sau despre alienări de-a dreptul, dar toate acestea, am înțeles, în timp, sunt doar forme, nicidecum fonduri. Cei care aderă la ele nu au avut șansa unei alte oferte, cu alte cuvinte, nu au fost liberi să aleagă. Atunci când ai de ales între noroi și noroi, sau între miere și miere, se cheamă că nu ești liber. Tocmai asta a fost una dintre marile și minunatele frumuseți ale venirii lui Hristos. „Iată, stau la ușă

și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine” (Apocalipsă 3, 20). Asta înseamnă că Domnul se face pe Sine o șansă pentru toți. „De va auzi cineva glasul Meu” - aici Hristos întărește ceea ce spune la un moment despre împlinirea unei profeții a lui Isaia: „*Cu urechile veți auzi, dar nu veți înțelege, și cu ochii vă veți uita, dar nu veți vedea*” (Matei 13, 14). Domnul spune că unora li s-a dat să cunoască tainele Împărăției, însă altora nu li s-a dat, de aceea le și vorbește în pilde. De aici înțelegem că nu toți îl aud pe Hristos! „Și va deschide” mai zice Iisus - asta e libertatea - știi că e acolo, îl auzi, știi ce e El și... poți să nu deschizi. De aceea zic, și sper să nu smintesc pe cineva, nu cred că Hristos s-ar bucura să știe că pe cei pătimiși, care nu știu de El, îi condamnă cineva pentru apucăturile lor deraiate. Cred că s-ar bucura dacă ar știi că li se spune: „E bine, bucură-te de mizeria aia, dar încearcă și curățenia asta, ia-le pe amândouă, compară-le, fii LIBER și ALEGE tu. Ai dreptul să știi ce e bine și ce nu și totuși să NU DESCHIZI UȘA; vei plăti pentru asta, dar o vei face ca un om liber”. Trebuie spus clar: Nu sunt de condamnat cei care, neștiind de Hristos, aleg plăcerile lumii. O spun cu tărie, vreau să fiu bine înțeles, pentru că există în mediul teologic tendința de a citi pe sărite, de a răstălmăci vorbe. Ce ați vrea să facă? Să facă asceză de dragul ascezei?! Nu se poate! Există o povestioară cu un iepure pe care, văzându-l un ogar, începe să-l fugărească. În alergarea lui, ogarul atrage atenția și altor frați, care-și zic: „tre’ să fie rost de vreo pradă”. Aleargă și ei ce aleargă, însă încep să se plictisească și să se întrebe: „dar oare pentru ce alergăm, că n-am văzut nimic”. Și încet-încet, unul câte unul, renunță să mai alerge. Rămâne să urmărească iepurele doar ogarul care l-a văzut!... Doar întâlnirea cu Hristos poate schimba fundamental modul hedonist de a vedea viața... Doar dacă ai văzut „iepurele”, știi pentru ce alergi, ești motivat să alergi!

Presupunând că tânărul nostru a deschis ușa Domnului, ce probleme va mai întâmpina?

Tinerii care-L descoperă pe Dumnezeu trebuie să facă un efort teribil să se îndepărteze de relele anturaje, de gașca cu care petreceau departe de Hristos. Într-o astfel de situație ai nevoie neapărat de o altă „gașcă” în care să intri. De aceea, personal, găsesc inspirată lucrarea duhovnicească pe care o face ASCOR-ul. Cei care nu găsesc un mediu duhovnicesc, se întâmplă uneori să se răcească. (Bineînțeles că Sfânta Liturghie ne adună în comuniune pe cei prezenți, însă, în multe parohii, mai ales la orașe, cei ce frecventează biserica nu se cunosc, nu se sprijină, nu leagă prietenii, nu petrec timp împreună). Asta e o altă mare problemă a noastră, Biserica nu are niște programe clare în care să-i implice pe credincioși, viața de parohie suferă și la oraș, dar mai ales la țară, dar despre asta s-au mai scris și articole și cărți, nu mai insist.

Dă-mi un exemplu de tânăr sau elev care te-a învățat teologie (de la care ai urmat un exemplu sau care ți-a predicat cu fapta)!

Ooo, dar cate n-am învățat de la elevii mei! Am multe exemple în minte.

Am văzut o elevă plângând în hohote pentru un păcat străin: o prietenă de-a ei avortase. Am aflat că o altă elevă, sărmană, aproape muritoare de foame, a luat acasă de Crăciun un copil din orfelinat ca să se bucure și el de căldura unei familii. Alt exemplu: am văzut, intrând în biserică, după ce-mi cumpărasem un DVD cu muzică, de 60 RON, iar acolo, o fostă elevă sărmană, după cum o vedeau și hainele, ca și cea de care am pomenit mai sus, ducea la altar două buchete de flori superbe – unul roșu, altul alb (cel alb pentru Maica Domnului, cel roșu pentru Mântuitorul). Mi-a spus că a trecut cu bine de sesiune și nu știe cum să mulțumească altfel! Am aflat de curând că o bună prietenă, elevă de liceu, a stat ore în șir în picioare, câteva zile la rând, vorbind cu lumea pe stradă și strângând semnături pentru revizuirea Constituției, mai exact pentru amendarea art. 48, referitor la familie, în așa fel

încât acesta să prevadă în mod expres și faptul că „în România poligamia este interzisă, iar căsătoria este permisă doar între un bărbat și o femeie”. Ce o îndemna să facă asta? Poate că dorința ca familia să fie definită fără echivoc, dar în primul rând dragostea pentru Hristos. Îți mărturisesc că, deși am sprijinit și eu cum am putut această campanie - mai mult din fața calculatorului - , nu aș fi putut sta atâtea ore, n-aș fi avut răbdare să spun un scurt speech de sute și sute de ori. Și am uneori îndrăzneala să spun că- L iubesc pe Hristos... Mai îndrăznesc să dau un ultim exemplu, pe care l-am pomenit în treacăt și într-un articolăș. O elevă mi-a spus că în casa ei nu se postește și nu poate cere să se facă mâncare special pentru ea, dar că poate renunța la ciocolata ei preferată, „Smash”. Pe vremea aceea mă încredeam foarte tare în postul meu. Posteam, dar nu renunțam la coca cola, despre care știam bine că-mi face rău, spre exemplu. Dacă duhovnicul mi-ar fi spus atunci „Laurențiu, poți mânca ce dorești - carne, ouă, lapte - dar renunță la cola în postul acesta”, n-aș fi reușit. Eleva mea m-a învățat ce e postul, m-a învățat că e luptă, că e renunțare la plăcerile trupului pentru dragostea lui Hristos.

Dacă ar fi să ai din nou 18 ani ce ai vrea să faci din ce nu ai făcut?

Se spune că, dacă vrei să recâștigi tinerețea, este suficient să repeți prostiile făcute în anii ei. Ei bine, nu știu să fie ceva ce aș vrea să fac acum și vârsta nu-mi mai permite acest „lux”. Am încă nebuniile mele, din acest punct de vedere pot spune că nu am evoluat prea mult, am rămas tot un adolescent.

Când am întâlnit pe Hristos aveam doza mea de dor, de visare, de nonconformism. Eram un rebel, rebel sunt și acum, dar lupt pentru altă cauză... Lupt pentru Domnul! L-am cunoscut pe Hristos pe la 19 ani într-o rockotecă sinistră din Costinești (voi scrie curând despre asta), dar pot spune că, dacă-L întâlneam mai devreme, de multe m-ar fi păzit harul Său. Îmi amintesc că, în vremea începuturilor mele

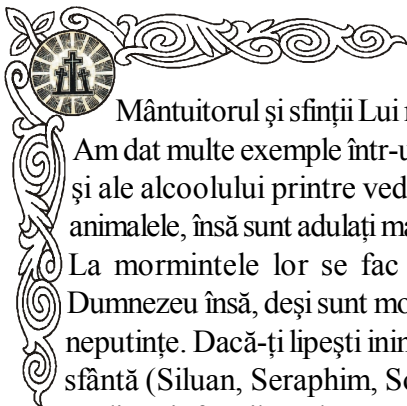

(temporal vorbind, nu că acum n-aș fi tot pe la început), o doamnă de la biserică, mai glumeată din fire, îmi spunea mie și unui văr: „Măi băieți, voi cam devreme cu biserica!”. Într-un glas și în același duh, cu inimă zdrobită de durere, că am stat atâtea clipe departe de Hristos, am exclamat: „Nu-i chiar devreme, ne temem să nu fie prea târziu”. Am înțeles, însă, cu timpul, că la Domnul nu există „prea târziu”, poate e scris pe porțile iadului, dar, cât trăim, avem nădejde de început bun, indiferent de păcatele și neputințele noastre.

Revenind la întrebarea ta, dacă aș avea iarăși 18 ani, pot spune, cu mâna pe inimă, că nu aș mai repeta multe greșeli de atunci. Poate aș face mai multe fapte bune, dar nici acum nu mă oprește nimeni să le fac. La 18 ani trăiam viața la limită, la extremă – încercând să prind, să fur din ea cât se poate. Însă n-ai cum să nu simți la un moment dat că toate sunt deșertăciuni, că sunt vânanse de vânt, că orice și oricât ai încerca, pacea, împlinirea nu vin din lucrurile încercate. Deci, sincer, nu tânjesc după roșcovele exilului, te asigur că sunt amare la gust.

Tinerii caută, dintr-un reflex poate milenar, modele. Care crezi că este modelul cel mai indicat și de ce?

Într-adevăr, în viața tinerilor o influență deosebită o au idoli, modelele. Întotdeauna tânărul a căutat modele. Omul nu poate trăi fără modele, fără repere, cu atât mai puțin tânărul care „abia scoate capul din găoace”. Fiecare își lipește inima, într-o mai mare sau mai mică măsură, de câte o vedetă a momentului, care i se pare lui că e demnă de admirat și imitat. Idoli tinerilor, am spus-o deseori în articole, de obicei nu-s conștienți de impactul pe care-l au asupra fanilor gesturile și atitudinilor lor. Se gândește Eminem la viața sufletească a fanilor lui? Poate atunci când spune: „nu beți, nu vă drogați, nu fiți violenți, lăsați-mi mie toate acestea...”. Pe Madonna sau pe Britney Spears, care s-au sărutat în urmă cu câțiva ani într-un show MTV, le interesează dacă duci o viață morală? Să fim serioși...

Însă adevăratul model pentru om este Dumnezeu-Omul, Hristos.

Mântuitorul și sfinții Lui ne arată viața, idolii ne arată moartea. Am dat multe exemple într-un articol despre victimele drogurilor și ale alcoolului printre vedetele rockului. Au murit mai rău ca animalele, însă sunt adulați mai mult decât atunci când erau în viață. La mormintele lor se fac adevărate pelerinaje... Sfinții lui Dumnezeu însă, deși sunt morți, sunt vii. Ei nu te „împrumută” cu neputințe. Dacă-ți lipești inima de un sfânt, de un părinte cu viață sfântă (Siluan, Seraphim, Sofronie, Porfirie, Paisie), cauți să le împlinești sfaturile, să le urmezi învățătura, cauți buna purtare, cauți bunătatea. De la sfinți înveți numai cele spre zidire sufletească. Nu devii un imitator, pentru că și ei, sfinții, au urmat lui Hristos și tu împreună cu ei, urmezi pe Hristos. Sfinții vin oamenilor în ajutor, mijlocesc către Judecătorul. Cu ei vorbim oricând dorim, ei seamănă viață, ei își înmulțesc talanții și dincolo de mormânt. Sigur că poți să ai și alte modele, dar cu precizarea că trebuie să fie modele decente (părinții, bunicii, un frate mai mare, învățători sau vreunul dintre profesori sau, cine știe, un personaj istoric – Mihai Viteazul, Ecaterina Teodorescu etc.). Un model trebuie să fie o personalitate, adică o persoană purtătoare de valori. Orice model e bun dacă-ți îmbunătățește viața, însă, din punctul meu de vedere, adevăratul model pentru om este Dumnezeu-Omul, Hristos Mântuitorul.

Martiri ai Bisericii

la groapa comună a comunismului

Fabian Seiche

În acest an se împlinesc 45 de ani de la moartea profesorilor de teologie *Fl. Mureșan* și *L. G. Munteanu*, în grozava temniță a Aiudului. Aducem un prinos de recunoștință celor care ne reprezintă acolo sus pe noi cei de astăzi. Purtăm în noi chipul acestor martiri precum odinioară țărani români, în suflet, icoanele și sfinții dragi lor. *Minunat este Dumnezeu Întru sfinții Săi!*

Părintele Florea Mureșan (1907 - 1961)

S-a născut la 8 iulie 1907 în satul Ciubanca, județul Someș (azi Cluj) din părinți țărani. Școala primară a făcut-o în sat (1913-1919), iar liceul la Dej (1919--1926). În anii 1926-1930 a urmat studiile la Academia Teologică Ortodoxă din Cluj și la Facultatea de Litere și Filosofie. Din noiembrie 1930 până în iulie 1931 a urmat studii în Franța, la Universitatea din Strasbourg, ca bursier al Patriarhiei; catehet la școlile primare din Cluj, septembrie 1931 - iunie 1932. Căsătorit în 4 iulie în Ocna Sibiului cu Eugenia Adam, hirotonit diacon la 7 iulie și preot la 9 iulie 1932.

Preot la Râșca de Sus (protopopiatul Huedin), 1 august 1932 - 1 ianuarie 1934; preot la Catedrala din Cluj, 1 ianuarie 1934 - 31 octombrie 1938 (și în continuare, între septembrie 1939 - 30 iunie 1946). În 1935 se înscrie la Facultatea de Teologie din Cernăuți, absolvită în 1938 cu teza *Obligațiunea morală*. Între 1 noiembrie 1938 - 31 iulie 1939 a studiat la Universitatea din Berlin ca bursier al Fundației „Humboldt”, unde își pregătește teza de doctorat despre *Responsabilitatea morală*.

Din 1 septembrie 1939 până la 30 iunie 1946 este profesor suplinitor la Academia Teologică din Cluj, secția Practică, alături de Prot. **Simion Curea** (profesor de muzică și tipic între 1940-1945) sau

Pavel Șendrea (duhovnic între 1945-1947) și numit în același an în care murea preotul prof. **Andrei Buzdug**, autor a patru volume de predici.

Va rămâne în Cluj și după Dictatul de la Viena (31 august 1940). Abia în 1945 și-a reluat legăturile cu Facultatea de Teologie din Cernăuți, acum fiind doctorand (1945-1948) cu teza *Cazania lui Varlaam* și promovat doctor în Teologie la București, noiembrie 1948. În martie 1946 i se acordă parohia Cluj I și conducerea Protopopiatului Cluj (protopop: 1946-1949). În același an devine profesor titular la Academia Teologică din Cluj (1946-1952) și apoi preot la biserica „din Deal” (1948--1952).

A colaborat la gazete și reviste din Cluj și Sibiu, a publicat mai multe broșuri și cărți, dovedindu-se un bun povestitor (predicator), catehet și istoric. În locuința sa activa cenaclul literar condus de medicul Victor Papilian, în tinerețe fost ateu militant și apoi devenind un creștin convins.

Valeriu Anania, participant la acest cenaclu, îl prezintă pe părintele Florea Mureșan ca „om așezat, blajin și harnic, foarte instruit și cult...”¹

Firea sa mistică și așezată, trecutul prolific pe plan pastoral, educativ și cultural, determină arestarea sa și a soției la 16 iunie 1952, expulzarea din Cluj și ducerea la Canal până în 1953. Acolo a promis lui Dumnezeu că, de va fi eliberat, va construi o mănăstire, ceea ce s-a și întâmplat. Eliberat în primăvara lui 1953, a preluat parohia vacantă Suciul de Sus (Maramureș), protopopiatul Lăpuș. Soția sa, arestată și condamnată, va fi obligată să-l părăsească, astfel că va pleca singur în parohie cu gândul de a se călugări. Aici va fi preot până în 1958 și va construi un schit la Breaza (parte de hotar a comunei Suciul, numită astfel) între 1954-1957. Schitul era format dintr-o bisericuță din lemn și două chilii. Peste săptămână, locuia aici, rugându-se, meditănd și studiind, deoarece casa parohială era ocupată de activiștii de partid. Cu toată comportarea ireproșabilă, în noaptea de 11/12 iunie 1958 este arestat din nou, batjocorit și bătut, purtat prin Târgu Lăpuș și Baia Mare și condamnat la Satu Mare la 25 de ani de muncă silnică „pentru spionaj; subminarea autorității de stat, sabotarea colectivizării comunei” și altele. Închis la Aiud, va mai fi

scoș viu o singură dată: la 6 mai 1959 ca martor al acușării împotriva

pr. dr. Liviu Galaction Munteanu și a pr. prof. Ioan Bunea. Pentru curajul său de a nu recunoaște vinovăția acestora va primi pedeapsa unor chinuri inimaginabile curmate prin moartea sa la 4 ianuarie 1961. La fel ca părintelui L. G. Munteanu, trupul i-a fost aruncat în groapa comună.²

*

Părintele Florea Mureșan a fost un preot și un profesor de mare vocație, un părinte iubitor al tuturor, cu credință și jertfelnicie neclintită, murind pentru Hristos ca un martir. Mai târziu, în parohia **Suciu de Sus** (1953-1958), s-a apucat cu multă vigoare de lucru. A curățit și înfrumusețat biserica, a condus și efectuat lucrări de reparare a drumurilor și a podurilor dărmate, lucrări de igienizare a localității pe care conducerea politică nu reușea să le facă, dar pentru care va fi acuzat de subminare a autorității de stat. Tot ca un cap de acuzare: învinuirea de sabotare a muncii în C.A.P. prin îndemnarea oamenilor de a nu participa. În fapt, el strângea oamenii la biserică unde făcea rugăciuni și apoi împreună se duceau la seceratul recoltei. De altfel, ura lenea și lipsa de îngrijire a gospodăriilor. O altă acuză: sabotor al comerțului socialist.

În fapt, a combătut cu tărie beția și alte patimi reușind să reducă urmările alcoolismului. A combătut și petrecerile necuviincioase și învăța poporul o mulțime de cântece religioase. Cucerea auditoriul (avea darul de a atrage oamenii, în special tineretul) printr-o deosebită putere de actualizare, prin făptura sa cu barbă patriarhală, cu glasul când tunător, când de o cuceritoare blândete, cu privirea când senină, când fulgerând asupra păcatului. Părintele dorea o trăire intensă în Hristos, lepădarea formalismului și schimbarea vieții. Îndeosebi punea accentul pe Spovedanie și Împărtășanie. Adesea le spunea călugărilor din Rohia să nu părăsească rugăciunea și cântarea nici în biserică, nici în chilie și nici la ascultări, căci acestea alungă pe diavol în afara hotarelor mănăstirii.

A dorit să îmbrace chipul monahal, în cererea sa către Episcopie spunând că: „*de la data acestei arhieresti binecuvântări, înțeleg să intru sub ascultarea stareșului legiuit potrivit Regulei*”; să

poată suplini și pe mai departe parohia Suciul de Sus (18.III.1955). Starețul mănăstirii, protos. **Iustinian Chira**, scrie la rândul său episcopului: „*prin statornicia ce o arată în cererea sa dă dovadă a fi vrednic să intre în rândul smeriților viețuitori de chinovie; de aceea cu adâncă smerenie mă rog să binevoiți, Prea Sfînțite Stăpâne, a ne da arhiereasca binecuvântare să se tundă întru monah Părintele Florea Mureșanu*” (Rohia, la 7 octombrie 1955).³ Refuzându-i-se cererea și nefiind în sat casă parohială, părintele și-a zidit o căsuță proprie cu paraclis în cătunul Breaza, la 8 kilometri distanță de centrul satului, loc pe care îl dorea schit de sine stătător, nu înainte de a arăta în ce condiții umiltoare a trăit douăzeci și două de luni, obligat să locuiască în casele unor credincioși.

De altfel, preotul **Procopiu Cotuțiu** din Larga, un sat apropiat, sprijinea încă din 1953 ideea construirii „mănăstirii” de către „bunul și harnicul preot Mureșan”, iar oamenii din lunca Agrieșului și de la poalele Țibleșului erau hotărâți să contribuie cu bani și cu muncă.. Mănăstirea ar fi, spune pr. Cotuțiu, și un loc de întărire a Ortodoxiei în mijlocul „atâtor pete foste greco-catolice” și s-ar forma „un centru religios de mare importanță pentru biserica noastră ortodoxă și pentru viitor. S-ar face o mare greșală dacă nu s-ar face această Mănăstire” (2 septembrie 1953). „*În mijlocul lui se află o mică colină pe care dacă s-ar face biserica cu pridvor ar putea asista la serviciul divin 10.000 de credincioși (...) Ar fi un centru religios foarte potrivit pentru toți credincioșii în jurul Țibleșului și Maramureș și bieții Lărgeni s-ar bucura de preot pururi*”.

Părintele Florea, spre deplină siguranță a ctitoriei sale, donează Episcopiei casa personală cu terenul din jur „*cu scopul de a se întemeia un schit cu viață aspră, după rânduilele Sfântului Vasile cel Mare, întru cinstea reîntregirii bisericesti a neamului românesc din Transilvania, închinat Sfintei Treimi, cu hramul a doua zi de Rusalii*”. Printre condițiile puse erau: să rămână duhovnicul schitului atât cât va voi și va putea și că oriunde s-ar săvârși din viață să fie adus și îngropat sub stejarul dintre drumuri (condiții rămase numai pe hârtie). El dorește ca schitul să fie „*vatră de lumină și de mântuire pentru neamul meu românesc*”. „*Primește, Doamne, jertfa ce s--a adus. Căci Tu,*

Doamne, ne-ai dat această țară frumoasă pe care Maica Fiului Tău

și Mântuitorului nostru și-a ales-o să-i fie grădină. Ție se cuvine să Ți-o închinăm și Ție să-Ți ridicăm Sfinte Altare în toate văile ei fermecător de frumoase. Și fă, Doamne, ca să răsară iarăși pe plaiurile Transilvaniei schiturile și mănăstirile care i-au fost odată podoabă, iar neamului cetăți de apărare și mântuire sufletului. Dezbinarea le-a dărâmat. Acum suntem iarăși una. Cheamă-le la viață, Părinte Atotputernic și Bun”.⁴

Semnează în fața episcopului Teofil Herineanu, Cluj, 17 aprilie 1958.

După cum se vede în aceste cuvinte, va fi pus toată ființa sufletului său în stare de rugăciune pentru neamul și Biserica din care făcea parte. Schitul va deveni în scurt timp un loc de pelerinaj, dar va fi și supravegheat permanent de Securitate.

Părintele Florea, în cei cinci ani de păstorire la Suciul de Sus, a organizat multe pelerinaje atât la Rohia și la Nicula, cât și la mănăstirile din Moldova și Oltenia unde era cunoscut și așteptat cu drag. Participa regulat la hramul Mănăstirii Rohia (15 august) și era foarte apropiat de Mănăstirea Nicula, unde a suplinat pe starețul Varahiil Jitaru cinci zile, când acesta a fost nevoit să lipsească, deși părintele Florea nu era monah și se afla la o depărtare considerabilă, de unde rezultă faima duhovnicească și prețuirea avută în întreaga Episcopie (iulie 1953).⁵

După puțin timp de la arestarea sa (12 iunie 1958), schitul a fost incendiat împreună cu cele două camere de locuit și s-a mistuit cu tot ce era în el (cărți, veșminte, icoane), împărțășind soarta ctitorului său.⁶

Părintele Prof. Dr. Liviu Galaction Munteanu (1898 - 1961)

Născut la 16 mai 1898 în comuna Cristian (Brașov). A studiat în localitatea natală (1904-1909), a urmat apoi liceul „Andrei Șaguna” în Brașov (1909-1917) și Institutul Teologic din Sibiu (1917-1920). Doctor în Teologie la Cernăuți (1923), căsătorit în același an și numit ca profesor pentru Studiile biblice la nou-înființata Academie Teologică din Cluj (1924). Rector al Academiei (1937-1943 și 1946-1948), apoi al Institutului

(1948-1952). Hirotonit preot la 17 februarie 1927 de către episcopul

Nicolae Ivan.

A fost profesorul cu cea mai lungă activitate în cadrul Institutului, participând la nașterea, dar în același timp și la distrugerea acestuia în 1952. Ortodoxia românească din Transilvania, în frunte cu rectorul Munteanu, a fost umilită prin desființarea Institutului, în schimb, cel Protestant, pentru maghiari, continua să funcționeze la Cluj. Dar profesorul a fost încă o dată umilit prin transferarea ca simplu preot la o parohie din Bistrița, 1952-1958. Aici, pe baza experienței câștigate, sobrul și eruditul profesor s-a remarcat imediat prin conduita morală, prin puterea cuvântului său de a cuceri și de a apropia de Biserică tot mai mulți credincioși, pe baza unei credințe și a unei cunoașteri de înaltă ținută. Toate acestea erau în contrast cu ideologia regimului.

Ca fost student la Cluj, arhiepiscopul Bartolomeu își amintește de profesorul său cu *„privirea și cuvântul care exprimau bunătate, generozitate, îngăduință și fermitate în același timp. Adică era profesorul ideal, profesorul desăvârșit care știe să fie față de studentul său, în același timp, părinte și frate. Să fie dascăl și pătaș la știință și la neștiință”*.⁷

Rectorul Liviu Munteanu era în contrast evident și fătîș cu concepțiile materialiste din epocă. Reiese din diferitele ocazii de manifestare a crezului său creștin, printre care revista oficială *Renașterea*. Spirit cugetător, dar și foarte activ, practic, iubitor de natură și un părinte cald și reținut, omul din care izvorau liniștea și echilibrul familiei, urmărind cu atenție evoluția școlară și intelectuală și stimulând permanent pentru studiu și învățătură.

După „exilul” din Bistrița este readus la Cluj ca vicar administrativ al Episcopiei. La 1 martie 1958, vicarul preot stavrofor Sabin Truția este pensionat și încadrat la biserica „Schimbarea la Față” din Cluj. În locul său este numit la 1 iunie părintele Munteanu de la parohia Bistrița II și îmbisericit (încadrat) la catedrala episcopală. Decizia este recunoscută de Departamentul Cultelor prin hotărârea nr. 7570/2 iunie 1958. Era o reparație morală pentru munca ce a dat prestigiu și demnitate Ortodoxiei și cinste eparhiei Clujului.

La 20 august 1958, cu ocazia Adunării Protopopilor din eparhie,

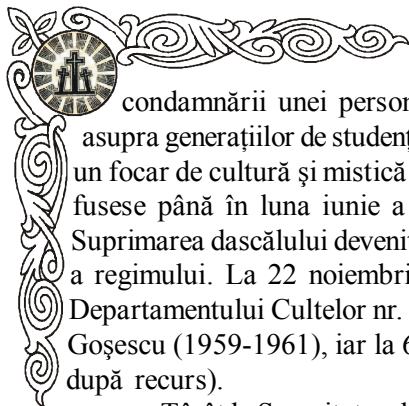
se discuta, printre altele, despre prozelitismul sectelor (unele neadmise de stat) contra Ortodoxiei, considerându-se necesară îmbunătățirea muncii de catehizare a credincioșilor. Părintele profesor Ioan Bunea subliniase în referatul său despre iehoviști că sectele sunt „un real pericol atât pentru Biserică, cât și pentru ființa Statului” și că cele mai bune metode de combatere a lor sunt:

- Propovăduirea Evangheliei prin predici, prin vizite canonice;
- Convorbiri particulare cu credincioșii – „cu vreme și fără vreme”;
- Editarea unei foi săptămânale, a unei broșuri mărunte pentru popor (în genul „Renașterii”);
- Viața morală a preotului.

La cererea protopopilor, Adunarea Eparhială condusă de episcopul Teofil însărcinează pe vicarul Munteanu cu întocmirea unei programe analitice orientative pentru catehizarea elevilor și adulților. Programa redactată împreună cu pr. prof. Ioan Bunea, avea ca model manualele Seminarului Teologic aprobate de Stat, iar ca suport și autoritate, ordinul Sfântului Sinod către toate episcopiile din anu 11951 și care suna astfel: „Vă trimitem aci alăturată, spre a fi pusă în aplicare, cu începere de la 1 ianuarie 1952, *Programa analitică cu subiectul catehezelor ciclul I și II* aprobată de Sf. Sinod în ședința sa de la 12 Noembrie 1951”. Semnează Justinian patriarh (nr. 22606/1951).

Programa a fost prezentată episcopului Teofil și aprobată de Consiliul Eparhial, expediată în toate protopopiatele Clujului la 3 și 4 septembrie 1958. Adulții urmau să fie catehizați după vecernia de duminică și în sărbători, iar copiii sâmbăta după masă sau duminica înainte de Liturghie, o jumătate de oră săptămânal.

Forurile de stat au considerat acest lucru o intenție dușmănoasă a părintelui vicar de a introduce religia în școală, care însemna „crimă de uneltire împotriva ordinei sociale” și pentru care acesta va fi arestat, judecat și condamnat la 17 ani de temniță grea, iar după recurs, la opt ani închisoare corecțională și confiscarea totală a averii personale. În fapt, inițiativa programei a aparținut Adunării Eparhiale, el doar redactând textul propus și semnându-l; apoi, fila procesului verbal din 20 august semnată de Adunare, din care rezulta clar nevinovăția sa, a dispărut din registru.

Acea programă și semnătură au fost pretextul și prilejul condamnării unei personalități puternice, cu multă influență asupra generațiilor de studenți și (viitori) preoți, care risca să devină un focar de cultură și mistică subversivă pentru autorități, așa cum fusese până în luna iunie a aceluiași an părintele Fl. Mureșan. Suprimarea dascălului devenit prea evident incomod era o necesitate a regimului. La 22 noiembrie acesta a fost destituit prin decizia Departamentului Cultelor nr. 20029/1958 și înlocuit cu pr. dr. Iuliu Goșescu (1959-1961), iar la 6 mai 1959 a fost condamnat (30 mai, după recurs).

Târât la Securitatea din Cluj, în închisorile Gherla și Aiud, a fost. Supus unui regim de exterminare, lipsit de îngrijiri medicale - suferind de hemiplegie (paralizie pe o parte a corpului) - supus unor traume psihice – i s-a spus că unul dintre copii s-a sinucis, iar celălalt a fost exmatriculat din facultate - și adus într-o stare avansată de marasm fizic (slăbiciune extremă). Va sfârși la Aiud în 8 martie 1961 și va fi aruncat într-o groapă comună.⁸

(Note)

¹ Valeriu Anania, *Rotonda plopilor aprinși*, ediția a II-a, București, 1995, p. 134; despre Victor Papilian cf. Pr. Prof. Ioan Bunea, *Din galeria marilor convertiți*, Cluj-Napoca, 1998, p. 270

² Pentru date bio-bibliografice a se vedea *Anuar I, 1990-1992 al Institutului Teologic din Cluj*, Cluj-Napoca, 1998, p. 307-310; Cornel Felecan, *Monografia Bisericii Ortodoxe din Cluj-Napoca*, teză de licență, Cluj-Napoca, 1998, p. 23-24; Vasile Manea, *Preoți ortodocși în închisorile comuniste*, Patmos, Cluj, 2001, p. 173-174; Florea Mureșan, *Grai și suflet românesc*, Ed. Arhiepiscopiei, Cluj, 1997, Studiu introductiv de pr. Dorel Man; Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, Ed. Enciclopedică, București, 2002, ediția a II-a, p. 324; Alexandru Moraru, *Învățământul teologic universitar ortodox din Cluj*, Cluj, 1996.

³ *Arhivele Arhiepiscopiei Clujului* (AAC), Dosar III-469-925.

⁴ AAC, Dosar III-292-948.

⁵ *Idem*, Dosar III-478-948.

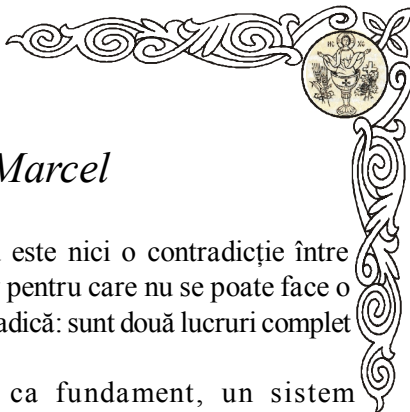
⁶ Despre această perioadă, în revista „Renașterea” de la Cluj, nr. 9/sept. 1990, p. 5, medic Ioan Buteanu; Pr. Dr. Ioan Dură, *Monahismul românesc în anii 1948-1989*, București, 1994, p. 78.

⁷ *Renașterea* nr. 6/1998, p. 7.

⁸ A se vedea AAC, IV-6-939; II-10-940; *Anuar IV, 1996-1998*, al Facultății de Teologie, Cluj-Napoca, studiu semnt de Pr. Alexandru Moraru; Mircea Păcurariu, op. cit., p. 321.

Raportul dintre religie și știință

Pr. Ursutu Marcel

Din punctul meu de vedere, nu este nici o contradicție între religie și știință, pentru același motiv pentru care nu se poate face o comparație între un măr și o bicicletă, adică: sunt două lucruri complet diferite.

Orice știință are ca bază, ca fundament, un sistem necontradictoriu în sine (asta fiind singura condiție pe care, apoi, prin experimente și descoperiri, se construiește ceva ce are un aer foarte coerent). Or, vedem că până în ziua de azi paradigmele științifice se pot schimba radical de la o epocă la alta. Și chiar dacă nu se schimbă radical, ele suferă o evoluție care ne scapă întotdeauna și care totdeauna va fi imperfectă.

De aceea, Ortodoxia a lăsat totdeauna știința să-și vadă de treaba ei, știind că paradigmele ei sunt în continuă schimbare, și mâine va spune altceva, lucru vizibil cu ochiul liber în istoria oricărei științe. Din această cauză, știința nu poate aduce nici un fel de contrazicere religiei sau mai precis creștinismului - care este cu totul altceva.

Creștinismul nu este adevărul unui sistem axiomatic necontradictoriu în sine, ci descoperirea Adevărului, în persoana lui Iisus Hristos, Dumnezeu întrupat. Acesta este un lucru care ține de credință, adică de un ceva care se petrece în partea cea mai tainică a inimii omului, de unde răsare apoi Viața și Adevărul și Calea. Bineînțeles, o astfel de părere nu impresionează și chiar nu are nici o valoare pentru un ateu, ci chiar e ridicol. Dar vedeți, așa „ridicol” cum pare, creștinismul a dat putere și viață și bucurie creștinilor, ceea ce mai rar se vede în viața ateilor.

Ortodoxia nu disprețuiește știința

Fără îndoială că, pentru un ateu sau un agnost, religia nu este altceva decât „o sumă de legende, basme, fabulații nedemne de crezut și de luat în seamă”. Acesta nu trebuie să fie un punct de dispută. Pur și simplu, persoana care nu are credință nu poate accepta adevărul

descoperit de credință, care este lucrarea lui Dumnezeu în inima omului și în creația Sa.

Părintele Nicolae Steinhardt vorbește de „atitudinea degajată a Ortodoxiei în raport cu știința; o lasă să-și vadă de ale ei - cu nițică înțeleaptă uitare; nu vrea să spună că știința este de disprețuit, ci că adevărurile științei nu trebuie privite ca ceva «absolut» ori ca ceva «absolut sigur» – în sensul unui adevăr dogmatic”.

Desigur că știința aduce o anumită cunoaștere și o anumită „descoperire” a creației lui Dumnezeu, dar omul credincios vede și altceva în această creație.

Toată Tradiția Părinților Bisericii vorbește de niște „temeieri energetice ale creației”. Acestea nu sunt bioenergiile (pe care abia acum știința începe să le investigheze), ci mult mai mult decât atât: energia necreată a lui Dumnezeu în toată creația Sa, care face ca viața să curgă în creație și care, în același timp, îi face pe credincioși să vadă în creație o icoană a lucrării divine, prin care omul intră într-un soi de relație cu El. Acest sâmbure de energie necreată din creația lui Dumnezeu, ne poate face ca atunci când privim o floare să avem o bucurie care nu e una estetică sau rațională, ci una interioară, sufletească. Acesta este un exemplu de împletire a științei și a credinței.

Dialogul dintre știință și credință

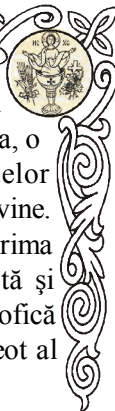
Dialogul dintre știință și religie a existat din totdeauna. De când există el, omul a fost fascinat de tot ce-l înconjoară, și-a pus întrebări, a căutat răspunsuri, explicații. S-a întrebat de ce este așa ceea ce vede, ceea ce simte, dar și ce sens are să fie astfel, care este scopul pentru care există cele văzute. Pe măsură ce a înțeles câte ceva, numărul întrebărilor sale a crescut, ele s-au adâncit.

Fiind student îmi aduc aminte că părintele Teofil Părăian, într-o conferință ținută în aula facultății, spunea: *„Pentru mine lucrurile creației sunt foarte clare... adică... în momentul în care mă rog tot mai mult prefer să tac, apoi încep a lăcrima fiindcă simt că sunt tot mai aproape de Dumnezeu... iar în preajma Lui nu mai am nevoie de nici un răspuns”.*

Istoria dialogului dintre oamenii de știință și teologie este la noi îndelungată. Dacă ar fi să ne întoarcem cu aproape două milenii în urmă, am găsi sanctuarele dacice de la Sarmizegetusa, o adevărată comoară, dovezi incontestabile ale cunoștințelor astronomiei și, deopotrivă, temple dedicate zeităților, puterii divine.

Sarmizegetusa este o mărturie a zamolxismului, prima filozofie cunoscută a strămoșilor noștri, o religie spiritualistă și transcendențială, care a coagulat, de fapt, într-o concepție filosofică originală, un sistem de gândire pus în practică de eruditul preot al strămoșilor geto-daci: Zamolxis.

Biserica și știința

În timp ce Biserica propovăduiește Adevărul revelat de Dumnezeu, știința caută cu mijloace proprii rațiunii omenești să dea răspuns și soluții întrebărilor lumii.

Precizez că între religie și știință nu există opoziție, ci distincție.

Știința lămurește multe din tainele lumii, dar inițiativa ei este limitată pentru că se sprijină numai pe rațiune. Or, cunoașterea adevărată înseamnă mult mai mult. Dacă rațiunea nu ar fi sprijinită de lucrarea Duhului Sfânt, poarta spre Adevăr ar rămâne închisă. Știința, ca să înainteze tot mai mult în eforturile ei, ar trebui să dea rațiunii ceea ce în teologie se numește „căldura dragostei și lumina credinței”. Pe temeiul acesta clădește Biserica învățăturile sale care se adresează omului, dându-i acestuia încredințarea că prin iubire și credință se poate înainta la infinit în cunoașterea lui Dumnezeu și a creației Sale.

Atunci când așa zișii oameni de știință au strecurat meschin în mințile copiilor de școală sisteme neadevărate de gândire, s-a dovedit în timp că aceste generații au fost manipulate și direcționate într-un sens cu totul potrivit credinței în Dumnezeu.

Mintea omenească trebuie să-și recunoască neputința și să se lase călăuzită de lucrarea harului. Cercetând amănunțit tainele minții, omul de știință găsește același răspuns pe care credinciosul simplu îl știe de la bun început: **există Dumnezeu!**

Astăzi cu greu omul contemporan se mai poate smulge din determinismul legilor și principiilor ce se impun pe măsură ce evoluează cunoașterea. Creștinismul eliberează cu adevărat omul de sub robia legilor lumii de aici: cu credința într-un Dumnezeu veșnic, transcendent lumii create din nimic, după chipul lui Hristos care a transformat în El omul și cosmosul.

În Răsărit, Ortodoxia s-a dezvoltat într-o neîntreruptă continuitate a cugetării. Pentru Ortodoxie – cum spun Sfinții Părinți – „rațiunea omului e tronul lui Dumnezeu în suflet”.

În secolul nostru, în ultimii 50 de ani, sub dictatul unei ideologii de clasă, oamenii de știință mai mult sau mai puțin competenți, au încercat să compromită Biserica și adevărurile revelației dumnezeiești, propunând diferite teorii potrivnice credinței în Dumnezeu și formulând critici la adresa unora dintre minunile biblice.

Ideea că religia și știința se exclud, că optând pentru una trebuie să te împotrivești celeilalte, este anulată de realitatea care ne arată că numeroși savanți au fost și sunt profund religioși. În cartea intitulată: „Contribuția credincioșilor la progresele științei în veacul XIX” se demonstrează că marii inițiatori în matematică, astronomie, fizică, chimie, biologie, medicină și altele sunt - după propriile lor mărturisiri - oameni credincioși.

Personal, mărturisesc că am fost impresionat atunci când mi-a fost dată ocazia de a auzi oameni laici cu o profundă credință în Dumnezeu, vorbind despre faptul că tot ceea ce au studiat în viață a fost datorită harului dumnezeiesc.

Un mare profesor de biologie german, în anii seminarului, ne spunea: „Dumnezeu este mai iubitor decât orice tată, mai întru noi decât orice mădular al nostru, mai de folos nouă decât inima noastră. Încă de atunci am înțeles că în mintea unui om luminat știința și religia nu se exclud, ci fiecare are rolul ei în procesul cunoașterii.

M-aș bucura enorm dacă și-n mintea școlarilor noștri aceste lucruri nu se contrazic, pentru că încă de pe acum ei încep drumul în viață și ar fi foarte bine ca știința să-i formeze așa cum trebuie, iar religia să-i facă tot mai curați la suflet.

Bibliografie:

1. Vladimir Lossky: „*Vederea lui Dumnezeu*”
2. Serafim Rose: „*Facerea*”
3. Pr. Constantin Necula: „*Îndumnezeirea maidanului*”.

Actualitatea religioasă comentată

Părăsiți cu desăvârșire de guvern dar cu bucuria întâlnirii cu Hristos Cel Înviat

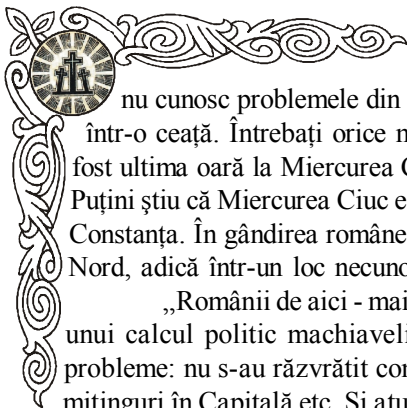
P.S. Ioan Selejan

Episcopul Harghitei și Covasnei

„Românii din Harghita și Covasna se simt abandonați. Nu într-un deșert necuprins, ci pe o insulă. Este o durere asumată. Am trimis scrisori la diferite foruri ale statului, în care îi rugăm pe demnitari să vină pe această ‚insulă a șerpilor’ - cum am numit-o eu - din mijlocul României, să ne cerceteze și pe noi, să simțim mâna ocrotitoare a patriei“, afirmă Episcopul ortodox al Covasnei și Harghitei într-un interviu acordat revistei „**Formula As**”, nr. 763 (13), 2 – 9 Aprilie 2007.

Întrebat de reporter dacă prezența autorităților române ar fi cerută de o eventuală tensiune interetnică în zonă, P.S. Ioan a spus:

„Nu. Nici n-ar avea cum să fie, măcar din cauză că raportul de forțe este net în favoarea maghiarilor. N-am auzit nici un român care să îndemne la violență, la acțiuni în forță. Dar maghiari, da. Noi, însă, ne purtăm cu blândețe și înțelepciune. Duhul păcii suflă mai puternic decât cel al dihoniei. Totuși, există o mare frustrare a românilor, născută din abandonarea lor de către autorități. Trăim și cu sentimentul părăsirii, dar și cu anumite forme de discriminare, mai subtile. Românii de aici au o experiență de o mie de ani de viață sub ocupație în propria lor țară. Și astăzi, bătrânii povestesc cum au suferit sub stăpânirea maghiară. În anii ‘40, când a fost răpit Ardealul de către unguri, românii erau bătuți dacă vorbeau în limba română în afara familiei. Astăzi, se practică o altfel de discriminare: românii sunt obligați, prin forța împrejurărilor, să știe limba maghiara. Dacă nu o știi, nu poți vorbi cu autoritățile. Sunt localități în care se vorbește românește numai în biserică. Românul e silit să-și pună limba în cui, să-și lase limba la ușă când intra într-o instituție condusă de maghiari. Dar dacă un maghiar nu știe limba română, îi este adus translator, când intră într-o instituție condusă de români”.

Episcopul ortodox de la Miercurea Ciuc consideră că, în parte, guvernarea

nu cunosc problemele din aceste județe. „Zona aceasta a țării este într-o ceață. Întrebați orice ministru sau parlamentar român, când a fost ultima oară la Miercurea Ciuc? O să se scuze că e foarte departe. Puțini știu că Miercurea Ciuc e cam la fel de aproape de București ca și Constanța. În gândirea românească, Harghita și Covasna sunt la Polul Nord, adică într-un loc necunoscut, străin și înghețat”.

„Românii de aici - mai spune P.S. Ioan Selejan - sunt victimele unui calcul politic machiavelic. În plus, ei nu au ridicat niciodată probleme: nu s-au răzvrătit contra ungurilor dominanți, nu au mers la mitinguri în Capitală etc. Și atunci, sunt lăsați de izbeliște. Numai cine strigă este auzit. Populația românească îndură: și-a asumat crucea și o duce fără murmur. Demnitarii români au lăsat toate problemele zonei în sarcina celor maghiari, care însă nu au nici un interes să-i ajute pe români. Noi suntem aici mai prejos decât etnia romă. Țigani au reprezentanți în consiliile locale, județene, în prefecturi și în alte instituții, prin lege. Noi, nu. Le-am cerut unor prim-miniștri și președinți să-și ia câte un consilier din Harghita sau Covasna, pentru a fi la curent cu toate necazurile, nemulțumirile și durerile oamenilor de aici. Nu e posibil să uiți de o bucată întreagă de țară! Tricolorul n-ar mai fi întreg, dacă nu l-am purta noi, aici. Cred că ar fi o mai bună înțelegere între români și maghiari dacă miniștrii români ar veni să se intereseze personal de dificultățile unor instituții conduse de maghiari. Acei maghiari s-ar simți sprijiniți și ar avea un alt comportament față de români. Ignorarea acestei zone are un efect rău și asupra românilor, și asupra maghiarilor. Și unii, și ceilalți, se simt excluși”.

P.S. Ioan consideră că cele două județe au nevoie de programe speciale pentru crearea de locuri de muncă pentru toți, români și maghiari. Nu trebuie favorizați românii, ci scoși cu toții din sărăcie. Acolo unde există prosperitate și oamenii au unde munci, nu mai încap cearta; pot să șadă la un loc oameni de șapte limbi. Munca e binecuvântată de Dumnezeu, și nu aduce conflicte.

„Când am fost ales episcop al zonei, eu am adus de la Ierusalim - unde, în perioada ianuarie-septembrie 1994, Ieromonahul Ioan Selejan a fost reprezentantul B.O.R. la Locurile Sfinte - o frunză de măslin, simbol al păcii, având ca obiectiv principal să mă dovedesc un fiu bun al lui Hristos, care este Împăratul păcii. Mereu am îndemnat la iubire și înțelegere, să conviețuim frumos, să-I urmăm lui Hristos. Pe urmă, Patriarhia a făcut foarte mult pentru această zonă, înființând o episcopie aici. Când

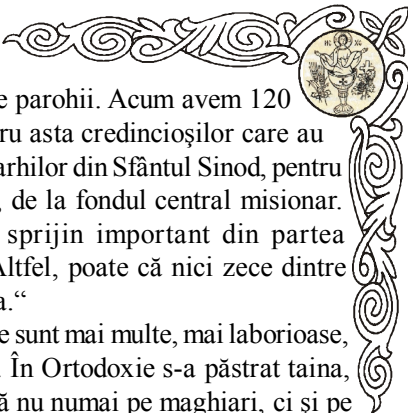

am venit episcop, mergeam și câte o sută de kilometri până să dau de o parohie românească. Aveam 30 - 40 de parohii. Acum avem 120 de parohii. Trebuie să mulțumesc pentru asta credincioșilor care au făcut danii către Biserică, precum și ierarhilor din Sfântul Sinod, pentru ajutorul pe care îl primește Episcopia, de la fondul central misionar. De asemenea, am beneficiat de un sprijin important din partea Secretariatului de Stat pentru Culte. Altfel, poate că nici zece dintre parohiile noastre nu ar putea funcționa.“

„În Biserica Ortodoxă, slujbele sunt mai multe, mai laborioase, în mănăstiri se fac și slujbe de noapte. În Ortodoxie s-a păstrat taina, un anumit mister, care îi impresionează nu numai pe maghiari, ci și pe oameni din alte colțuri ale lumii. Deja se înființează multe parohii ortodoxe românești în străinătate, căci ortodoxia exercită o atracție din ce în ce mai mare. Pe de altă parte, preotul ortodox are la îndemână rugăciuni pentru orice năpastă, și pentru om, și pentru animalele bolnave, și pentru firul de iarbă pe care îl călcăm toți în picioare. Preotul român se roagă și pentru sănătatea omului, se duce și la stâni, în munți, să binecuvânteze sarea și târâtele pentru oi. Nu în ultimul rând, credincioșii de orice etnie sunt tratați cu toată dragostea. În această zonă sunt și destule familii mixte, româno-maghiare și ortodox-catolice. N-am fost radicali în această problemă. Am depășit momentul discordiei dintre confesiuni. Și cred că asta îi atrage pe catolici“, explică P.S. Ioan faptul că în bisericile ortodoxe din cele două județe au început să vină și maghiari, fie pentru a asista la slujbe, fie pentru a cere să li se facă rugăciuni speciale.

„Nu suntem indiferenți la cum trăiesc credincioșii noștri. Cred că ar trebui să ne intereseze mai mult cine și cum conduce acest popor. Sinodul a rânduit ca preoții să nu facă politică partizană - și e o hotărâre înțeleaptă -, dar trebuie să ne asumăm responsabilitatea de a ne interesa de cine și cum este condus poporul. Este nevoie de un dialog mai bun între Biserică și lumea politică. Pentru că preotul cunoaște cel mai bine suspinele unui neam. Sub epitrahilul preotului se spune adevărul și se varsă lacrimi”.

Faptul că Episcopia Covasnei și Harghitei are doar 100.000 de enoriași se explică prin abandonarea treptată a zonei de către autoritățile de la București. Într-o localitate ca Micfalău, de exemplu, situată la granița dintre cele două județe, numărul românilor a scăzut de la 1818 în 1902 (recensământ făcut de autoritățile maghiare în acel an) la 130 în prezent. Un locuitor al comunei i-a spus Episcopului: „Părinte, noi suntem fii vitregi ai dulcii mame România. Sub ocupația maghiară eram

considerați cetățeni de categorie inferioară. Sub comunism, ne-au fost luate pământurile și toate mijloacele de trai, și mulți dintre noi au murit sau au plecat în alte părți. Acum suntem uitați cu desăvârșire”. Generații după generații de români au fost maghiarizate, catolicizate... Românii au fost obligați să vorbească maghiara, iar unii și-au pierdut identitatea din aceasta pricină. Ar trebui ca guvernul român să nu mai permită continuarea unui astfel de fenomen. Românii trebuie să-și vorbească propria limba și să rămână români.

Pentru că interviul a fost luat în preajma Sfințelor Paști ale acestui an, 8-10 Aprilie curent, P.S. Ioan a adresat în final un îndemn românilor din eparhia sa. Și anume, „să nu se lase copleșiți de atacurile, tot mai multe, date asupra credinței ortodoxe. Să se apropie mai mult de Biserică și să aibă încredere că această Biserică a fost întemeiată de Hristos, Fiul lui Dumnezeu, și că nici porțile Iadului nu o vor sfărâma. (...) Să fie conștienți că în jurul Bisericii Ortodoxe s-a creat și a rezistat poporul român, nu în jurul unei ideologii“. „Dacă nimeni nu ne-a clintit de pe aceste meleaguri este pentru că am slujit mereu lui Dumnezeu. Să ne luăm crucea, fraților, ca să ajungem la Hristos Împăratul Jertfei și al Iubirii. Să trăim fiecare taina bobului de grâu, pentru a răsări întru bucuria întâlnirii cu Hristos Cel Înviat!“ (Viața Cultelor nr. 694/2007)

Reforma administrativă a BOR amânată

12 ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române au cerut la ședința Sfântului Sinod din 12-13 februarie curent, reformarea administrativă a Bisericii, pentru ca ea să poată face față mai bine problemelor pe care le are de rezolvat. Semnatarii propunerii de reformare administrativă, și anume Paraschiv Coravu, Episcopul Sloboziei și Călărașilor, ÎPS Nifon Mihăiță, Arhiepiscopul Târgoviștei, ÎPS Teodosie Petrescu, Arhiepiscopul Tomisului, ÎPS Pimen Zainea, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, PS Epifanie Norocel, Episcopul Buzăului și al Vrancei, PS Calinic Argatu, Episcopul Argeșului și Muscelului, PS Casian Crăciun, Episcopul Dunării de Jos, PS Daniil Stoenescu, Episcopul Daciei Felix (Serbia), PS Timotei Sevcicu, Episcopul Aradului, Ienopolei și Hălmeagului, PS Galaction Stângă, Episcopul Alexandriei și Teleormanului, PS Lucian Mic, Episcopul Caransebeșului și PS Irineu Slătineanu, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Râmnicului, au cerut ca toate eparhiile Bisericii Ortodoxe Române să aibă rangul de mitropolie (după modelul majorității Patriarhiilor și Bisericilor Ortodoxe Autocefale), aflăm dintr-un articol apărut în ziarul bucureștean „Evenimentul zilei” la 16 februarie și preluat în SUA de site-ul www.biserica.org.

Contactat telefonic în legătură cu acest subiect, părintele Costel Stoica, responsabilul Departamentului de Comunicare și Relații Mass-Media al Patriarhiei Române a declarat pentru buletinul „Viața Cultelor”: „Trecând peste viciile de procedură, în viziunea Sfântului Sinod rămâne în vigoare hotărârea sinodală din urmă cu câțiva ani. Actuala împărțire administrativă a Bisericii Ortodoxe Române răspunde pe deplin cerințelor pastoral-misionare care îi stau înaintea. Nu ridicarea în rang a eparhiilor, ci înmulțirea lor poate duce la creșterea eficienței misionare. Împărțirea administrativ-teritorială din Bisericile de limbă greacă nu corespunde felului în care este organizată Biserica Ortodoxă Română. Aceasta nu înseamnă că atunci când se va pune problema reorganizării teritoriale a BOR nu va fi discutată și propunerea avansată acum. Deocamdată, însă, împărțirea administrativă a BOR este considerată de mulți ca fiind una din cele mai bune. (*Viața cultelor*”, nr.686 – februarie 2007)

N-or fi făcând politică ierarhii noștri, dar la răspunsuri diplomatice se pricepe de minune!

Minune antiecumenică

În ultima seară a „săptămâni de rugăciune pentru unitatea creștinilor”, joi 25 ianuarie 2007, la slujba desfășurată în catedrala patriarhală, s-a petrecut o minune dumnezeiască. După cum este obiceiul, a fost încropită o slujbă foarte *politically correct*, care să nu offenseze pe nimeni. În afară de ortodocși, erau prezenți reprezentanți armeni, romano-catolici, greco-catolici, anglicani, luterani, reformați și toți ascultau slujba. Această slujbă conținea și citirea unei părți din Sfânta Evanghelie. Fusese ales textul de la Sfântul Evanghelist Luca, cap. 24, versetele 44-52. Dar, fiindcă gândurile Domnului nu sunt ca gândurile oamenilor (*Isaia* 55, 8), cel care a tehnoredactat la computer slujba a săvârșit o greșală elementară: în loc să introducă în slujbă textul de la *Luca* 24, **44-52** a introdus textul de la *Faptele Sfinților Apostoli* 7, **44-52** care se încheia cu următoarele profetice cuvinte, ce au fost citite de episcopul nostru ortodox, în auzul și spre uimirea tuturor eterodocșilor prezenți: „*Voi cei tari în cerbice și netăiați împrejur la inimă și la urechi, voi pururea stați împotriva Duhului Sfânt, precum și părinții voștri, așa și voi! Pe care dintre prooroci nu l-au prigonit părinții voștri? Și au ucis pe cei ce au vestit mai dinainte sosirea Celui Drept, ai cărui vânzători și ucigași v-ați făcut și voi acum*”, după care urma versetul 53: „**Voi, care ați primit Legea întru rânduiești de la îngeri și n-ați păzit-o!**”.

Este un semn că asemenea slujbe încropite „pe genunchi”, fără acordul unor comisii liturgice sinodale și chiar pan-ortodoxe, sunt cu totul nefirești. Dar, mai mult, este o minune prin care Domnul ne-a arătat că suntem în pericol să ne rătăcim, să pierdem calea cea dreaptă (ortodoxă) către El.

Big Brother se apropie

Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației a lansat *“Proiectul de lege privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații”*. Legea trebuie să respecte cerințele prevăzute în Articolul 8 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului: *„Orice persoana are dreptul la respectarea vieții sale private și a corespondenței sale. Autoritățile publice pot să se amestece în exercitarea acestui drept doar în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și numai acolo unde el constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, sau pentru protejarea drepturilor și libertăților altora”*. Conform unei directivei europene, operatorii vor fi obligați să rețină următoarele categorii de date:

- datele necesare pentru urmărirea și identificarea sursei unei comunicări;
- datele necesare pentru identificarea destinației unei comunicări;
- datele necesare pentru a determina data, ora și durata comunicării;
- datele necesare pentru identificarea tipului de comunicare;
- datele necesare pentru identificarea echipamentului de comunicație al utilizatorului sau a dispozitivelor ce servesc utilizatorului drept echipament;
- datele necesare pentru identificarea locației echipamentului de comunicații mobile.

În privința reținerii datelor referitoare la accesul la Internet, telefonía prin Internet și poșta electronică, directiva prevede posibilitatea pentru Statele Membre să amâne aplicarea prevederilor ei până la data de 15 martie 2009, sub condiția notificării Consiliului și Comisiei prin redactarea unei declarații în acest sens.

Proiectul de lege privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații poate fi consultat la adresa www.mcti.ro, secțiunea “Legislație”, subsecțiunea “Proiecte legislative românești”. Propunerile și comentariile pot fi trimise la adresa de e-mail: cristina.pruteanu@mcti.ro. (Sursa: Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației)

Ortodoxia obligatorie în învățământul din Rusia

Începând de la 1 septembrie 2006, disciplina „Bazele culturii ortodoxe” a devenit obligatorie în programa școlară din regiunile Belgorod, Kaluga, Breansk, Smolensk din Rusia, iar în celelalte 11 regiuni această disciplină va fi facultativă.

Sușinătorii acestei măsuri afirmă că predarea religiei ortodoxe în școli ajută mult la protejarea valorilor spirituale tradiționale ale Rusiei. Ministrul educației, Andrei Fursenko, a declarat că „elevii trebuie să-și cunoască istoria și cultura religioasă”.

Printre primii care au criticat introducerea orelor de religie ortodoxă în școli au fost reprezentanții comunității mozaice din Rusia, aceștia susținând că măsura luată va afecta negativ minoritățile etnice și religioase din țară. Berel Lazar, mare rabin, a declarat într-un interviu acordat unui post de radio din Moscova că introducerea materiei numite „Bazele culturii ortodoxe ruse” îi va diviza pe elevi. Alți critici susțin că introducerea orelor de religie încalcă constituția și principiile statului secular, ei scoțând în față argumente ce aduc aminte de ateismul sovietic agresiv.

Cursul „Bazele culturii ortodoxe” este alcătuit din trei părți: Partea I: „Rolul culturii religioase în viața omului”; „Noi și cultura noastră” (clasa I); „Lumea din jurul și interiorul nostru” (clasa a II-a); „Despre ce ne vorbesc Biblia și icoanele?” (clasa a III-a); „Ortodoxia – fundamentul culturii ruse” (clasa a IV-a). Partea a II-a: „Cultura ortodoxă și istoria creștinismului”; „Limba slavonă bisericească” (clasa a V-a); „Bazele culturii ortodoxe” (clasa a VI-a); „Creștinismul timpuriu și Ortodoxia” (clasa a VII-a); „Creștinismul secolelor V-XV” (clasa a VIII-a); „Creștinismul secolelor XVI-XX” (clasa a IX-a). Partea a III-a: „Vechile credințe” (clasa a X-a); „Aspectul general asupra religiilor lumii” (clasa a XI-a). Până în anul 2010 se estimează instruirea a 10.000 de specialiști în cultura ortodoxă din rândul studenților la teologie și a profesorilor de școală.

(Dumitru Irimia în „Vestitorul Ortodoxiei”, septembrie 2006)

TALON DE ABONAMENT

(un abonament pe 1 an cuprinde 6 reviste)

Nume si Prenume (sau Institutie)
Str. Nr. . . . Bl. . . . Sc. . . Et. . . Ap. . .
Cod Localitate Sector . . Judet
Telefon Fax e-mail:
Cod fiscal (dacă doriți factură) Functia / Profesia
Cod Numeric Personal - CNP

Doresc un număr de abonamente la publicația “**PORUNCA IUBIRII**”, începând cu nr., pe o perioadă de:

- ☐ 6 luni (3 reviste): **12 lei** - România;
☐ 1 an (6 reviste): **24 lei** - România; 20 € - Europa; 30 \$ - Restul lumii
☐ 2 ani (12 reviste): **48 lei** - România; 40 € - Europa; 60 \$ - Restul lumii

Am achitatlei, cu mandatul poștal nr. data, la adresa:

Cișmăileanu Elena (API), OP 1, CP 10, cod 505200 Făgăraș, Jud. Brașov

Pe mandatul poștal, în “locul de corespondență”, faceți mențiunea: “*Contribuție pentru revista **Porunca Iubirii***” *Citiți instrucțiunile pe verso*

UE impune recunoașterea căsătoriilor homosexuale

În ciuda păstrării suveranității naționale și a drepturilor religioase UE continuă să forțeze țările membre să recunoască acele căsătorii homosexuale încheiate în alte țări. Aceasta o resimt la ora actuală Polonia, Malta și Italia. O nouă lege europeană permite acestor cupluri să ceară drepturi în țările Uniunii Europene unde călătoresc sau unde vor să se stabilească. Curtea UE va sta de partea drepturilor homosexuale, dacă va fi apelată... (Sursa: www.lifesite.net)

Războiul civilizațiilor în Europa

Precum Samuel Huntington a publicat cartea - "*Războiul Civilizațiilor*" - arătând că între diferitele civilizații va exista permanent un "război", Eurodeputatul polonez Maciej Giertych a publicat broșura "*Războiul civilizațiilor în Europa*" și la distribuit Parlamentului de la Strasbourg. Scopul broșurii este acela de a demonstra că nu poate exista înțelegere între civilizații. Printre altele, el susține că "evreii preferă să trăiască separați de comunitățile care îi înconjoară, formând ei înșiși ghetouri" și că această separare "are drept rezultat faptul că evreii dezvoltă diferențe biologice". Israelul a condamnat difuzarea broșurii și a cerut guvernului polonez să își exprime oficial dezacordul.

Persoanele juridice pot achita și în contul în lei a Asociației Pentru Isihasm nr. RO45RNCB0055006918440001 deschis la BCR - Suc. Făgăraș;

Persoanele din străinătate pot plăti în următoarele moduri:

- Cu mandat postal *Eurogiro*, sau *Money Gram*, sau cu *mandat postal internațional*, pe adresa: **Cismileanu Elena, str. Campului, bl.4, sc.A, ap.18, cod 505200 Fagaras, Romania**
- Prin rețeaua **Western Union**, pe numele Cismileanu Elena, Fagaras, Romania

Dacă doriți să ne transmiteți numele, țara și suma trimisă, folosiți telefoanele +40.0268.211290 ; +40.0729.559236; sau e-mail: edituraagaton@hotmail.com

Completați acest talon (pe verso) și expediați-l într-un plic, la adresa noastră:
Asociația Pentru Isihasm, OP 1 CP 10 cod 505200 Făgăraș, jud.Brașov;
Romania

EDITURA AGATON

Cărți disponibile

• **Ridicarea căsătoriei la înălțimea de Taină.** Îndrumător duhovnicesc - *Părintele Arsenie Boca.*

• **Pravila albă** - *Părintele Arsenie Boca.*

• **Mărturii din Țara Făgărașului despre Părintele Arsenie Boca**

• **Noi mărturii despre Părintele Arsenie Boca**

Noul • Rugăciunea - piatra de încercare a tuturor lucrurilor - *Arhim. Teofil Părăian*

• **Sărbători fericite. Predici la sărbători** - *Arhim. Teofil Părăian*

• **Credința lucrătoare prin iubire. Predici la duminici** - *Arhim. Teofil Părăian*

• **Meșteșugul bucuriei. Cum dobândim bucuria deplină, ce nimeni n-o va lua de la noi?** - *Monahia Siluana Vlad*

• **Rugăciunea lui Iisus.** Unirea minții cu inima și a omului cu Dumnezeu. Îndrumător duhovnicesc - *Ierod. Paraschiv Cleopa, Arhim. Mina Dobzeu.*

• **Calea spre fericire** - *Valeriu Gafencu*

• **Hristos sau idolii secolului XXI? Tinerii la răscruce** - *Pr. Nicolae Tănase*

• **Ortodoxie și erezie. Religie și magie. Preoție și masonerie** - *Pr. Dan Bădulescu*

• **Creștinismul - sufletul neamului românesc**

• **Cuvioasele animale (poezii)** - *Maria Gabor*

• **Revista Porunca Iubirii:** Anii 2001-2006 (6 nr. / an): **3,50 lei/ex.**

Cărți în curs de apariție

Cum putem deveni mai buni? Mijloace de îmbunătățire sufletească - *Arhim. Teofil Părăian*

Muntele Athos - ghid ilustrat - *Pr. Ioan Șova (Schitul Colciu)*

Pentru comenzi: Asociația Pentru Isihasm, O.P. 1, C.P. 10, cod 505200 Făgăraș, jud. Brașov; tel. **0268.211290**; **0740.798366**; e-mail: **cartea.ortodoxa@gmail.com**

ABONAMENTE

Pentru a vă abona la "Porunca Iubirii" vă rugăm să folosiți talonul de la pag. 95.

DIFUZARE

Se acordă o **reducere** de **30 %**, pentru comenzi de cel puțin 10 ex.

Plata se face prin ramburs poștal.

Important

● Invităm cititorii (preoți și mireni) să ne trimită materiale pentru publicare (articole, predici, conferințe, evenimente), prin poștă sau prin e-mail: edituraagaton@gmail.com
Materialele nu se restituie.

Redacția verifică materialele, dar responsabilitatea revine integral autorilor.

● **Materialele publicate nu pot fi reproduse în alte publicații, decât cu acordul redacției și cu specificarea sursei.** În caz contrar reproducerea reprezintă infracțiune și se pedepsește conform legii.

Adresa

redacției și asociației

- OP1 CP10, 505200 Făgăraș, Jud. Brașov

Telefon / fax: 0268. 214375

email: edituraagaton@gmail.com

http: // www.rugulaprins.go.ro

● **Codul IBAN** al Asociației Pentru Isihasm, deschis la **Banca Comerciala Romana - Sucursala Făgăraș**, str. Mihai Eminescu 14, cod 505200 Făgăraș, Romania:

RO45RNCB0055006918440001 (lei RON)

Codul BIC al bancii: RNCB-ROBU

Cod Fiscal: 9682963

Autoriz. (Hot.Jud.) 3342/153/19.06.97

Porunca Iubirii

Editor

Asociația Pentru Isihasm

Consilier editorial: Pr. drd. C. Necula

Revista apare cu binecuvântarea

Arhiepiscopiei Ortodoxe Sibiu

Director: Ing. Ioan Cișmileanu
0766.371570; 0268.214375

e-mail: cismileanu_ioan@yahoo.com

Redactori: prof. George Căbaș,

Corector: prof. Pătru Veronica

Grafician: ing. Alexandru Stănescu

Traducător: ing. Valentin Popescu

Tehnoredactare: Ioan Cismileanu

Difuzare (comenzi, abonamente):

ing. Elena Cișmileanu: **0740.798366**

Ioan Săcăreanu: **0268.211290**

e-mail: **cartea.ortodoxa@gmail.com**

*

Gruparea revistei

- Pr.prof.univ.dr. Ghe. I. Drăgulin

- Pr. Dan Bădulescu

- Dr. Iosif Niculescu

- Ing. Ioan Cișmileanu

- Prof. George Căbaș

- Fabian Seiche

- Cristian Șerban

*

ISSN 1453 - 7567

Periodicitate: 6 nr. / an

Anul 9 - Nr. 53 (5 / 2006)

*N-am venit să stric Legea ci să o plinesc (Mt. 5: 17).
Iubirea aproapelui este plinirea Legii (Rom. 13:*

“Cartea Ortodoxă prin Poștă”

Prin acest serviciu puteți comanda cărți de la toate editurile ortodoxe din țară (500 de titluri), precum și icoane, casete, CD-uri, tămâie, mir, cruciulițe, veșminte, epitaf, prapori, calendare, agende, felicitări etc.

Lista detaliată a acestora se găsește pe site-ul www.rugulaprints.go.ro sau, la cerere, se poate trimite prin poștă (gratuit). Cărțile Editurii Agaton se oferă cu reducere de 30% față de prețul din librărie.

Tel. 0268.211290; 0740.798366

e-mail: cartea.ortodoxa@gmail.com

**Adresa: Asociația Pentru Isihasm, OP 1, CP 10 cod 505200
Făgăraș, jud. Brașov.**

Faceți cunoscută

“PORUNCA IUBIRII”

tuturor oamenilor!